

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.
ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ-
ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΜΕ ΤΟΥΣ
ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ.**

Ερευνητική ομάδα:
Λαμπροπούλου Βασιλική
Οικονόμου Σταυρούλα

Υπεύθυνος καθηγητής:
Κολοκυθάς Γεώργιος

**Πτυχιακή εργασία για την λήψη πτυχίου στην Κοινωνική
Εργασία από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της σχολής
επαγγελματων Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού
Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.) Πάτρας**

Πάτρα, Σεπτεμβρίου 2011

**TECHNOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTE (TEI) OF
PATRAS
FACULTY OF SCIENCES OF HEALTH AND CARE
DEPARTMENT OF SOCIAL WORK**

GRADUATION

**TITLE: THE ASYLOUM AND MINORS REFUGEES IN GREECE
RESEARCH OF PROFESSIONALS-BODIES HOW WORKS
WITH MINORS REFUGEES**

**RESEARCHERS:
LABROPOULOU BASILIKI
OIKONOMOU STAUROULA**

**HEAD TEACHER:
KOLOKITHAS GEORGIOS**

**Thesis for a degree in Social work from the department of Social
work school of health and welfare of the technological educational
institute of Patras.**

PATRAS, SEPTEMBER 2011

**©2011, copyright υπό Λαμπροπούλου Βασιλική
Οικονόμου Σταυρούλα**

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

Ε.Α.Π.: Εθνική Αποκατάσταση Προσφύγων

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Ε.Σ.: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

Ε.Ι.Ν.: Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας

ΕΛ.ΑΣ.: Ελληνική Αστυνομία

ΕΛ.ΙΝ.Α.Σ.: Ελληνικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης και Συνεργασίας

Ε.Σ.Δ.Α.: Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Ε.Σ.Π.: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

Η.Π.Α.: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Ι.Κ.Α.: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Κ.Ε.Α.: Κοινωνική Εργασία με Άτομα

Κ.Ε.Κ.: Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα

Κ.Ε.Ο.: Κοινωνική Εργασία με Ομάδα

Ο.Α.Ε.Δ.: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού

Ο.Γ.Α.: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων

Ο.Η.Ε.: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

Φ.Ε.Κ.: Φύλλα Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

C.I.R.E.A.: Commercial Industrial Real Estate Associates

E.C.R.E.: European Council Of Refugees and Exiles

EYR. O. POL.: European Office Police

E.U.R.O.D.A.C.: European Automated Fingerprint Identification System

U.N.H.C.R.: United Nation High Commissioner for Refugees

U.N.I.C.E.F.: United Nations Children's Fund

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ	i
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	iii
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	v
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vi
SUMMARY	vii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	viii
ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ	ix
ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ix
ΟΡΙΣΜΟΙ	x
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:	1
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ:	1
1.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	9
2.1 Νομικό Καθεστώς:.....	9
2.1.1 Ελληνικό Δίκαιο:	9
2.1.2 Πρόσφατοι νόμοι στην Ελλάδα:	9
2.2 Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο:.....	10
2.2.1 Η Σύμβαση της Γενεύης του 1951:.....	10
2.2.2 Το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967:	11
2.2.3 Συμφωνία Σένγκεν:	12
2.2.4 Συνθήκη του Άμστερνταμ:.....	12
2.2.5 Συμβούλιο του Τάμπερε:	13
2.2.6 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων:	14
2.2.7 Πρόγραμμα της Χάγης:.....	14
2.2.8 Συνθήκη του Μάαστριχτ:.....	15
2.2.9 Σύμβαση του Δουβλίνου:.....	15
2.2.10 Εφαρμογή Δουβλίνου II στην Ελλάδα:.....	17
2.3 Παράθεση νομοθετικών οδηγιών για την προστασία των ανηλίκων:	18
2.4 Κοινωνικά Δικαιώματα Προσφύγων:	21
2.4.1 Δικαίωμα στην εργασία:	22
2.4.2 Δικαίωμα στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη:	23
2.4.3 Δικαίωμα στην εκπαίδευση:	24
2.4.4 Κοινωνικά επιδόματα:	25
2.4.5 Στέγαση:.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	27
3.1 Το άσυλο στην Ελλάδα:.....	27
3.1.1 Ποιες οι προϋποθέσεις ασύλου:	28
3.1.2 Διαδικασία χορήγησης ασύλου στην Ελλάδα:.....	29
3.1.3 Ποιες οι δυσκολίες και τα προβλήματα:	33
3.2 Το Άσυλο στην Ευρώπη:	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:	42
4.1 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:	42
4.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:.....	45
4.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ:	46
4.3.1 Γενικά Χαρακτηριστικά νεανικής ηλικίας:.....	46
4.3.2 Στάδια στην προεφηβική ηλικία(11-13 χρόνων)	49
4.3.3 Πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς:.....	51
4.3.4 Ο χαρακτήρας του ανήλικου:.....	51
4.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:	52
4.4.1 Προστασία των ανήλικων προσφύγων:	52
4.4.2 Ψυχοκοινωνικά προβλήματα των ανήλικων από τις χρόνιες μετακινήσεις: ..	53
4.4.3 Παιδική εργασία ανήλικων προσφύγων:	54
4.4.4 Τα δικαιώματα του παιδιού στον τομέα της Ψυχικής Υγείας:.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:	58
5.1 Φορείς απασχόλησης για τους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο:.....	58
5.1.1 Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες:	59
5.1.3 Διεθνής Αμνηστία:.....	61
5.1.4 Ο Συνήγορος του Πολίτη ,του μετανάστη, του πρόσφυγα και του ομογενούς:	61
5.1.5 Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός:	62
5.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ:	62
5.3 ΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ:	63
5.4 ΔΟΜΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:	64
5.5 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ:	66
5.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ:	69
5.7 ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ:	70
ΜΕΡΟΣ Β΄ (ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ)	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	74
6.1. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:	74
6.2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:	74
6.3 ΕΙΔΟΣ / ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:	75
6.4. ΤΟΠΟΣ/ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:.....	76
6.5 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ:	76
6.6. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ /ΔΕΙΓΜΑ:.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	81
7.1 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ:.....	81
7.2. ΣΥΖΗΤΗΣΗ:	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	92
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	98

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον εισηγητή μας κ. Γεώργιο Κολοκυθά, που μας βοήθησε ώστε να επιτευχθεί ο στόχος και να ολοκληρώσουμε την εργασία μας. Ακόμα, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε, όλους τους επαγγελματίες-φορείς, για τον πολύτιμο χρόνο και τις απαραίτητες πληροφορίες που μας διέθεσαν, για την διεξαγωγή της έρευνας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θέμα της συγκεκριμένης εργασίας, είναι το άσυλο και οι ανήλικοι πρόσφυγες στην Ελλάδα, η οποία αποτελείται από δύο μέρη: το θεωρητικό και το ερευνητικό.

Αρχικά, θεωρήθηκε αναγκαία η αναφορά, στην διαχρονικότητα του φαινομένου, μέσω της ιστορικής αναδρομής και καταγραφή των δημογραφικών δεδομένων.

Στη συνέχεια, έγινε αναλυτική περιγραφή του νομικού πλαισίου, που ισχύει για τους πρόσφυγες και τους ανήλικους πρόσφυγες, τόσο στον ελλαδικό, όσο και στο διεθνές χώρο. Από τους νόμους αυτούς, απορρέουν επίσης σημαντικά κοινωνικά δικαιώματα, που αφορούν την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τη στέγαση, την εκπαίδευση, και ταυτόχρονα το δικαίωμα στην εργασία και τα κοινωνικά επιδόματα.

Ένα ακόμα βασικό κεφάλαιο, στην παρούσα έρευνα, αποτέλεσε το άσυλο, το περιεχόμενο του οποίου, αναφέρεται στις διαδικασίες χορήγησης ασύλου, στα δικαιώματα που προστατεύουν τους αιτούντες άσυλο, και επί πρόσθετα, στις δυσκολίες και τα προβλήματα που οι ίδιοι συναντούν.

Έπειτα, παραθέτονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ανηλίκων, τα οποία χρήζουν εξειδικευμένης προστασίας από τους επαγγελματίες, που ασχολούνται με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Τα χαρακτηριστικά αυτά, αφορούν στις συνθήκες διαβίωσης των ανηλίκων, στα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς, αλλά και στα ψυχοκοινωνικά προβλήματά τους, από τις χρόνιες μετακινήσεις.

Επίσης, στην έρευνα, καταγράφονται και αναλύονται οι φορείς-υπηρεσίες, που ασχολούνται με τους ανήλικους πρόσφυγες σε όλη την Ελλάδα αλλά και τα προβλήματα που προκύπτουν από τα κενά και τις ελλείψεις, που σημειώνονται σε καθημερινό επίπεδο, τόσο στο διοικητικό προσωπικό όσο και σε υλικά αγαθά. Ταυτόχρονα, γίνεται αναφορά στον ρόλο που επιτελεί ο Κοινωνικός Λειτουργός, στα πλαίσια των συγκεκριμένων δομών.

Τέλος, θεωρήθηκε αναγκαία, η επιβεβαίωση όλων των παραπάνω, με την ερευνητική διαδικασία, η οποία επιτεύχθηκε μέσω των 14 συνεντεύξεων των επαγγελματιών-φορέων, που δουλεύουν με τους ανήλικους πρόσφυγες. Η έρευνα, αποτελείται από δύο ξεχωριστά κεφάλαια: το πρώτο αφορά τη θεωρία της έρευνας, ενώ το δεύτερο πραγματεύεται στοιχεία που αφορούν, την ανάλυση, κωδικοποίηση κι εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων.

SUMMARY

The subject of this thesis is the asylum and juvenile refugees in Greece and it consists of two parts: the theoretical part and the research.

Initially, it was considered necessary to make a reference to the phenomenon throughout the ages, by looking at its historical route and by writing down the demographic data.

Later on, there was an analytical description of the legislation which applies to the refugees and juvenile refugees, both in the territory of Greece and internationally. Through these laws, there are also important social rights associated with their medication, housing, education and at the same time the rights to employment and social benefits. One more basic part of this research was the asylum, the content of which refers to the procedures of supplying the asylum, the rights of the applicants and furthermore, the difficulties and the problems they face for doing so.

Then, the special characteristics of the juvenile refugees are mentioned, who (juveniles) need special protection from professionals who deal with this particular group. These characteristics are related to the living conditions of the juveniles, the standards of social behaviour, as well as their psycho-social problems because of their long-time moving around.

Also in this research the associations and services who deal with juvenile refugees, are listed throughout Greece but also there is a reference to the problems that come up because of shortages in material goods. At the same time, there is reference to the role played by the social workers through this infrastructure.

It was also considered necessary to confirm all the above through research which was carried out by interviewing 14 professionals of the field, who have been working with juvenile refugees.

Finally, the research consists of two separate units: the first one refers to the theory of the research while the second one deals with data concerning the analysis, coding and coming up with deductions and proposals.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το προσφυγικό ζήτημα, είναι ένα θέμα, το οποίο έχει απασχολήσει, κατά τη διάρκεια των ετών, τόσο τον ευρύτερο πληθυσμό, όσο και τα κράτη, τα οποία έρχονταν αντιμέτωπα με τα προσφυγικά ρεύματα.

Στην συγκεκριμένη εργασία, θεωρήθηκε σκόπιμο να αναλυθεί μια ιδιαίτερη πληθυσμιακή ομάδα των προσφύγων, η οποία αποτελείται από τους ανηλίκους και απασχολεί όλο ένα και περισσότερο την κοινωνία, αφού παλαιότερα, τα ποσοστά προέλευσης των ανήλικων προσφύγων, ήταν σε χαμηλά επίπεδα, σε αντίθεση με την τωρινή κατάσταση, όπου τα ποσοστά αυτά έχουν σημειώσει μεγάλη αύξηση.

Επίσης, η συγκεκριμένη ομάδα, χρήζει ιδιαίτερης προστασίας και φροντίδας, λόγω του νεαρού της ηλικίας τους, κι γι αυτό τον λόγο, έχουν οριστεί μέτρα, σύμφωνα με τα οποία, η διαδικασία της προσαρμογής τους, να πραγματοποιείται με όσο το δυνατό πιο ομαλό και άμεσο τρόπο.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, η σπουδαιότητα της ύπαρξης των Κέντρων Φιλοξενίας στην Ελλάδα, αφού καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό, τις βιοτικές και πρωταρχικές ανάγκες των ανήλικων προσφύγων.

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η αναγκαιότητα της συγκεκριμένης μελέτης, προέκυψε από το γεγονός ότι, αρχικά το φαινόμενο αυτό έχει ένα διαχρονικό χαρακτήρα και κατά δεύτερον, ότι βρίσκεται σε έξαρση την στιγμή που εκπονείται η συγκεκριμένη έρευνα. Τα στοιχεία επίσης, θα μπορέσουν να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης τόσο για εμάς τους ίδιους, όσο και για άλλους κοινωνικούς λειτουργούς-ερευνητές.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η συγκεκριμένη εργασία, με θέμα το άσυλο και οι ανήλικοι πρόσφυγες στην Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε με σκοπό την εξαγωγή στοιχείων, προκειμένου να μπορέσουμε να τα χρησιμοποιήσουμε, καθ όλη την διάρκεια της επαγγελματικής μας πορείας και την περαιτέρω κατανόηση της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, αλλά και ποιες είναι οι διαδικασίες που ακολουθούνται, για το άσυλο. Οι πρόσφυγες, εξάλλου είναι μια μεγάλη αριθμητική ομάδα στην πόλη στην οποία ζούμε και σίγουρα, τα συγκεκριμένα στοιχεία θα τα συμβουλευτούμε αρκετές φορές.

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ: Είναι το πρόσωπο που εξαναγκάζεται σε φυγή από μόνιμο τόπο εγκατάστασης του ή την πατρίδα του , κυρίως για να αποφύγει διωγμούς από την επίσημη εξουσία. Ετυμολογία <μτγν. πρόσφυξ-υγος <αρχ. Προσφεύγω, πβ. κ. Φυγάζ-φεύγω (Μπαμπινιώτης,2006).

ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ: Είναι αυτός που σε καιρό κοινωνικής ή εθνικής αναταραχής, καταφεύγει σε άλλο τόπο για να βρει προστασία (ΕΜ.Κριάρα ,1995)

ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ: Είναι το πρόσωπο που υποχρεώνεται από πιεστικές καταστάσεις να εγκαταλείψει τον τόπο της μόνιμης διαμονής του και να καταφεύγει αλλού(Τεγόπουλος-Φυτράκης, ορθογραφικό ερμηνευτικό ετυμολογικό συνώνυμων αντίθετων κύριων ονομάτων 1993)

ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ: Θεωρείται το άτομο που λόγω δικαιολογημένου φόβου διώξεως για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια και δεν μπορεί-ή εξαιτίας αυτού του φόβου δεν επιθυμεί-να απολαμβάνει την προστασία της χώρας αυτής (Σύμβαση Γενεύης του 1951)

ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ: ο ,η [<μτγν πρόσφυξ<προσφεύγω]1.αυτός που καταφεύγει σε κάποιον ζητώντας τη βοήθεια ή την προστασία του 2.αυτός που αναγκάζεται, για να αποφύγει πιέσεις ή διώξεις, να εγκαταλείψει τον τόπο όπου γεννήθηκε και είναι εγκαταστημένος και να καταφύγει σε άλλον τόπο(Εκδόσεις Σταφυλίδη, Νέο Λεξικό της Ελληνικής 1992)

ΠΡΟΣΦΥΓΑΚΙ: Είναι ο μικρός ηλικίας πρόσφυγας ή το παιδί πρόσφυγα.(Μπαμπινιώτης,2006)

ΠΡΟΣΦΥΓΑΚΙ: Είναι ο νεαρός πρόσφυγας(Τεγόπουλος-Φυτράκης,1993)

ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ: Είναι το πρόσωπο που εγκαταλείπει με την θέλησή του την πατρίδα του για να εγκατασταθεί με την θέληση του την πατρίδα του για να εγκατασταθεί επί μεγάλο χρονικό διάστημα σε άλλη χώρα(Μπαμπινιώτης,2006)

ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ: Είναι το πρόσωπο που μετοίκησε σε ξένη χώρα(Τεγόπουλος-Φυτράκης,1993)

ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ: ο, στρια ,η[<αρχ. Μετανάστης<μεταναίω=κατοικώ]αυτός που εγκαταλείπει μια χώρα, για να εγκατασταθεί σε μία άλλη, με κύριο σκοπό να κάνει καλύτερους τους όρους της ζωής του. (Εκδόσεις Σταφυλίδη,1992)

ΑΝΗΛΙΚΟΣ: Είναι αυτός που δεν ενηλικιώθηκε ακόμη, που είναι στην παιδική ή εφηβική ηλικία. Αυτός που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, επομένως δεν έχει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του ενήλικα πολίτη. Ετυμολογία <αν-στερητικό+ηλιξ,-ικός(της ίδιας ηλικίας).(Μπαμπινιώτης,2006)

ΑΝΗΛΙΚΟΣ: Είναι αυτός που δεν ενηλικιώθηκε, που βρίσκεται ακόμα στην παιδική ηλικία ή εφηβική ηλικία(Τεγόπουλος-Φυτράκης,1993)

ΑΝΗΛΙΚΟΣ: Είναι αυτός που δεν έχει ακόμα τη νόμιμη ηλικία(ΕΜ.Κριάρα,1995)

ΑΝΗΛΙΚΟΣ: η ο [<μτγν ανήλικος<αν στερ.+ήλιξ]αυτός που δεν έφτασε στην ώριμη ηλικία, άγουρος(Εκδόσεις Σταφυλίδη,1992)

ΑΣΥΛΟ: Είναι ο ιερός και ο απαραβίαστος τόπος
Ετυμολογία <αρχικά άσυλων, ουδέτερο του επιθέτου
Άσυλος<α-στερητικό+συλώ <<λεηλατώ>>(Μπαμπινιώτης,2006)

ΑΣΥΛΟ: Είναι ο ιερός τόπος και απαραβίαστος, καταφύγιο(Τεγόπουλος-Φυτράκης,1993)

ΑΣΥΛΟ: το [<αρχ. άσυλον <άσυλος<α+συλό],1.τόπος ιερός και απαραβίαστος 2.μτφ.προστασία 3.φιλανθρωπικό ίδρυμα(Εκδόσεις Σταφυλίδη,1992)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ:

Το προσφυγικό ζήτημα, είναι ένα φαινόμενο που το συναντάμε και θα το συναντάμε καθ' όλη την διάρκεια των ετών, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο. Ξεκινώντας από την Κίνα, παρατηρείται ότι σε περιόδους αναταραχών, ο πληθυσμός (της Κίνας), στέφεται προς το Χονγκ-Κονγκ. Οι λόγοι που τους οδήγησαν σε φυγή από την χώρα τους, είναι η επανάσταση της Ταπίνγκ το 1850, η επανάσταση των Μποξέ το 1900, η επανάσταση της Κίνας το 1912, που οδήγησε στο να υπάρξει η Δημοκρατία και τέλος ο σινο-ιαπωνικός πόλεμος του 1937-1945. Λίγα χρόνια αργότερα και πάλι, ο πληθυσμός της Κίνας αναγκάζεται να στραφεί στο Χονγκ-Κονγκ και αυτή τη φορά, λόγω του κομμουνιστικού καθεστώτος. Οι τόσες πολλές αφίξεις έφεραν σημαντικά προβλήματα στην πόλη. Γ' αυτό το λόγο, με πρωτοβουλία του Υπατου Αρμοστή van Heaven Goedhart, δημιουργήθηκε μια διερευνητική αποστολή για να εξεταστούν οι περιπτώσεις και οι λόγοι που οδήγησαν μεγάλο πληθυσμό της Κίνας στο Χονγκ-Κονγκ. Πολλοί από αυτούς όπως φάνηκε, είχαν τραπεί σε φυγή για πολιτικούς λόγους. Τα πράγματα όμως, περιπλέχτηκαν ακόμα περισσότερο και πολύ δεν αναγνωρίζονταν ως πρόσφυγες. Προβλήματα υπήρχαν και για την νομική κατάσταση των προσφύγων. Και ενώ πολλοί είχαν εγκαταλείψει την Κίνα λόγω πολιτικών προβλημάτων, πλέον δεν ήταν διατεθειμένοι να γυρίσουν πίσω αν και τα προβλήματα είχαν αποκατασταθεί και οι ίδιοι δεν κινδύνευαν. Στην αρχή λοιπόν, οι πρόσφυγες του Χονγκ-Κονγκ, ήταν διστακτικοί να μεταβούν στην Κίνα και συγκεκριμένα στην Ταϊβάν. Πράγμα που άλλαξε το 1949-1954, όπου σημειώθηκε άφιξη 150.000 προσφύγων στην Ταϊβάν. Έτσι λοιπόν, οι πρόσφυγες της Κίνας, ήταν σαν να ανήκουν σε δύο κράτη και στο Χονγκ-Κονγκ και στην Ταϊβάν. Ένα θετικό όμως αποτέλεσμα, ήταν ότι την περίοδο αυτή μαζεύτηκαν χρήματα, τα οποία βοήθησαν για την στέγαση αυτών των ανθρώπων (Πρόσφυγες του κόσμου, 2000)

Μια άλλη χώρα που δέχτηκε μεγάλο πληθυσμό προσφύγων, ήταν η Ινδία και στην οποία βρήκαν καταφύγιο κάτοικοι του Θιβέτ. Πιο συγκεκριμένα, το 1959 με την καταστολή της Κινέζικης εξέγερσης και την εξορία του Δαλάι Λάμα. Στην αρχή αυτοί οι άνθρωποι είχαν αφεθεί στο «Έλεος του Θεού», αφού καμία βοήθεια δεν υπήρχε. Το 1964 όμως, με πρωτοβουλία της Υπατης Αρμοστείας, άρχισαν τα πράγματα να καλυτερεύουν. Δόθηκαν στους πρόσφυγες εφόδια για να μπορέσουν να ορθοποδήσουν και να εξελιχθούν επαγγελματικά, πράγμα όμως που έφερε αντιδράσεις στο ντόπιο πληθυσμό. Όλα αυτά βέβαια έφεραν

αρκετές δυσκολίες στους Θιβετιανούς, οι οποίοι είχαν συνηθίσει σε έναν άλλο τρόπο ζωής πιο κλειστό και πιο παραδοσιακό, σε αντίθεση με την Ινδία που ήταν πιο ανοιχτή και πολυπολιτισμική σαν κοινωνία. Όμως παρόλα αυτά, οι Θιβετιανοί φαίνεται να θέλουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους, αν και αυτό φαίνεται πως θα αργήσει να γίνει πράξη (Πρόσφυγες του κόσμου,1997-1998).

Το 1975 στις Η.Π.Α., κάνουν την εμφάνιση τους πάνω από 1.000.000 Βιετναμέζοι. Οι Βιετναμέζοι χωρίστηκαν σε δυο ομάδες. Η πρώτη ομάδα που κατέφθασε στις Η.Π.Α., όπως προαναφέρθηκε, ήταν το 1975, και οι συνθήκες για αυτούς ήταν αρκετά καλές, ως ένα βαθμό.. Οι κάτοικοι των Η.Π.Α., βοήθησαν αυτούς τους ανθρώπους σε όλα τα επίπεδα (στέγαση, επαγγελματική κατάρτιση εκμάθηση αγγλικής γλώσσας). Οι ίδιοι όπως ανέφεραν, ένιωθαν τύψεις για την εμπλοκή τους στον πόλεμο με το Βιετνάμ και έτσι βρήκαν έναν τρόπο να επανορθώσουν.

Όσον αφορά την δεύτερη ομάδα προσφύγων, αυτή κατέφθασε στις Η.Π.Α. το 1978. Τα πράγματα όμως δεν ήταν ίδια γ' αυτούς. Το κράτος καθώς και οι πολίτες είχαν κουραστεί από τους πρόσφυγες. Η κακή οικονομική κατάσταση της χώρας, επίσης, έκανε τα πράγματα ακόμα πιο δύσκολα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, οι δύο αυτές ομάδες προσφύγων να διαφέρουν σε πολλά επίπεδα. Επίσης παρατηρείται, πως ενώ αρχικά είχαμε οικογένειες που κατέφθαναν στις Η.Π.Α., η δεύτερη ομάδα αποτελείται αποκλειστικά από ανύπαντρους άνδρες.

Το 1979, η Η.Π.Α. οργάνωσε το Πρόγραμμα Νομικών Αναχωρήσεων, το οποίο βοήθησε στο να ηρεμήσουν λίγο τα πράγματα. Όμως η αλήθεια είναι, πως αυτό το διάστημα και έπειτα, οι πρόσφυγες προσαρμόστηκαν πολύ πιο δύσκολα στην νέα τους πατρίδα, με αποτέλεσμα, μετά από πολλά χρόνια να μπορέσουν να προσαρμοστούν και πλέον να αποτελούν οι Βιετναμέζοι μέρος της Αμερικανικής κοινωνίας (Πρόσφυγες του κόσμου,2000).

Και ο Κυπριακός λαός όμως, δεν ξέφυγε από την προσφυγιά. Έτσι το 1974, Κύπριοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, λόγω του Τούρκικου στρατού. Έτσι οι Κύπριοι ξαφνικά, βρέθηκαν να είναι πρόσφυγες πολέμου. Οι πρώτες τους μετακινήσεις, έγιναν προς τα βουνά, όπου οι περισσότεροι είχαν τα εξοχικά τους. Φεύγοντας όμως και πιστεύοντας πως αυτή η κατάσταση θα ήταν προσωρινή, πήραν τα απολύτως απαραίτητα. Ο καιρός περνούσε και πλέον ο φόβος για το αν θα κατάφερναν να επιστρέψουν όλο και μεγάλωνε. Εκείνο όμως που φοβόντουσαν και τελικά συνέβη, ήταν η αναχώρηση των Τούρκων προς το Βορρά, που αποτελούσε την σημαντικότερη συνέπεια διαμελισμού του νησιού. Τα πράγματα έρχονται να εξομαλυνθούν με την παρέμβαση του ΟΗΕ, όπου κανόνισε συνάντηση μεταξύ Κυπρίων και Τούρκων για να βρουν λύσεις στα προβλήματα που είχαν προκύψει με τους πρόσφυγες.

Μια σημαντική πράξη που συνέβη μετά από αυτή την συνάντηση, ήταν η ανταλλαγή αιχμαλώτων.

Εκείνη την περίοδο και οι Η.Π.Α. φαίνεται να στέκονται κοντά στο πρόβλημα μεταξύ Κυπρίων και Τούρκων, θέλοντας να δώσουν μια οριστική λύση σε αυτό το ζήτημα. Οι άνθρωποι της Κύπρου, πότε νιώθουν πως η μέρα της επιστροφής δεν είναι μακριά και πότε απογοητεύονται. Τώρα πλέον στο μυαλό όλων είναι, πως η επιστροφή του Μακαρίου θα έφερνε την λύση στα προβλήματα τους. Και όντως στις 7 Δεκεμβρίου του 1974, ο Μακάριος επιστρέφει στην Κύπρο, αλλά ο Τούρκικος στρατός δεν κάνει ούτε ένα βήμα πίσω.

Τότε το Αμερικάνικο κογκρέσο, επιβάλλει την μη πώληση όπλων στην Τουρκία γιατί όπως υποστηρίζει, οι Τούρκοι είχαν εκμεταλλευτεί παράνομα εξοπλισμό των Αμερικάνων για να εισβάλουν στην Κύπρο. Αυτό όμως περισσότερο θα πείσμωνε τους Τούρκους παρά θα τους έκανε πιο διαλλακτικούς.

Οι ελπίδες όλων είχαν πέσει σε μια εκ νέου συνάντηση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων αρχηγών, η οποία και πάλι δεν επέφερε καμία απολύτως αλλαγή (Peter Loizos, 1981).

Πολλά προβλήματα επίσης δημιουργήθηκαν και στην Γιουγκοσλαβία, έπειτα από τους αλληπάλληλους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ. Βέβαια οι κάτοικοι υποστηρίζουν, πως ο λαός τράπηκε σε φυγή λόγω των Σέρβων, πράγμα που καταρρίπτεται σύμφωνα με τα στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, διότι οι Κοσοβάροι πρόσφυγες, όταν σταμάτησαν οι βομβαρδισμοί ήταν 972.500 και όταν πάλι ξεκίνησαν, ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε 197.330, από τους οποίους οι 55.000 είχαν φύγει για την Σερβία. Πράγμα που δείχνει ότι αυτοί που τράπηκαν σε φυγή δεν ήταν Αλβανοί.

Επίσης, πολύ έφυγαν για να βρουν μια καλύτερη ζωή, καλύτερες συνθήκες και όχι από φόβο στους Σέρβους. Έτσι από το 1998 έως το 1999, από την Γιουγκοσλαβία είχαν φύγει πάνω από 140.000 άνθρωποι, αριθμός που αυξήθηκε όταν ξεκίνησαν οι βομβαρδισμοί.

Πολλοί από τους Κοσοβάρους, βρήκαν ασφάλεια στην Αλβανία εκείνη την περίοδο. Σύμφωνα με έκθεση του ΟΗΕ για την καταστροφή κατοικιών και υποδομών έπειτα από τους βομβαρδισμούς, σημειώνεται ότι η Σερβία αλλά και σε μεγαλύτερο βαθμό το Κόσοβο, έχουν υποστεί τεράστιες ζημιές τόσο σε σπίτια όσο και σε νοσοκομεία, σχολεία κλπ. Προβλήματα υπάρχουν και στην παροχή νερού. Λιγότερες ζημιές παρουσιάζεται να έχουν οι υποδομές της Αλβανίας και της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας.

Τα πράγματα έρχονται να γίνουν ακόμα χειρότερα, όταν ανακαλύπτεται ότι οι βομβαρδισμοί και συγκεκριμένα οι πύραυλοι, είναι εμπλουτισμένοι με ουράνιο το λεγόμενο ΑΟ, πράγμα πολύ βλαβερό τόσο για την υγεία των ανθρώπων όσο και για το περιβάλλον. Η περίοδος αυτή για την

Γιουγκοσλαβία ήταν ίσως η χειρότερη στα χρονική (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος, Βαλκανική ένωση Φιλίας, 2001).

Όσον αφορά την Ελλάδα, τα πρώτα προσφυγικά ρεύματα έκαναν την εμφάνιση τους στις αρχές του 1918. Οι πρόσφυγες αυτοί, ήταν από τον Πόντο αλλά και την Κεντρική Μακεδονία. Επίσης παρατηρείται πληθυσμός από την Καύκασο και ταυτόχρονα, μεγάλο ποσοστό Ελλήνων από την Ρωσία, να θέλουν να κατευθυνθούν προς την Ελλάδα. Ο δρόμος όμως προς την επιστροφή δεν είναι εύκολος. Πολλοί πρόσφυγες, αναγκάζονται να ζουν σε άθλιες συνθήκες, με ελάχιστα είδη πρώτης ανάγκης, με αποτέλεσμα, ένα 54% να καταφέρει να φτάσει στην Ελλάδα. Κατά την διάρκεια του ταξιδιού, πολλά παιδιά έχασαν την ζωή τους προς το δρόμο για την Αθήνα. Και μετά την άφιξη όμως, τα πράγματα δεν ήταν εύκολα για τους πρόσφυγες. Η αντιμετώπιση τους από τους ντόπιους ήταν πολύ σκληρή. Αντί να τους αγκαλιάζουν και να τους φέρνουν κοντά τους, αφού και αυτοί Έλληνες ήταν, τους έστελναν όσο πιο μακριά μπορούσαν. Πολλές φορές τους εκμεταλλεύονταν και δούλευαν για πολλές ώρες με πενιχρά εισοδήματα και έτσι για πολλά χρόνια έμεναν σε παραγκουπόλεις. Επιτάσσονται περισσότερα από 8.000 ακίνητα για την στέγαση των προσφύγων αν και οι ίδιοι σε πληθυσμό ήταν 1.400.000 (Αγτζίδη,1995).

Προς την Ελλάδα όμως, τα προσφυγικά ρεύματα συνεχίζουν να έρχονται με Έλληνες τώρα που προέρχονται από την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν. Και αυτό γιατί οι πιέσεις σε αυτές τις χώρες αλλά και ο κίνδυνος ακόμα και για την ζωή τους, τους έχει κάνει να θέλουν να τραπούν σε φυγή (Αγτζίδη,1995).

Η Ελλάδα έχει πιεστεί πολύ από τα πολυάριθμα προσφυγικά ρεύματα, όμως το μεγαλύτερο πλήγμα το δέχτηκε μετά την Μικρασιατική καταστροφή, όπου όπως αναφέρει και ο Πελαγίδης (1997), «τόση μαζική μετατόπιση πληθυσμών 1.221.849 ατόμων σε τόσο λίγο διάστημα 1921-1924 δεν είχε προηγούμενο στην ιστορία των λαών». Βέβαια, ενώ συνέχεια γίνονταν επιτροπές για την αποκατάσταση προσφύγων, την λύση έρχεται να φέρει η ίδρυση της Ε.Α.Π., η οποία θα βοηθήσει στην ομαλή ένταξη των προσφύγων στην Ελλάδα.

Έπειτα και από την Σύμβαση Ανταλλαγής της Λοζάννης το 1923, η Ελλάδα δέχτηκε και άλλα κύματα προσφύγων, με αποτέλεσμα να μην μπορεί ούτε να στεγάσει ούτε να θρέψει τον λαό αυτό. Μέχρι και να σταματήσει τα ρεύματα προσφύγων προσπάθησε, αν και αυτό ήταν αντίθετο με τα περιεχόμενα της Σύμβασης. Αυτό βέβαια δεν συνέβη, με αποτέλεσμα τον Αύγουστο του 1923 να αρχίσει και πάλι η μεταφορά προσφύγων από τους προσφυγικούς καταυλισμούς Σελιμιέ και Αγίου Στεφάνου Κωνσταντινούπολης. Έτσι η Ελλάδα βρίσκεται στο μεταίχμιο και προσπαθεί χωρίς να έχει λύσεις να δεχτεί και τους λαούς, πριν την υπογραφή της Σύμβαση της Λοζάννης αλλά και μετά (Πελαγίδης,1997).

Όσον αναφορά την Πάτρα, «τον Απρίλιο του 1921, ήρθαν πάνω από 2.000 άτομα» (Μαρινέλης,1993).

Αυτοί που τους βοήθησαν πιο πολύ, ήταν ο Ερυθρός Σταυρός, οι διάφορες επιτροπές και οι τοπικές αρχές. Αν και στην αρχή τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά, στην συνέχεια με την πρωτοβουλία κάποιων πιο δραστήριων προσφύγων, άρχισαν να οργανώνονταν πράγματα για τους πρόσφυγες της Πάτρας όσο αφορά την στέγαση αλλά και για την επίτευξη μιας πιο ανθρώπινης ζωής για αυτούς (Μαρινέλης,1993).

Οι πρόσφυγες προσπαθούσαν να κάνουν το καλύτερο δυνατό, προκειμένου να μπορέσουν να επιβιώσουν. Το θετικό ήταν, ότι είχαν φέρει πολλά εφόδια μαζί τους, όπως η όρεξη για δουλειά ,η μόρφωση τους, κυρίως από τους πρόσφυγες της Μ. Ασίας και τέλος η μνήμη γι' αυτούς, που ήταν η πιο σημαντική, αφού τους κρατούσε ζωντανούς και τους έδινε δύναμη να αντεπεξέλθουν στις δυσκολίες. Τέλος, για να μπορέσουμε να δώσουμε μια εικόνα για τους πρόσφυγες εκείνης της περιόδου, η κοινωνία των εθνών αναφέρει πως υπάρχουν πλέον τρεις κατηγορίες προσφύγων:

- αυτούς που σύντομα εγκαταστάθηκαν με άνεση διεισδύοντας με επιτυχία στον κόσμο του εμπορίου, της βιομηχανίας των τραπεζών και που αποτελούσαν μια μειοψηφία
- αυτούς που προσαρμόστηκαν γρήγορα και μπόρεσαν να επιβιώσουν επαγγελματικά σε κάθε είδους τομείς
- αυτούς που ζούσαν κάτω από άθλιες συνθήκες με μεροδούλι-μεροφάι (Μιχελή,1992).

1.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

Πίνακας 1: Πρόσφυγες κατά περιοχές εγκατάστασης

<i>ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ</i>	<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ</i>	<i>ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ</i>
1. Στερεά Ελλάδα	306.193	25,60
2. Θεσσαλία	34.659	2,84
3. Ιόνια νησιά	3.309	0,27
4. Κυκλάδες	4.782	0,39
5. Πελοπόννησος	28.362	2,32
6. Μακεδονία	638.253	52,24
7. Ήπειρος	8.179	0,67
8. Νησιά Αιγαίου	56.613	4,63
9. Κρήτη	33.000	2,77
10. Δυτική Θράκη	107.607	8,81
ΣΥΝΟΛΟ	1.221.849	100

(Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, στατιστικά αποτελέσματα της απογραφής του πληθυσμού της Ελλάδος της 15-16 Μαΐου 1928, εν Αθήναις 1933).

Πίνακας 2: Πρόσφυγες κατά περιοχές προέλευσης

<i>ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ</i>	<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ</i>	<i>ΠΟΣΟΣΤΟ %ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ</i>
1. Μ. Ασία	626.954	51,31
2. Αν. Θράκη	256.635	21,00
3. Πόντος	182.169	14,91
4. Βουλγαρία	49.027	4,01
5. Καύκασος	47.091	3,85
6. Κωνσταντινούπολη	38.458	3,15
7. Ρωσία	11.435	0,94
8. Σερβία	6.057	0,50
9. Αλβανία	2.498	0,20
10. Δωδεκάνησα	738	0,06
11. Ρουμανία	722	0,06
12. Κύπρος	57	0,01
13. Αίγυπτος	8	-
ΣΥΝΟΛΟ	1.221.849	100

(Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, στατιστικά αποτελέσματα της απογραφής του πληθυσμού της Ελλάδος, της 15-16 Μαΐου 1928, εν Αθήναις 1933).

Πίνακας 3: Αριθμός προσφύγων ανά χώρα προέλευσης

<i>A/A</i>	<i>ΧΩΡΑ</i>	<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ</i>
1	Ιράν	1,931,300
2	Γερμανία	1,319,200
3	Βοσνία-Ερζεγοβίνη	1,206,700
4	Πακιστάν	1,202,670
5	Ρουάντα	892,110
6	Σιέρα Λεόνε	878,300
7	Αζερμπαϊτζάν	798,190
8	Σρι Λάνκα	717,760
9	Αφγανιστάν	537,400
10	Σουδάν	454,980

(Πηγή:National Master,1999).

Πίνακας 4: Στατιστικά στοιχεία για την χορήγηση ασύλου στην Ελλάδα(1996-2001)

1*	2*	3*	4*	5*	6*	7*	8*	9*
1996	1.572	634	-	139	22%	-	-	-
1997	4.376	2.346	2.216	130	5,5%	94	224	9,5%
1998	2.953	3.904	3.748	156	3,9%	287	443	11,3%
1999	1.528	1.716	1.570	146	8,5%	407	553	32,2%
2000	3.083	1.970	1.748	222	11,2%	175	397	20,1%
2001	5.499	1.312	1.165	147	11,2%	148	295	22,4%

(Πηγή :Ο.Η.Ε. Έρευνα για τους πρόσφυγες,2002)

1*: Έτος

2*: Αιτήσεις

3*: Διερευνήθηκαν

4*: Απορρίψεις

5*: Χορηγήσεις Ασύλου

6*: Ποσοστό Χορήγησης Ασύλου

7*: Χορηγήσεις Ασύλου για Ανθρωπιστικούς λόγους

8*: Σύνολο Χορηγήσεων

9*: Ποσοστό Συνολικών Χορηγήσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Νομικό Καθεστώς:

2.1.1 Ελληνικό Δίκαιο:

Η Ελλάδα, λόγω της γεωπολιτικής της θέσης, έχει γίνει πεδίο συνάντησης πολλών και διαφορετικών πολιτισμών. Τα τελευταία χρόνια, το μεγάλο ποσοστό εισόδου μεταναστών και προσφύγων στη χώρα μας, μας τοποθετεί μπροστά σε μια νέα πραγματικότητα, η οποία έχει πολιτισμικό χαρακτήρα. Ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη με μια πληθώρα παραδειγμάτων μεταναστευτικού ρεύματος από και προς την επικράτειά της. Χρειαζόταν λοιπόν να αναλάβει πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά το θέμα της υποδοχής ενός μαζικού μεταναστευτικού πληθυσμού και να προσδιορίσει τους βασικούς άξονες επίλυσης του προσφυγικού προβλήματος (Παπαθεοδώρου, 2007).

2.1.2 Πρόσφατοι νόμοι στην Ελλάδα:

Στην Ελληνική Νομοθεσία, έχουν θεσπιστεί πρόσφατα νέοι νόμοι για το καθεστώς του πρόσφυγα στην χώρα μας. Ο πιο πρόσφατος νόμος είναι ο ν.3907/2011 που κάνει λόγο για την δημιουργία Υπηρεσίας Ασύλου κ Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής για όσους καταφθάνουν στην Ελλάδα, και ο ν. 114/2010 περί θέσπισης ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του δικαιούχου επικουρικής προστασίας, σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς (Οδηγία 2005/85/ΕΚ).

Όσον αφορά τον πρώτο νόμο, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, συγκροτείται αυτοτελής υπηρεσία ονομαζόμενη ως “Υπηρεσία Ασύλου”. Η συγκεκριμένη υπηρεσία έχει τεθεί σε λειτουργία σε επίπεδο Διεύθυνσης και ο ρόλος της έγκειται στην εφαρμογή του νόμου περί ασύλου και τις άλλες μορφές διεθνούς προστασίας των προσφύγων, και στην σύσταση εθνικής πολιτικής ασύλου. Επίσης, μερικοί από τους βασικούς στόχους της Υπηρεσίας ασύλου είναι η διαμόρφωση ενιαίου άξονα πολιτικής της χώρας όσον αφορά στο θέμα της χορήγησης του ασύλου, καθώς και η διαδικασία υλοποίησής της, η μελέτη των αιτημάτων διεθνούς προστασίας, η πληροφόρηση των αιτούντων διεθνούς προστασίας για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, η

ενημέρωση για τις συνθήκες που επικρατούν στις χώρες προέλευσης και τέλος η συνεχής επαφή με κρατικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, και διεθνείς οργανισμούς. Το 2011 ο Ελληνικός νόμος 3907/2011 «*Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ "σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών" και λοιπές διατάξεις*» θεσπίστηκε για την αναδιάρθρωση των κρατικών λειτουργιών απονομής ασύλου. Μέσα στον νόμο αυτό προβλέπεται η εθελούσια επιστροφή του πρόσφυγα αλλά υπάρχουν τεχνικοί λόγοι που αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί όπως σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει συνεργασία με τις πρεσβείες ή κακές πολιτειακές συνθήκες στις χώρες των μεταναστών κλπ.

Σε διεθνές επίπεδο, έχουν καθιερωθεί πρωταρχικής σημασίας νόμοι για την ομαλή ένταξη των προσφύγων στα τεκταινόμενα (www.synigoros.gr).

2.2 Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο:

2.2.1 Η Σύμβαση της Γενεύης του 1951:

Η Ελλάδα, χώρα μαζικού μεταναστευτικού ρεύματος, έχει θεσπίσει νόμους τόσο εδώ όσο και στο εξωτερικό για την φύση και την ιδιότητα του πρόσφυγα και παράλληλα για την ενίσχυση και περιφρούρηση των ατομικών και κοινωνικών του δικαιωμάτων. Οι πιο αξιόλογες νομοθετικές διατάξεις που θεσπίστηκαν στην Ελλάδα είναι η Σύμβαση της Γενεύης το 1951 και το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης το 1967. Και οι δυο διατάξεις αντίστοιχα συντελούν στη διαμόρφωση ενός ενιαίου άξονα του Ποινικού Ελληνικού Δικαίου. Η διατύπωση του περιεχομένου των Διεθνών Συμβάσεων δίνεται αναλυτικά στη συνέχεια (Παπαθεοδώρου,2007).

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν. 1975/1991(ΦΕΚ 184 Α') και με Προεδρικό Διάταγμα υπό των Υπουργών Εξωτερικού και Δημοσίας Τάξης, συντάσσεται η διαδικασία έναρξης των απαραίτητων ενεργειών για την αναγνώριση του αλλοδαπού ως πρόσφυγα και την αίτηση ασύλου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στη Σύμβαση της Γενεύης που έλαβε μέρος στις 28 Ιουλίου του 1951(ν.δ.3989/1959/ΦΕΚ 209 Α'), και το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31 Ιανουαρίου του 1967(α.ν 389/1968/ΦΕΚ 125 Α').

Μεταξύ των άλλων, στο άρθρο 1Α2 της Σύμβασης του 1951, αναγνωρίζεται η ανάγκη καθορισμού της έννοιας του πρόσφυγα και των ειδικών κριτηρίων ένταξής του στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας.

Έτσι λοιπόν, ο ορισμός του πρόσφυγα δίνεται, ως το άτομο που αναγκάζεται να εγκαταλείψει την χώρα της οποίας έχει την ιθαγένεια, για λόγους που συντρέχουν κίνδυνο για την ζωή και την ασφάλειά του, για πολιτικούς λόγους, για θρησκευτική ή φυλετική μισαλλοδοξία, αναδιανομές εδαφών κ.α. Παρόμοια άποψη διατυπώνεται και από τον Ρούκουνα (1995), ο οποίος και αυτός με τη σειρά του αναφέρει τους παράγοντες που κάνουν το άτομο έρμαιο του πανικού εξαιτίας του απροσδόκητου φόβου απέλασης με αποτέλεσμα να μην επιθυμεί τη προστασία της συγκεκριμένης χώρας. Στο άρθρο 24 συγκαταλέγονται επίσης, οι ενέργειες που απαιτούνται για να εγκριθεί η ελεύθερη είσοδος και διαμονή των μελών της οικογένειας του πρόσφυγα, στα πλαίσια της οικογενειακής επανένωσης(Π.Δ. 61/1999 η οποία συνιστάται από τον πρόσφυγα ως η μοναδική ευκαιρία να το χαρεί). Αυτό επιτυγχάνεται σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 της Σύμβασης του 1951 μέσω της πληροφόρησης και ταυτόχρονα της ενημέρωσης της Ύπατης Αρμοστείας Προσφύγων του Ο.Η.Ε. Σκοπός της (άρθρο 35) είναι αφενός η ελεύθερη διακίνηση που παρέχεται στους αιτούντες άσυλο, και αφετέρου η έκθεση των απόψεών της σε ότι αφορά το αίτημα ασύλου ενώπιον των αρμόδιων αρχών (Περράκης,2005).

Προκειμένου λοιπόν το πρόσωπο που φθάνει στην Ελλάδα να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας και στη συνέχεια ως αιτών άσυλο, θα πρέπει να πληροί όλες τις προϋποθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 1Α2 της Σύμβασης της Γενεύης που θα του εξασφαλίσει την ιδιότητα του πρόσφυγα(α.ν 389/1968 ΦΕΚ 125 Α'). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι ο πρόσφυγας δεν θα έπρεπε να βρίσκεται υπό την προστασία των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της Ύπατης Αρμοστείας(σύμφωνα με το άρθρο 1Γ της Σύμβασης του 1951) και να είναι άξιος επικύρωσης διεθνούς προστασίας από τη συγκεκριμένη χώρα(σύμφωνα με το άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης της Γενεύης). Εάν αποδειχτεί πως η εν λόγω προστασία δεν ισχύει πλέον, χωρίς την απαραίτητη διευθέτηση της κατάστασης των προσώπων, τότε έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας (Περράκης,2005).

2.2.2 Το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967:

Στο ίδιο περίπου πνεύμα κινείται και το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 9Α.Ν 389, ΦΕΚ Α'123), με το οποίο η έννοια του πρόσφυγα τίθεται σε ένα διαφορετικό χρονικό και γεωγραφικό πλαίσιο, όπου θα γίνεται πλέον αποδεκτή κατέχοντας διαχρονικά την οικουμενική της διάσταση στις διεθνείς χώρες (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες,1998).

2.2.3 Συμφωνία Σένγκεν:

Ξεκινώντας την ανάλυση, ουσιαστική αναφορά γίνεται στην εφαρμογή της Συμφωνίας Σένγκεν, την οποία υπέγραψαν στις 14 Ιουνίου του 1985 το Βέλγιο, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο, η Γαλλία και η Γερμανία. Πολύ αργότερα, την ένταξή τους δήλωσαν έμπρακτα η Ιταλία(27/11/1990), η Πορτογαλία(25/6/1991), η Ισπανία(25/06/1991), η Ελλάδα(19/12/1992), η Αυστρία(28/4/1995), η Φιλανδία(19/12/1996), η Δανία(19/12/1996) και τέλος η Σουηδία(19/12/1996). Ειδικότερα, το Σύστημα Σένγκεν, “αποσκοπεί στην ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε και στην ελεύθερη κυκλοφορία στην επικράτεια των συμβαλλόμενων μερών. Περιλαμβάνει διατάξεις που ενισχύουν την αστυνομική και δικαστική συνεργασία και εισάγει κοινή πολιτική των μεταφορέων.” Επίσης αποτέλεσε το πλαίσιο μιας γενικότερης πολιτικής ασφάλειας του εσωτερικού χώρου των κρατών μελών με την συνδρομή της αστυνομίας και την εφαρμογή πληροφοριακού συστήματος. Οι νομοθετικές διατάξεις του Συστήματος Σένγκεν και της Σύμβασης Εφαρμογής της, ανήκουν πλέον στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την έναρξη εφαρμογής της Συνθήκης του Άμστερνταμ (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

2.2.4 Συνθήκη του Άμστερνταμ:

Η συνθήκη του Άμστερνταμ, που συνάχθηκε με πολιτική συμφωνία στις 17 Ιουνίου, υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου του 1997 από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επικεντρώνεται κυρίως στη συγκρότηση ενός ενιαίου άξονα ασφάλειας και προσωπικής ελευθερίας με κύριο εκπρόσωπο τον ίδιο τον πολίτη. Τέτοια θέματα κρίνουν αναγκαία την ύπαρξη κοινοτικής αρμοδιότητας. Στόχος των παραπάνω ενεργειών είναι η θέσπιση και η κατοχύρωση της ελευθερίας όσων ζουν στην Ε.Ε, προστατευόμενες από την αρχή της δικαιοσύνης (Παπαθεοδώρου, 2007).

Για την αποτελεσματικότερη λοιπόν ίδρυση ενός χώρου ασφάλειας και ελευθερίας, ορίζεται εντός πέντε ετών από την έναρξη εφαρμογής της Συνθήκης του Άμστερνταμ, τα κατάλληλα μέτρα για την παροχή του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των ατόμων σύμφωνα με το άρθρο 7Α, σε συνδυασμό με εντατικούς ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα (Περράκης, 2005).

Ως εκ τούτου, βασικός της άξονας αποτελεί η επικέντρωση στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την συγκρότηση ενός χώρου με ευρωπαϊκές προδιαγραφές. Ο συγκεκριμένος χώρος θα παρέχει στους Ευρωπαίους

πολίτες την δυνατότητα για ελεύθερη πρόσβαση και εγκατάσταση χωρίς να προκύπτουν δυσκολίες. Τέλος, είναι αναγκαία η ουσιαστική κοινοτική παρέμβαση σε θέματα εισόδου και μετανάστευσης των προσφύγων, στην οποία σύμφωνα με το άρθρο 63 της συνθήκης, το Συμβούλιο ήταν υποχρεωμένο να κατοχυρώσει τόσο τα απαραίτητα μέτρα σε διάστημα πέντε ετών, για την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών, όσο και την σφράγιση προδιαγραφών για την εγκατάσταση των προσώπων από τα εξωτερικά σύνορα, και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας (Παπαθεοδώρου,2007).

2.2.5 Συμβούλιο του Τάμπερε:

Η ίδια περίπου τακτική ακολουθείται και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε τον Οκτώβριο του 1999, το οποίο αποτέλεσε την αφετηρία στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής. Πιο αναλυτικά, το Συμβούλιο του Τάμπερε προσεγγίζει τα θέματα του ασύλου και της μετανάστευσης, καίρια ζητήματα τα οποία για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή χρειάζονται την προσέγγιση και τη βοήθεια όλων των κρατών που υπάγονται στην Ε.Ε. Επίσης, θέτει τους βασικούς άξονες επίλυσης του θέματος της μεταναστευτικής πολιτικής και της παροχής ασύλου, κάνοντας σαφές την αναγκαιότητα κοινής επίλυσης και αντιμετώπισης από τα κράτη-μέλη. Βασική προϋπόθεση είναι η προσεκτική προσέγγιση στα σημαντικά αυτά θέματα της χορήγησης του ασύλου και της μετανάστευσης, για την μετέπειτα ανάπτυξη και διαμόρφωση κοινοτικής πολιτικής. Απ' αυτό προκύπτει η ανάγκη για μελέτη ειδικών κοινοτικών πολιτικών, σύμφωνα με τη συγκρότηση τεσσάρων βασικών πλαισίων:
Τη δημιουργία δεσμών εταιρικότητας με τις χώρες καταγωγής των προσφύγων

Το παρόμοιο διεθνές σύστημα για τη χορήγηση ασύλου

Την αναγνώριση της ίσης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών

Την σπουδαιότητα της ανάγκης για αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών

(Παπαθεοδώρου,2007).

Αξίζει να αναφερθεί ότι στην έκτακτη σύνοδο στο Τάμπερε, μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δέχτηκαν να γίνει η προσπάθεια για την οριστικοποίηση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για το άσυλο, σύμφωνα με όσα αναγράφονται στην Σύμβαση της Γενεύης το 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 (Περράκης,2005).

Απ' όσα προκύπτουν, είναι φανερό ότι το Συμβούλιο του Τάμπερε έθεσε πρώτο τα θεμέλια για την συγκρότηση μιας κοινής μεταναστευτικής πολιτικής και παράλληλα ενός κοινού ευρωπαϊκού θεσμικού άξονα χορήγησης ασύλου στα πλαίσια της Ε.Ε. (Παπαθεοδώρου,2007).

2.2.6 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων:

Κάτι αντίστοιχο διαπραγματεύεται στα κείμενά του και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. .

Ο Χάρτης υιοθετήθηκε στη Νίκαια στις 18 Δεκεμβρίου 2000 και προέβλεπε ρητά την κατοχύρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την αναγνώριση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, μέσα από μεταγενέστερες συνταγματικές ρυθμίσεις. Κατόπιν, κάνει λόγο για τα βασικότερα στοιχεία που καθιστούν σήμερα τον άνθρωπο ως πολίτη μιας χώρας.

Εξίσου σημαντική αναφορά πραγματοποιείται και στο άρθρο 5 του Χάρτη, όπου εκεί καταγράφονται τα σημαντικότερα θεμελιώδη δικαιώματα για έναν άνθρωπο όπως είναι η απαγόρευση της υποχρεωτικής και καταναγκαστικής εργασίας των ανθρώπων, η προστασία των προσφύγων, ο σεβασμός στον άλλον, η διασφάλιση του δικαιώματος για αίτηση ασύλου. Μεταξύ των παραπάνω δικαιωμάτων συμπεριλαμβάνονται και η ελεύθερη πρόσβαση και διαμονή στην Ε.Ε για τους υπηκόους τρίτων χωρών, ανεξαρτήτου θρησκείας, κοινωνικής ή φυλετικής τάξης, εθνικότητας με την απαραίτητη προϋπόθεση για σεβασμό στο δικαίωμα της πολιτιστικής, θρησκευτικής και κοινωνικής ποικιλότητας. Τέλος, διατυπώνεται ορθώς με βάση το άρθρο 45, η αρχή που θέτει τέλος στις μαζικές απελάσεις και στις απελάσεις αλλοδαπών προς χώρες στις οποίες υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή και την ασφάλειά τους ή κίνδυνος βασανιστηρίων (Παπαθεοδώρου,2007).

2.2.7 Πρόγραμμα της Χάγης:

Παραμένοντας στο Διεθνές Δίκαιο, συναντάμε το Πρόγραμμα της Χάγης το οποίο ορίστηκε το 2004 και έχει ως κύριους στόχους:

- την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου
- την απαλοιφή και την καταπολέμηση του φαινομένου της τρομοκρατίας
- την διαδικασία οργάνωσης σε ότι αφορά το άσυλο
- την προστασία του ιδιωτικού βίου και της ασφάλειας

Πιο συγκεκριμένα, προκρίνει για την πενταετία 2005-2010 τις παρακάτω σημαντικές ενέργειες:

- την ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της καταγωγής του πρόσφυγα
- τον καθορισμό μιας ισόρροπης αντιμετώπισης του φαινομένου της μετανάστευσης
- τη θέσπιση κοινής μεθόδου για την επίλυση του ασύλου

- τη μεγιστοποίηση των θετικών συνεπειών της μετανάστευσης
- τη σύσταση ολοκληρωμένης εποπτείας στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης (Παπαθεοδώρου,2007).

2.2.8 Συνθήκη του Μάαστριχτ:

Η συνθήκη του Μάαστριχτ (αλλιώς και ως συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης), πήρε το όνομά της από την πόλη Μάαστριχ και αποτέλεσε τη σπουδαιότερη ευρωπαϊκή συνθήκη μετά την ίδρυση του Ο.Η.Ε. Δεν έχει επικυρωθεί από τα άλλα κράτη μέλη και υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ενώ τέθηκε σε ισχύ την 1 Νοεμβρίου 1993 (Παπαθεοδώρου,2007).

“ Στο θεσμικό πλαίσιο του VI Τίτλου της συνθήκης του Μάαστριχ για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η πολιτική ασύλου αναγορεύεται σε ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος, που συνδέεται ιδιαίτερα με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, υπό την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των κρατών-μελών για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας.” (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες,1998).

Στον τομέα του κοινού ενδιαφέροντος, εκτός από την πολιτική ασύλου, υπάγεται και η άφιξη των προσώπων από τα εξωτερικά σύνορα, η πολιτική που ακολουθείται στο θέμα της μετανάστευσης για την αντιμετώπιση των υπηκόων τρίτων χωρών, η δικαστική και αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις για την απαλοιφή του φαινομένου της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της τοξικομανίας.

Επίσης, στη δήλωση υπ' αριθμού 3 “περί ασύλου” που εντάχθηκε στη Συνθήκη του Μάαστριχ, έγινε σαφής ο σκοπός που είχαν οι εταίροι για εφαρμογή κοινοτικής δράσης στον άξονα της πολιτικής του ασύλου, χωρίς η σκέψη αυτή να στεφθεί υπό επιτυχία (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες,1998).

2.2.9 Σύμβαση του Δουβλίνου:

Τέλος, στις νομοθετικές διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου, συμπεριλαμβάνεται επίσης και η Σύμβαση του Δουβλίνου η οποία υπογράφηκε στις 15 Ιουνίου 1990, την περίοδο δηλαδή της διακυβερνητικής συνεργασίας μεταξύ των δώδεκα εταίρων, και η εφαρμογή της ξεκίνησε στις 15 Σεπτεμβρίου 1997. Η Σύμβαση του Δουβλίνου που καθιερώθηκε το 1990 και ίσχυε στις 1.9.1997 για τα 15 κράτη μέλη της Ε.Ε, αφορά στην απόκτηση κοινών παραγόντων για τα κράτη-μέλη, σε σχέση με την υποχρέωση που έχει το κράτος να μελετήσει το αίτημα ασύλου για τους πρόσφυγες. Στόχος της Σύμβασης

είναι κάποια στιγμή να διακοπεί η τακτική που έχουν οι αιτούντες άσυλο να μετακινούνται από χώρα σε χώρα, γιατί αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα το αίτημα τους για παροχή ασύλου να αξιολογηθεί πολλές φορές ή και καθόλου (Πρόσφυγες του κόσμου,2000).

Κατόπιν, εναρμονίζεται παράλληλα με τους στόχους που είχε θέσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου(8-9 Δεκεμβρίου 1989), για το ζήτημα της εφαρμογής του ασύλου, και πιο συγκεκριμένα στη συγκρότηση ενιαίου χώρου, όπου θα εξασφαλίζεται η ελεύθερη διαμονή και φιλοξενία των ατόμων που χρήζουν βοήθειας.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 της Σύμβασης του Δουβλίνου, διαμορφώνονται οι σχέσεις ανάμεσα στις έννοιες της τρίτης χώρας υποδοχής και στις ενέργειες που πραγματοποιούνται για τον ρόλο που κατέχουν τα κράτη-μέλη να εξετάσουν το ζήτημα της παροχής ασύλου.

Οι παρακάτω αρχές προσυπογράφουν τις αρμοδιότητες που έχουν τα κράτη-μέλη απέναντι στις τρίτες χώρες υποδοχής:

- Στο κράτος όπου τίθεται το καίριο ζήτημα της παροχής ασύλου, εξετάζεται το ενδεχόμενο ρύθμισης της αρχής για τις τρίτες χώρες υποδοχής. Στην περίπτωση που το κράτος δεχτεί να τεθεί υπό εφαρμογή η λεγόμενη αρχή, τότε είναι υποχρεωμένο να πάρει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να επιστρέψει ο αιτών άσυλο στην τρίτη χώρα υποδοχής.
- Σύμφωνα με τη Σύμβαση, ένα κράτος-μέλος έχει την υποχρέωση να δεχτεί να αναλάβει την ευθύνη για άμεση αξιολόγηση του αιτήματος του ασύλου.

Με βάση νομοθετικές διατάξεις του εθνικού ποινικού δικαίου, το κράτος το οποίο εξακολουθεί να έχει την ευθύνη διερεύνησης του αιτήματος για παροχή ασύλου, είναι αναγκασμένο να αποστείλει έστω έναν αιτούντα άσυλο στη τρίτη χώρα υποδοχής.

Οι παραπάνω αρχές δεν προκρίνουν την εφαρμογή που τίθεται εκ μέρους του κράτους-μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ασύλου, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 4, και του άρθρου 9 της Σύμβασης του Δουβλίνου (Περράκης,2005).

Με την υπογραφή της Σύμβασης του Δουβλίνου, τα κράτη κατάφεραν να προσφύγουν στη λήψη μέτρων, με ουσιαστικό κίνητρο την ασφάλεια για το μέλλον του πρόσφυγα. Για την επίτευξη των στόχων της Σύμβασης, και την σωστή εφαρμογή της Σύμβασης του 1951 χρειάζεται στενή συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες,1998).

Δουβλίνο II:

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο Δουβλίνο II (ή Κανονισμός 343/2002), το οποίο αποτελεί ένα νομικό κείμενο που θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή

Ένωση και ορίζει τη συγκεκριμένη χώρα που θα είναι αρμόδια για να δώσει άσυλο στον αιτούντα πρόσφυγα. Σύμφωνα με τα όσα αναγράφονται στο Κανονισμό, ένας πρόσφυγας έχει το δικαίωμα να κάνει αίτηση ασύλου στην πρώτη Ευρωπαϊκή χώρα, στην οποία θα φθάσει πρώτα. Αυτοί οι οποίοι έρχονται στην χώρα μας και στη συνέχεια πηγαίνουν σε κάποια άλλη χώρα για να ζητήσουν άσυλο, είναι αναγκασμένοι να γυρίζουν πάλι πίσω στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Δουβλίνο II. *Ο Κανονισμός Δουβλίνο II καθιστά την Ελλάδα μία χώρα που αναγκάζεται να αντιμετωπίσει μοναχική και αδύναμη ένα τεράστιο κύμα παράνομης μετανάστευσης, χωρίς να υπάρχουν μηχανισμοί πραγματικής ευρωπαϊκής κοινοτικής αλληλεγγύης* (Περράκης,2005).

Δουβλίνο III:

Με 314 ψήφους υπέρ, 306 κατά, και 48 αποχές η ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απεφάσισε την κατάργηση της σύμβασης του Δουβλίνου II, κρίνοντας απαραίτητη την σύσταση μίας ενιαίας διαδικασίας χορήγησης ασύλου για τους πρόσφυγες.

Τον Απρίλιο 2011, ύστερα από έκθεση της Γαλλίδας Σοσιαλίστριας Σιλβί Γκιγιόμ, αποφασίστηκε να μην εφαρμόζουν τα κράτη-μέλη την αρχή της επαναπροώθησης των αιτούντων άσυλο στην πρώτη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πιο συγκεκριμένα, στην εισήγησή της η Γαλλίδα Σοσιαλίστρια τονίζει: “η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία για το άσυλο δεν προστατεύει αφενός τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη ενώ προκαλεί, αφετέρου, πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών σε ότι αφορά την μεταχείριση των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων”. Επίσης, αναφέρεται πως θα έπρεπε να αναλάβουν την υποχρέωση να προσφέρουν στους πρόσφυγες την δυνατότητα διευκόλυνσης για παροχή ασύλου σε κάθε πρόσωπο που θέλει να κινήσει τις διαδικασίες. Τέλος, σύμφωνα με το ψήφισμα το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν την υποχρέωση να προτείνουν έναν ίδιο κατάλογο τρίτων χωρών, οι οποίες θα ονομάζονται ως ασφαλείς χώρες καταγωγής (www.synigoros.gr).

2.2.10 Εφαρμογή Δουβλίνου II στην Ελλάδα:

Τα αιτήματα ασύλου στην Ελλάδα, φαίνεται να εξακολουθούν να παραμένουν σε υψηλά επίπεδα τον Μάρτιο του 2011, καθώς σύμφωνα με στατιστικά δεδομένα ανέρχονται στα 45.000. Εξαιτίας λοιπόν της κακής διαχείρισης του συγκεκριμένου ζητήματος στην Ελλάδα, η Γερμανία πήρε την απόφαση το 2010 να αναβάλει για ένα έτος την εφαρμογή του κανονισμού του Δουβλίνου II. Την ίδια απόφαση έχουν ήδη πάρει η

Σουηδία, η Ισλανδία, η Μ. Βρετανία, η Νορβηγία, η Αυστρία, η Φιλανδία και η Δανία.

Σύμφωνα με αναφορές της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης ECRE, τα ποσοστά κάποιος μετανάστης να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας στην Ελλάδα, είναι πολύ μικρά, ενώ αντίστοιχα από πηγές της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, διαφαίνεται πως το έτος 2009, ένας μετανάστης είχε μικρές ελπίδες να του αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσης, με βάση στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας Eurostat, η Ελλάδα η Δανία και η Ολλανδία κατέχουν την έκτη θέση στη λίστα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις περισσότερες αιτήσεις για άσυλο (η Κύπρος κατέχει την πρώτη θέση με 3.600 αιτήσεις ανά εκατομμύριο κατοίκων και ακολουθούν η Σουηδία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Αυστρία) (www.amnesty.gr).

2.3 Παράθεση νομοθετικών οδηγιών για την προστασία των ανηλίκων:

Συμφέρον του παιδιού:

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος Ι της Σύμβασης για τα δικαιώματα του Παιδιού, σε όλες τις ενέργειες που πραγματοποιούνται για την προστασία των ανηλίκων, πρωτίστης σημασίας θα πρέπει να έχει το συμφέρον του παιδιού

Αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης:

Καταρχήν, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα πρέπει να βιώνουν την μεταχείριση που αξίζει σε παιδιά. Έχουν το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση και στην ίση απόκτηση δικαιωμάτων με τα παιδιά που είναι μέλη ενός τόπου, ή κατοικούν νομίμως σε αυτό (άρθρα 2 και 22 παράγραφος Ι της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Δικαίωμα συμμετοχής:

Το άρθρο 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφέρεται στο δικαίωμα της συμμετοχής που έχουν οι ανήλικοι, λαμβάνοντας υπόψιν τα θέλω και τις επιθυμίες τους, γύρω από τις ενέργειες που τους αφορούν. Έτσι, ήταν αναγκαία η λήψη μέτρων με κριτήριο την ηλικία του καθενός, τον βαθμό ωριμότητας και το επίπεδο ανάπτυξής τους, για την εξ ολοκλήρου συμμετοχή τους στα τεκταινόμενα.

Σεβασμός της πολιτισμικής ταυτότητας:

Σημαντική φαίνεται να είναι η σύνδεση που διατηρούν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι με την μητρική τους γλώσσα, τον πολιτισμό τους και τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, ειδικότερα στις περιπτώσεις που υπάρχει η πιθανότητα επιστροφής στις χώρες τους. Επίσης, η προσφορά βοήθειας στον τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας, και της παιδικής πρόνοιας πρέπει να αποτελεί πρωτίστης σημασίας από την μεριά των υπεύθυνων φορέων (άρθρα 8,24 και 30 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Διερμηνεία:

Καταλυτική είναι η παρουσία διερμηνέα στην παροχή βοήθειας με σκοπό την κατανόηση των ανηλίκων στα θέματα που τους αφορούν, στην γλώσσα που προτιμούν (άρθρα 12,13 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Αρχή της εμπιστευτικότητας:

Το άρθρο 16 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού κάνει λόγο στο προσωπικό απόρρητο που θα πρέπει να τηρείται για την προστασία τόσο των ανηλικών ασυνόδευτων παιδιών που κάνουν αίτηση ασύλου, όσο και για τις οικογένειές τους που βρίσκονται στις χώρες καταγωγής τους. Δεν επιτρέπεται λοιπόν, η αποκάλυψη ευαίσθητων προσωπικών τους πτυχών, χωρίς την συγκατάθεσή τους,(όπου το επιτρέπει η ηλικία τους), η χρήση των πληροφοριών θα πρέπει να καταγράφεται με τον πλέον αξιόπιστο και έμμεσο τρόπο.

Ενημέρωση:

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, έχουν το πλεονέκτημα να τους παρέχεται η κατάλληλη ενημέρωση σε θέματα που τους αφορούν, όπως για παράδειγμα η απόκτηση των δικαιωμάτων τους, η διαδικασία ασύλου, η πρόσβαση σε υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους και η ενημέρωση για το τι επικρατεί στην χώρα προέλευσής τους (άρθρα 13,17,22 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Συνεργασία των φορέων:

Με βάση το άρθρο 22 παρ. II της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για την έγκαιρη διασφάλιση των δικαιωμάτων και τη προστασία

της προσωπικής ευημερίας των ασυνόδευτων παιδιών, είναι αναγκαία η συμβολή και η σύμπραξη μεταξύ των διαφόρων οργανώσεων και των κυβερνητικών φορέων.

Επιμόρφωση και Κατάρτιση του Προσωπικού:

Όσοι από τους αρμόδιους κοινωνικούς φορείς συνεργάζονται με τους ανήλικους, θα πρέπει να πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που συνάδουν στην αποτελεσματικότερη παροχή βοήθειας για τα παιδιά. Να έχουν δηλαδή την κατάλληλη επιμόρφωση και εμπειρία, ώστε να μπορούν να αντεπεξέρχονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των προσφύγων (άρθρο 3,παρ.3 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Διάρκεια διεκπεραίωσης:

Οι πρωτοβουλίες που ορίζονται για τα ασυνόδευτα παιδιά, θα πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά τους, όσο και την προσωπική ασφάλεια και ελευθερία που δικαιούνται (άρθρα 3,παρ.1, 22 παρ.122 παρ.2 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Ταχύτητα:

Όλες οι ενέργειες και οι καταστάσεις που αφορούν σε παιδιά, είναι σημαντικό να

διεκπεραιώνονται άμεσα, με σκοπό την μείωση της πολύχρονη καθυστέρηση που συνήθως συνιστάται σε αυτές τις περιπτώσεις (άρθρο 3,παρ.1 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού) (Πετράκου,2005).

Ένα από τα σημαντικότερα κείμενα που αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα των ανήλικων προσφύγων είναι η Διεθνής Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο καθορίζει τις υποχρεώσεις που έχουν τα κράτη να προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών. Η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1989 και η εφαρμογή της ξεκίνησε στις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Μέχρι στιγμής, έχει κυρωθεί από 193 χώρες, και στην Ελλάδα κυρώθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 1992 με τον Ν.2101/92. Βασικές κατηγορίες δικαιωμάτων που εσωκλείονται στην Σύμβαση, είναι τα εξής:

- Συμμετοχή (σε κάθε είδους δραστηριότητα, δικαίωμα στην ελεύθερη άποψη κ.λ.π.)
- Προστασία (από κακοποίηση, εκμετάλλευση, εμπόριο)
- Παροχές (στην υγεία, την εκπαίδευση, την πρόνοια)

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.2101/1992 και την ισχύουσα νομοθεσία, παιδί ονομάζεται κάθε άτομο κάτω των 18 ετών. Στη συνέχεια, δίνονται

αναλυτικά τα άρθρα που έχουν θεσμοποιηθεί για τα δικαιώματα του παιδιού.

Άρθρο 2: Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί που έγκεινται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνικιστικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης. Παράλληλα τα Συμβαλλόμενα Κράτη, λαμβάνουν όλα εκείνα τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση κάθε μορφής διάκρισης, απόψεων, πεποιθήσεων, αντιλήψεων κ.λ.π.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος I της Σύμβασης για τα δικαιώματα του Παιδιού, σε όλες τις ενέργειες που πραγματοποιούνται για την προστασία των ανηλίκων, πρωτίστης σημασίας θα πρέπει να έχει το συμφέρον του παιδιού. Ακόμα, τα Συμβαλλόμενα Κράτη είναι υπεύθυνα να εξετάζουν εάν η λειτουργία των κρατικών φορέων, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που έχουν στην κυριότητά τους τα παιδιά είναι συνετή με τους κανόνες και τους όρους που έχει ορίσει οι αρμόδιες αρχές, ειδικότερα στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας. Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων (άρθρο 4).

“Πρωτίστης σημασίας αποτελεί το άρθρο 5 που κάνει λόγο ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή , κατά περίπτωση, τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από τα τοπικά έθιμα, οι επίτροποι ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να του παρέχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, τον προσανατολισμό και τις κατάλληλες συμβουλές για την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση” (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

2.4 Κοινωνικά Δικαιώματα Προσφύγων:

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του ανθρώπου, καθένας ανεξαρτήτου φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, δικαιούται να απολαμβάνει πλήρως τα δικαιώματά του, εντός της χώρας στην οποία βρίσκεται. Αυτό βέβαια δεν

υφίσταται, καθώς προκύπτουν συνεχώς εμπόδια στην εξασφάλισή τους (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

2.4.1 Δικαίωμα στην εργασία:

Ύστερα από την άρση της αμφισβήτησης που είχε το ελληνικό κράτος στο άρθρο 17 της Σύμβασης το 1995, κατοχυρώθηκε από το Π.Δ. 204/1994, και συντονίστηκε από το Π.Δ. 189/1998(όπου ισχύει και για τους αιτούντες άσυλο), το δικαίωμα του πρόσφυγα στην εργασία. Με το Π.Δ. 189/1998 οριστικοποιούνται οι ενέργειες και οι διαδικασίες χορήγησης άδειας εργασίας στον πρόσφυγα και στον αιτούντα άσυλο, ενώ παράλληλα καθορίζεται και η διαδικασία άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος. Είναι εμφανές ότι η θεμελίωση του δικαιώματος της εργασίας για τον πρόσφυγα, εξέχει κατά πολύ από τα δεδομένα της Σύμβασης του 1951. Πιο συγκεκριμένα, για να χορηγηθεί η άδεια εργασίας στον πρόσφυγα, είναι υποχρεωτικό η απόκτηση των απαιτούμενων δικαιολογητικών:

- Αίτηση
- Θεωρημένο αντίγραφο της ταυτότητας του πρόσφυγα ή κάποιο έγγραφο που να δηλώνεται εγγράφως πως έχει αναγνωριστεί ως πρόσφυγας
- Θεωρημένο αντίγραφο άδειας παραμονής
- Γραπτή αναφορά του εργοδότη πως πρόκειται να τον απασχολήσει
- Εμπεριστατωμένη έκθεση από κρατικό υγειονομικό φορέα, για τη διαβεβαίωση ότι δεν έχει κάποια μολυσματική ασθένεια
- Όποιο άλλο δικαιολογητικό χρειάζεται και για τον ημεδαπό για την άσκηση της συγκεκριμένης εργασίας

Επίσης, τα δικαιώματα απόκτησης κοινωνικής ασφάλισης που παρέχονται στους δικαιούχους, καθορίζονται από τις οικείες διατάξεις του εργατικού δικαίου.

Ουσιαστική προϋπόθεση αποτελεί η υποβολή αίτησης του Ν.1599/1986 στην περίπτωση που λόγω αντικειμενικών δυσχερειών, δεν είναι σε θέση να υποβάλλουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Η άδεια εργασίας, η οποία παραλαμβάνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες Επιθεώρησης Εργασίας, για την έκδοσή της, δεν είναι αναγκαία η προβλεπόμενη για τους αλλοδαπούς διαδικασία της προ έγκρισης.

Επί προσθέτως, αναγνωρίζεται στις ειδικές επαγγελματικές μονάδες κατάρτισης του Ο.Α.Ε.Δ. η δυνατότητα να μπορούν να εγγράφονται πλήρως οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες κ ειδικότερα με τους συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις που ήδη ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες.

Οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, έχουν τη δυνατότητα να μπορούν να παίρνουν άδεια εργασίας και να μπαίνουν στο Ι.Κ.Α., το οποίο τους

καλύπτει σε ένα ποσοστό ατυχήματα, αναπηρίες, ασθένεια, ενώ αυτοί που είναι ασφαλισμένοι στο Ο.Γ.Α. έχουν τα αντίστοιχα δικαιώματα (Πετράκου,2005).

Είναι φανερό απ' όσα προκύπτουν, η σπουδαιότητα άσκησης εργασίας για έναν πρόσφυγα, και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να απαγορεύεται και να παρακωλύεται σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις του εργατικού δικαίου (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες,1998).

2.4.2 Δικαίωμα στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη:

Οι πρόσφυγες, όταν εγκαταλείπουν την χώρα τους εξαιτίας ακατάλληλων συνθηκών διαβίωσης(πόλεμοι, βασανιστήρια, εκμετάλλευση, βία, εμπόριο κ.λ.π.), αντιμετωπίζουν τεράστιες δυσκολίες ως προς τις συνθήκες διαβίωσης που συναντούν και προσαρμογής. Έτσι λοιπόν, έχουν ληφθεί μέτρα τόσο για την ιατροφαρμακευτική τους φροντίδα, όσο και για την διευκόλυνση απόκτησης παροχών που δικαιούνται.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 266/1999, άρθρο 15 προβλέπεται η δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και πρόσωπα με καθεστώς ανθρωπιστικής προστασίας, με βασικά κριτήρια την ασφάλισή τους σε κάποιο φορέα και να είναι οικονομικά αδύναμοι. Πιο συγκεκριμένα, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη περιλαμβάνει:

. Εξετάσεις στα εξωτερικά ιατρεία των δημόσιων κρατικών νοσοκομείων
. Εξασφάλιση των απαραίτητων φαρμάκων, με την υπογραφή του Διευθυντή της κλινικής.

Μαζί με την δωρεάν περίθαλψη, παρέχεται η δυνατότητα εξασφάλισης δωρεάν χορήγησης φαρμάκων στους αιτούντες άσυλο, από τα δημόσια νοσοκομεία, με την προϋπόθεση να έχουν εξασφαλίσει το απαραίτητο δελτίο (Πετράκου,2005).

Τα μόνα δικαιολογητικά που χρειάζονται για την άμεση πρόσβασή τους σε κάποιο δημόσιο νοσοκομείο είναι:

- το δελτίο ταυτότητας
- το δελτίο αιτήσαντα άσυλο αλλοδαπού
- το ειδικό δελτίο παραμονής αλλοδαπού για ανθρωπιστικούς λόγους

Επίσης, βασικό πλεόνασμα έχει ο Νόμος 668/18.5.2005, ο οποίος προϋποθέτει την δωρεάν νοσηλεία των προσφύγων, οι οποίοι λόγω της οικονομικής τους κατάστασης, δεν έχουν κάποιο ασφαλιστικό ταμείο στο όνομά τους, σε δημόσια νοσοκομεία για την άμεση αποκατάσταση της υγείας τους. Για την πραγμάτωση των παραπάνω, ο πρόσφυγας είναι αναγκασμένος να κατέχει το ειδικό δελτίο ταυτότητας πολιτικού

πρόσφυγα. Μαζί με την δωρεάν περίθαλψη, παρέχεται η δυνατότητα εξασφάλισης δωρεάν χορήγησης φαρμάκων στους αιτούντες άσυλο, από τα δημόσια νοσοκομεία, με την προϋπόθεση να έχουν εξασφαλίσει το απαραίτητο δελτίο (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

2.4.3 Δικαίωμα στην εκπαίδευση:

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη για τα δικαιώματα του Ανθρώπου, καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση, αποτελεί ένα θεμελιώδες δικαίωμα και πρέπει να εξασφαλίζεται δωρεάν σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτου χρώματος, προέλευσης, ιθαγένειας κ.λ.π. , καθώς είναι προνόμιο για την ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας, την συμβολή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

Παρόμοιες απόψεις καταθέτονται και στα κείμενα της Σύμβασης του 1951, η οποία συμβάλλει καθοριστικά στο να προβάλλει το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης των προσφύγων με τους πολίτες των Συμβαλλόμενων Μερών.

Στην Ελλάδα, αναγνωρίζεται πλήρως το δικαίωμα του πρόσφυγα στη βασική εκπαίδευση, όπως και του ημεδαπού. Με το Π.Δ. 61/1999 και τον Ν.2910/2001, οριστικοποιείται η πρόσβαση των ανήλικων προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις. Για την εγγραφή των ανηλικών στο σχολείο είναι απαραίτητα τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- αίτηση εκ του σχολείου που πρέπει να συμπληρώσει ο γονέας
- ληξιαρχική πράξη γέννησης ή υπεύθυνη δήλωση
- βιβλιάριο υγείας, στο οποίο θα διαφαίνονται όλα τα εμβόλια που έχει κάνει το παιδί, καθώς και οδοντιατρικές εξετάσεις
- λογαριασμοί ρεύματος, ύδρευσης που να αποδεικνύει το τόπο κατοικίας του (Πετράκου, 2005).

Εξαιρέση στον κανόνα αποτελούν τα παιδιά των προσφύγων οι οποίοι έχουν τεθεί υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, τα παιδιά που προέρχονται από χώρες όπου η κατάσταση είναι έκρυθμη, των αιτούντων άσυλο και αυτών που διαμένουν προσωρινά για ανθρωπιστικούς λόγους. Η παραπάνω κατηγορία ανηλικών, εγγράφονται με ελλιπή δικαιολογητικά έγγραφα στα δημόσια σχολεία της χώρας. Ο Ν.2413/1996, κρίνει επιτακτική την ανάγκη ίδρυσης σχολείων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, τα οποία έχουν αποδειχθεί ουσιαστικά για την ομαλή ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

Σύμφωνα με το Συνήγορο του Παιδιού, όλοι οι ανήλικοι που βρίσκονται σε μια χώρα, έχουν το δικαίωμα εγγραφής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Αυτό συνιστά την κατεπείγουσα συντονιστική κοινοτική δράση για την αποτελεσματικότερη ένταξή τους στα σχολεία. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου(ΕΣΔΑ) (Ν.Δ. 53/1974), απαγορεύεται να στερηθεί κάποιος το δικαίωμα της μάθησης, καθώς αποτελεί βασικό θεμελιώδες δικαίωμα για τον κάθε ελεύθερο ον, ασχέτως φυλής, καταγωγής, ιθαγένειας κλπ. Έπειτα, το άρθρο 27 για την εκπαίδευση του Π.Δ. 96/2008, τονίζει ότι το δικαίωμα για πρόσβαση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ισχύει για κάθε ανήλικο ξεχωριστά που του έχει παραχωρηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας. Στο ίδιο κείμενο αναφέρεται επίσης η σπουδαιότητα της αναγνώρισης των πτυχίων, εφόσον ορίζει πως εκείνοι οι οποίοι βρίσκονται υπό διεθνή προστασία δέχονται ίση μεταχείριση με τους υπόλοιπους υπηκόους στο θέμα της εκπαίδευσης.

Τέλος, δίνονται αναφορικά στη συνέχεια με βάση το Ν.3386/2005, άρθρο 72, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που πρέπει να ακολουθούν οι υπήκοοι τρίτων χωρών:

- Οι ανήλικοι πρόσφυγες που ζουν στην Ελλάδα, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση όπως και οι ημεδαποί
- Οι ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών που πηγαίνουν σχολείο, έχουν την δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις σχολικές δραστηριότητες
- Για να εγγραφεί στο σχολείο ο ανήλικος πρόσφυγας, θα χρειαστεί όλα εκείνα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που χρησιμοποιούν και οι ημεδαποί

(Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

2.4.4 Κοινωνικά επιδόματα:

Ενώ το άρθρο 23 της Σύμβασης του 1951 καθορίζει την εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης με τα υπόλοιπα άτομα των κρατών μελών ως προς τη δημόσια πρόνοια που δικαιούνται, η συγκεκριμένη νομοθεσία δεν υφίσταται στα πλαίσια του ελληνικού προνομιακού συστήματος για τα λεγόμενα κοινωνικά δικαιώματα(οικογενειακά, μητρότητας, αναπηρίας), καθώς παρουσιάζεται ιδιαίτερα φτωχό ως προς αυτά τα επιδόματα. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός, πως τα τελευταία χρόνια έχει παρουσιαστεί σημαντική βελτίωση ως προς αυτό τον τομέα, σε νομοθετικό και διοικητικό επίπεδο, και όπως φαίνεται σύμφωνα με το άρθρο 23 της Σύμβασης του 1951 πιθανή η χορήγηση των παραπάνω

επιδομάτων στους πρόσφυγες (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

2.4.5 Στέγαση:

Στον τομέα της στέγασης, δεν προβλέπεται καμία συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951. Η μόνη αναφορά γίνεται στο Π.Δ.266/1999, το οποίο επικεντρώνεται στην λειτουργία του κέντρου Λαυρίου Αττικής για τους πρόσφυγες, και το οποίο θέτει σαν βασικό του στόχο αφενός την άμεση φιλοξενία στους αιτούντες άσυλο και σε αυτούς που παραμένουν για ανθρωπιστικούς λόγους, και αφετέρου την μόνιμη προστασία τους από εξωγενής παράγοντες (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

Δικαιώματα του Παιδιού:

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που έρχονται στη χώρα μας, χρήζουν επείγουσας βοήθειας καθώς χρειάζεται η διευθέτηση του θέματος της άμεσης αποκατάστασής τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη, έχει εξετάσει όλες τις υπάρχουσες δομές διαμονής και φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο, πραγματοποιώντας συχνές επισκέψεις στους συγκεκριμένους χώρους, και συνεργαζόμενοι με τους αρμόδιους φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις, καταθέτει μια σειρά από εκθέσεις για τα προβλήματα και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν σήμερα. Όμως, η ελάχιστη πιθανότητα χορήγησης ασύλου, σε συνδυασμό με τις λίγες πιθανότητες απέλασης που έχουν οι ανήλικοι, φέρνουν στο προσκήνιο το μεγάλο πρόβλημα της ειδικής μεταχείρισής τους.

Η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες και ο Συνήγορος του Πολίτη, εξέτασαν προσεκτικά το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που ισχύει για τους ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο, και γνωστοποίησαν ορισμένες αρχές για την ειδική προσέγγισή τους. Οι οδηγίες αυτές έγκεινται σε διεθνώς συμφωνημένες αρχές και στη Διακήρυξη Καλών Πρακτικών που εφάρμοσε το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για τα Ασυνόδευτα Παιδιά και στην οδηγία 2003/9/ΕΚ περί συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο. Οι αναφερόμενες οδηγίες, καταγράφονται ακολούθως (www.unicef.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Το άσυλο στην Ελλάδα:

Το άσυλο είναι ένας όρος, που κατά την διάρκεια των ετών έχει υποστεί ελάχιστες διαφοροποιήσεις. Στην αρχαιότητα, ο όρος άσυλο, δήλωνε έναν χώρο ιερό στον οποίο ο διωκόμενος έβρισκε καταφύγιο και στον οποίο ο διώκτης δεν είχε δικαίωμα να εισέλθει. Κατά την Βυζαντινή εποχή, ο όρος αυτός υπέστη μια μικρή αλλαγή και σήμαινε τους ναούς και τους ιερούς χώρους που έβρισκαν καταφύγιο αυτή την φορά οι Χριστιανοί. Έτσι, δημιουργήθηκε και το εκκλησιαστικό άσυλο. Και τέλος με την συμβολή του έθνους-κράτους, ο όρος αυτός απέκτησε μια πιο διευρυμένη σημασία στην οποία παρέχει σημαντικά δικαιώματα στο άτομο, που ήθελε να προστατευθεί.

Σύμφωνα με την διεθνή προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, το άσυλο παρέχεται σε αλλοδαπούς οι οποίοι καταφεύγουν σε άλλο κράτος, γιατί εκεί που ζουν, απειλείται η ζωή τους ή η ελευθερία τους ή για λόγους θρησκευτικούς, φυλετικούς ή και πολιτιστικούς. Επίσης, υπάρχει το άσυλο που παρέχεται στα σύνορα μίας χώρας και το οποίο ονομάζεται εδαφικό άσυλο(Territorial Asylum), καθώς και το άσυλο που παρέχεται σε πρεσβείες και το οποίο ονομάζεται διπλωματικό άσυλο(Diplomatic asylum) (Ρούκουνας,2005).

Ο πρόσφυγας όπως αναφέρεται στην Σύμβαση της Γενεύης, είναι το άτομο που λόγω δικαιολογημένου φόβου διώξεως για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια και δεν μπορεί, ή εξαιτίας αυτού του φόβου δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία της χώρας αυτής.

Και από την στιγμή εκείνη που το άτομο κάνει αίτηση για άσυλο και μέχρι να αποφασιστεί, ονομάζεται «αιτών άσυλο».

Επίσης, λόγω του ότι ο πρόσφυγας αποτελεί μια ευρεία γκάμα πραγμάτων, προέκυψε η ανάγκη για διαχωρισμό. Και έτσι οι πρόσφυγες κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

- σε «πρόσφυγες της Σύμβασης», οι οποίοι ταυτοποιούνται από το κράτος σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης.
- σε «πρόσφυγες εντολής» και οι οποίοι αναγνωρίζονται σύμφωνα με την Έπατη αρμοστέια και όχι με την Σύμβαση της Γενεύης.
- σε «επί τόπου πρόσφυγες», όπου σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται αυτοί που έχουν φύγει από την χώρα προέλευσης τους, επειδή υπήρχαν κίνδυνοι και πλέον δεν μπορούν να επιστρέψουν.

- αναφέρονται οι de facto πρόσφυγες, οι οποίοι προστατεύονται εν μέρει από την Σύμβαση της Γενεύης αλλά στην ουσία η προστασία τους γίνεται πιο προσωρινή, αφού έχουν φύγει από την πατρίδα τους λόγω κάποιου πολέμου, λιμού, ή οικολογικών καταστροφών και για τους οποίους έχει δημιουργηθεί το «ανθρωπιστικό καθεστώς», προκειμένου να τους προστατεύει (Ελληνικό συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

3.1.1 Ποιες οι προϋποθέσεις ασύλου:

Η Ελλάδα ως επί το πλείστον, έχει πρόσφυγες που ανήκουν στους «πρόσφυγες της Γενεύης» και στους «de facto πρόσφυγες».

Έπειτα γίνεται λόγος για τους τρεις δείκτες που φανερώνουν την δυναμικότητα των προσφύγων αλλά και την πολιτική που υποστηρίζει η κάθε χώρα. Ο πρώτος αναφέρεται, στις υποβληθείσες αιτήσεις χορήγησης ασύλου, οι οποίες στην Ελλάδα είναι πολύ λιγότερες απ' ότι στην Ευρώπη, αφού η Ελλάδα προτιμάται ως χώρος διέλευσης και όχι ως τελικός προορισμός. Και αυτό, έχει σαν αποτέλεσμα, να μην πραγματοποιείται μεγάλος αριθμός αιτήσεων χορήγησης ασύλου, συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρώπης. Ο δεύτερος, αφορά στο απόθεμα του προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα, το οποίο όμως είναι δύσκολο να υπολογισθεί και μόνο προσεγγιστικά μπορούμε να το αναφέρουμε. Το μόνο σίγουρο είναι, ότι και πάλι η Ελλάδα σε σχέση με την Ευρώπη παρουσιάζει μικρότερα ποσοστά. Τρίτον αναφέρεται, το ποσοστό αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας στην Ελλάδα. Και αυτό δεν σταματάει εδώ, γιατί όσο περνούν τα χρόνια, τόσο λιγότερο η Ελλάδα αναγνωρίζει τους πρόσφυγες με την προσφυγική τους ιδιότητα. Έτσι λοιπόν, η πρόσβαση στο άσυλο, αλλά και οι συνθήκες κράτησης των παράνομων αλλοδαπών, έχει διαπιστωθεί ότι αποτελούν τους πιο προβληματικούς τομείς ασύλου (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

Όλο αυτό βέβαια έχει αντίκτυπο στο να μην γίνεται υποβολή αίτησης ασύλου από άτομα που πραγματικά την χρειάζονται.

Πολλοί επίσης που κάνουν αίτηση ασύλου, δεν παίρνουν σύντομα το «Δελτίο Αιτήσαντος Άσυλο Αλλοδαπών» και τα δικαιώματα που πηγάζουν από αυτό. Ένα άλλο αρνητικό είναι, ότι η απόφαση βγαίνει έπειτα από έξι μήνες έως και τρία χρόνια και παραπάνω σε περίπτωση που απευθυνθεί το άτομο αυτό στο Συμβούλιο Επικρατείας και αυτό σαν συνέπεια, δημιουργεί μια αβεβαιότητα για την ζωή του.

Όσο αναφορά το νομικό πλαίσιο που ισχύει στην Ελλάδα για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, ισχύουν οι εξής διατάξεις:

- Το Π.Δ. 61/1999 σύμφωνα με το οποίο αναγνωρίζεται η προσφυγική ιδιότητα καθώς και οι διατάξεις του ν.1975/1991(άρθρο 24 και 25) και έχουν να κάνουν με τους πρόσφυγες, όπως τροποποιήθηκαν από τους νόμους 2452/1996 και 2713/1999. Όσον αφορά την επαγγελματική τους δραστηριότητα ,αποκατάσταση καθώς και την προσωρινή τους παραμονή στην Ελλάδα, προστατεύονται από τις διατάξεις του Π.Δ. 189/1998. Επίσης υπάρχουν διατάξεις του ν.2646/1998, που αφορούν το εθνικό σύστημα κοινωνικής φροντίδας. Επίσης όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ,αυτή δίδεται δωρεάν σύμφωνα με το Π.Δ. 668/18.5.2005 για τους αιτούντες άσυλο αλλά και για τους πρόσφυγες που δεν έχουν καλή οικονομική κατάσταση ή που δεν ανήκουν σε κάποιο ασφαλιστικό φορέα. Για να κάνουν χρήση όλων αυτών οι αιτούντες άσυλο, θα πρέπει να έχουν το δελτίο αιτούντος άσυλο και οι πρόσφυγες το δελτίο ταυτότητας πολιτικού πρόσφυγα (Περράκης,2005).

3.1.2 Διαδικασία χορήγησης ασύλου στην Ελλάδα:

Όσον αφορά την διαδικασία εξέτασης ασύλου, υπάρχουν δύο τρόποι που πραγματοποιείται:

- η κανονική διαδικασία
- η ταχύρυθμη διαδικασία.

Όσο αφορά την κανονική διαδικασία, ισχύει ότι από την στιγμή που ο πρόσφυγας κάνει αίτηση για άσυλο, η συνέντευξη πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα σε τρεις μήνες. Η συνέντευξη που παίρνεται από τον πρόσφυγα, γίνεται με έναν αξιωματικό της αστυνομίας και αν κριθεί απαραίτητο ζητείται και η ύπαρξη ενός διερμηνέα. Το πότε θα λάβει χώρα η συνέντευξη, ο πρόσφυγας πρέπει να το γνωρίζει αρκετές μέρες νωρίτερα, προκειμένου να μπορούν να συμβουλευθούν κάποιον δικηγόρο, αλλά και για να προετοιμαστούν και οι ίδιοι για αυτά που θα πουν. Έπειτα από την συνέντευξη, παρέχεται στον πρόσφυγα η λεγόμενη (ροζ κάρτα) δηλ. το ειδικό δελτίο ταυτότητας του αιτήσαντος άσυλο. Αυτό όμως, στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην Αθήνα, δεν συμβαίνει και οι πρόσφυγες προκειμένου να πραγματοποιήσουν την συνέντευξη περιμένουν έως και ένα χρόνο. Και όπως είναι αναμενόμενο, δεν παίρνουν την ροζ κάρτα και ούτε κάνουν χρήση των προνομίων που απορρέουν από αυτή. Αφού συλλεχθούν τα στοιχεία, στέλνονται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, όπου σε πρώτο βαθμό η απόφαση παίρνεται από τον Γ. Γραμματέα του Υπουργείου. Σε περίπτωση που αυτή η απόφαση είναι αρνητική, ο πρόσφυγας έχει την δυνατότητα

μέσα σε 30 ημέρες να προσβάλλει αυτή την απόφαση. Αυτή τη φορά την απόφαση την παίρνει ο Υπουργός από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, αφού συνδιαλεχθούν τα εξής άτομα:

- ο νομικός σύμβουλος του Υπουργείου
- ο νομικός σύμβουλος του Υπουργείου Εξωτερικών
- ένας υψηλόβαθμος αξιωματούχος του διπλωματικού σώματος
- ένας υψηλόβαθμος αξιωματικός της αστυνομίας
- ένας εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και
- ένας υπεύθυνος αξιωματούχος για την νομική προστασία ή ένας εκπρόσωπος του γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.

Ο Υπουργός όπως αναφέρεται από το άρθρο 3 παρ. 5 του Π.Δ. 61/1999, πρέπει εντός 90 ημερών να πάρει την απόφαση. Και πάλι όμως η απόφαση αυτή μπορεί να ξανά προσβληθεί εντός 60 ημερών ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τέλος, μια απόφαση που έχει οριστικά παρθεί, μπορεί να επανεξεταστεί, αν ο πρόσφυγας φέρει καινούργια στοιχεία και τα οποία εξετάζονται και πάλι από τον Γ. Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Η ταχύρυθμη διαδικασία αιτήσεως ασύλου εξετάζεται:

- Όταν η αίτηση ασύλου γίνεται από άτομο που προέρχεται από «ασφαλή Τρίτη Χώρα»
- Όταν το πρόσωπο αυτό βρίσκεται σε σημεία εισόδου ή λυμένος ή αερολιμένος
- Όταν θεωρείται η αίτηση ασύλου προδήλως αβάσιμη.

Όταν η αίτηση ασύλου πραγματοποιηθεί σε σημεία εισόδου λιμένα ή αερολιμένα, τότε η αίτηση πρέπει να εξεταστεί υποχρεωτικά και με αντικειμενικά κριτήρια.

Όλα τα απαραίτητα έγγραφα (αίτηση ασύλου, η έκθεση από την αρμόδια υπηρεσία και τα δικαιολογητικά του αιτούντα), πρέπει να κατατεθούν εντός 24 ωρών. Όσον αφορά, όμως τους αιτούντες που προέρχονται από τρίτη ασφαλή Χώρα ή όταν γίνεται λόγος περί «προδήλως αβάσιμων αιτήσεων», τότε η εξέταση του αιτήματος ασύλου γίνεται έπειτα από την συνέντευξη του αιτούντα και κατά την διάρκεια που το αίτημα του εξετάζεται.

Στη σχετική έκθεση που γίνεται από τον Αξιωματικό της Αρμόδιας υπηρεσίας και έπειτα στέλνεται στην Αστυνομική Διεύθυνση ή στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών, διαπιστώνεται αν τελικά το αίτημα πρέπει να εξεταστεί με την ταχύρυθμη διαδικασία (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

Εφ'όσον λοιπόν δεν υπάρξει εκεί κάποιο πρόβλημα, τότε η διαδικασία πρέπει να προχωρήσει κανονικά.

Έτσι λοιπόν ο αιτών, θα πρέπει εντός 10 ημερών να καταθέσει στην Αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Και αυτό συμβαίνει, διότι περιορίζονται τα δικαιώματα όσον αφορά τις προθεσμίες εξέτασης του, αλλά και στο ότι δεν μπορεί σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, να ξανά υποβάλει τα χαρτιά του για εξέταση ασύλου, ο αιτών άσυλο, καθ όλη την διάρκεια της εξέτασης του αιτήματός του, είναι υπό κράτηση, χάνοντας με αυτό τον τρόπο την ελευθερία του.

Ένα ακόμα ανησυχητικό στοιχείο που προκύπτει, είναι το γεγονός ότι κατά την ταχύρυθμη διαδικασία, τα κράτη-μέλη, αποκτούν μεγάλη δύναμη απέναντι στο πρόσωπο του αιτούντος, και αυτό πολλές φορές μπορεί να οδηγήσει σε καταχρήσεις.

Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση, που ο αιτών ενταχθεί στη ταχύρυθμη διαδικασία και δεν απευθυνθεί στις Αρχές, το προηγούμενο διάστημα.

Η διαφορά της με την κανονική διαδικασία, έγκειται στα εξής:

- τα χρονικά διαστήματα εξέτασης ασύλου, είναι ταχύτερα
- και επιπλέον, τα όργανα που παίρνουν τις αποφάσεις, διαφέρουν κατά πολύ.

Έτσι λοιπόν, όσον αφορά τις προδήλως αβάσιμες αιτήσεις ασύλου αλλά και όταν ο αιτών προέρχεται από «ασφαλή τρίτη χώρα», έχει το περιθώριο 10 ημερών, προκειμένου να καταθέσει τα δικαιολογητικά στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Το διάστημα αυτό αλλάζει, από 10 ημέρες σε 24 ώρες, όταν η ταχύρυθμη διαδικασία, έγινε στα σημεία εισόδου λυμένος ή αερολιμένος, ή όταν ο αιτών εισήλθε παράνομα στην Ελλάδα, ή όταν κάτι συναινέσει (π.χ. να χαθεί κάποιο έγγραφό του), κατά την διάρκεια του ταξιδιού του προς τρίτη χώρα.

Η αίτηση λοιπόν, εξετάζεται από τον προϊστάμενο του κλάδου Αστυνομίας Ασφάλειας και Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Σε περίπτωση που κρίνει ότι η αίτηση δεν μπορεί να εξεταστεί με την ταχύρυθμη διαδικασία, τότε αυτόματα την παραπέμπει στην κανονική διαδικασία. Εάν όμως συγκριθεί και αναγνωριστεί ο αιτών ως πρόσφυγας, τότε του δίνεται το ειδικό δελτίο πρόσφυγα και η σχετική άδεια παραμονής. Σε περίπτωση όμως που η αίτηση απορριφθεί, τότε ο αιτών προσφεύγει στον Γ. Γ. του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, εντός 10 ημερών και εντός 5 ημερών, όταν η αίτηση έχει πραγματοποιηθεί εντός λιμένα ή Αερολιμένα, προκειμένου να επανεξετασθεί το αίτημά του.

Τέλος, η απόφαση που παίρνεται από τον Γ. Γ. του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, πρέπει να γίνει εντός 30 ημερών, ή εντός 15 ημερών, όταν πρόκειται πάλι για αίτηση, που έχει πραγματοποιηθεί, εντός λιμένα ή Αερολιμένα. Ο Γ. Γ. λοιπόν, πάνω απ όλα, θα πρέπει να αποδεικνύει και να δικαιολογεί εμπράκτως την απόφασή του (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

Οι άνθρωποι αυτοί δεν κρατούνται στην χώρα ως παράνομοι, απλά μέχρι να βγει η απόφαση του αιτήματος ασύλου, παραμένουν στους τόπους που έκαναν την αίτηση ασύλου ή σε χώρους που τους τοποθετεί το ελληνικό κράτος. Στα αεροδρόμια για παράδειγμα, υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για τους αιτούντες άσυλο, οι οποίοι κρατιούνται έως ότου βγει η απόφαση. Εκεί, τους δίνεται η απαραίτητη για τους ίδιους προσοχή και φροντίδα, καθώς και διάφορα εφόδια για την στοιχειώδη υγιεινή τους. Εκεί, πραγματοποιούνται και οι συνεντεύξεις, με επικεφαλής ένα όργανο της υπηρεσίας της ασφάλειας του αεροδρομίου. Σε αυτή την διαδικασία, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, βοηθούν και στηρίζουν τους ανθρώπους αυτούς, είτε σε νομικό είτε σε ψυχοκοινωνικό επίπεδο. Σε περίπτωση που στα σημεία εισόδου δεν υπάρχουν χώροι φιλοξενίας, οι ελληνικές αρχές υποχρεούνται να τοποθετήσουν αυτούς τους ανθρώπους κάτω από μια στέγη, για να τους εξασφαλιστούν οι απαραίτητες και στοιχειώδεις ανάγκες τους.

Έπειτα από τις ενέργειες που γίνονται από τον αιτών άσυλο για την άδεια παραμονής του, ο αιτών άσυλο υποχρεούνται να προχωρήσει στις παρακάτω ενέργειες:

- να σέβεται, να τηρεί τους νόμους και τους κανονισμούς της χώρας στην οποία εισέρχεται.
- ο αιτών άσυλο πρέπει να μην απομακρύνεται από τον χώρο της διαμονής του ή από τον χώρο που τον τοποθέτησαν οι τοπικές αρχές.

Σε περίπτωση που συμβεί κάτι τέτοιο, διακόπτεται η διαδικασία εξέτασης ασύλου και ο αιτών μπορεί να δικαιολογήσει αυτή του την πράξη εντός 3μήνου και με αποδεικτικά στοιχεία ότι έπρεπε όντως να εγκαταλείψει την εστία του.

- ο αιτών άσυλο πρέπει να είναι πρόθυμος να συνεργαστεί με τις αρχές και να ακολουθεί τις οδηγίες και τις υποδείξεις που του δίνονται.
- ο αιτών άσυλο έχει την ευθύνη των λεγόμενων του και προσπαθεί να τα αποδείξει με κάθε μέσο. Διότι, το να έχει κάποιος χαρτιά μαζί του που να αποδεικνύουν την ταυτότητα του, αλλά και την οικογενειακή του κατάσταση σε περίπτωση που φέρει και άλλα άτομα μαζί του, είναι πολύ σπάνια. Γ'αυτό πρέπει να είναι ειλικρινής και έμπιστος απέναντι στις αρχές, να προσπαθεί να αποδείξει και να τεκμηριώσει τα λεγόμενά του αλλά και να αναφέρει εμπειρίες από το προηγούμενο διάστημα περιπλάνησης του (Ελληνικό συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

Συγκεντρωτικά λοιπόν, ένας πρόσφυγας φτάνοντας στην Ελλάδα και θέλοντας να του χορηγηθεί άσυλο πρέπει να ακολουθήσει την εξής διαδικασία:

Αρχικά, προτεραιότητα του είναι να απευθυνθεί στο κοντινότερο αστυνομικό τμήμα ζητώντας άσυλο. Εκεί οι αστυνομικές αρχές θα κανονίσουν την συνάντηση του πρόσφυγα με έναν ανώτερο, έπειτα θα τον ενημερώσουν για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του (με την βοήθεια ενός διερμηνέα αν κριθεί απαραίτητο) και τέλος θα του χορηγήσουν ένα έγγραφο με το όνομα του, την ημερομηνία της συνέντευξης καθώς και με το όνομα του συνεντευκτή. Προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν προβλήματα, το αναγκαίο θα ήταν ο αιτών να έχει αυτό το έγγραφο πάντα μαζί του.

Επίσης, ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο είναι, ότι ο αιτών πρέπει να δώσει την διεύθυνση του, προκειμένου να ενημερώνεται για την κατάσταση του και σε περίπτωση αλλαγής του τόπου διαμονής του, να ενημερώνει τις αρχές, σε περίπτωση που θέλουν να το βρουν και δεν μπορούν, το αίτημα ασύλου ακυρώνεται. Επίσης, ο πρόσφυγας αν έχει οποιοδήποτε χαρτί που να αποδεικνύει την ταυτότητα του, θα πρέπει να το χορηγήσει στις αρχές. Για να θεωρηθεί η αίτηση ασύλου ολοκληρωμένη, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η διαδικασία της συνέντευξης. Τα δικαιώματα του πρόσφυγα για αυτήν την συνέντευξη περιλαμβάνουν:

- την δυνατότητα ύπαρξης ενός διερμηνέα
- την βοήθεια ενός νομικού συμβολαίου
- σε περίπτωση κακώσεων πρέπει να ενημερώνονται οι αρχές και να εξεταστούν από πραγματογνώμονα
- εάν ο αιτών είναι γυναίκα, μπορεί να ζητήσει γυναίκα για την εξέταση του ασύλου της.

Έπειτα λοιπόν από αυτή την διαδικασία, χορηγείται στον πρόσφυγα ένα προσωρινό δελτίο ταυτότητας αιτήσαντος άσυλο το οποίο ισχύει για ένα μήνα. Η διαδικασία βέβαια, είναι δυνατόν να διαρκέσει από τρεις μήνες έως 1 χρόνο και είναι πολύ πιθανόν οι αρχές να ξανακαλέσουν τον πρόσφυγα για συμπληρωματικά στοιχεία. Όταν πια ολοκληρωθεί η διαδικασία, ο αιτών θα παραλάβει το δελτίο ταυτότητας πρόσφυγα, όπου θα του εγγυάται η άδεια παραμονής και εργασίας για 5 χρόνια (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

3.1.3 Ποιες οι δυσκολίες και τα προβλήματα:

Ο μόνος κίνδυνος απέλασης των προσφύγων, είναι σε περίπτωση που κάποιος διαπράξει σοβαρό αδίκημα που απειλεί την δημόσια ασφάλεια. Ο πρόσφυγας σε αυτή την διαδικασία, δεν είναι μόνος του και σε περίπτωση που συναντήσει κάποιες δυσκολίες καθ' όλη την διάρκεια της διαδικασίας, μπορεί να απευθυνθεί στην Νομική Υπηρεσία του Ελληνικού Συμβολαίου για τους πρόσφυγες αιτούντες άσυλο.

Σε περίπτωση που θίγονται, ή είναι σε κίνδυνο βασικά δικαιώματά τους, μπορούν να απευθυνθούν σε οποιαδήποτε μη κυβερνητική οργάνωση, που βρίσκεται στην περιοχή τους, και ειδικότερα σε περίπτωση που δεν εξετάστηκε το αίτημά τους όπως θα έπρεπε, μπορούν να προσφύγουν για βοήθεια στον Συνήγορο του Πολίτη με σχετική αναφορά και εκείνος με την σειρά του, να προβεί στην απαραίτητη λύση και διερεύνηση αυτών. Τα προβλήματα όμως δεν σταματούν εδώ. Οι δυσκολίες είναι πολλές στην Ελλάδα, διότι η διαδικασία είναι πολύ χρονοβόρα. Πολλοί πρόσφυγες επιδιώκουν λοιπόν, να ταξιδέψουν σε άλλες χώρες, όπου οι συνθήκες είναι καλύτερες για αυτούς, και όχι να παραμείνουν για μεγάλο διάστημα στην χώρα μας.

Όμως, σύμφωνα με την Συνθήκη του Δουβλίνου, το αίτημα του ασύλου μπορεί να υποβληθεί και να εξεταστεί, μόνο στην πρώτη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην οποία εισήλθε ο πρόσφυγας. Γ' αυτό έχει διαπιστωθεί το φαινόμενο, πολλές φορές να δίδονται ψεύτικα στοιχεία προκειμένου οι ίδιοι να ταξιδέψουν σε κάποια άλλη χώρα, όπου οι συνθήκες είναι πιο ευνοϊκές. Σε περίπτωση όμως, που στη χώρα υποδοχής, αντιληφθούν, πως η πρώτη χώρα υποδοχής είναι κάποια άλλη, τότε έχουν το δικαίωμα να τον οδηγήσουν στην χώρα από την οποία προήλθε.

Και όπως αναφέρει και η Ύπατη Αρμοστεία, το πρόβλημα των προσφύγων θα μπορούσε να λυθεί, εάν ήταν δυνατόν να σταλεί ο κάθε πρόσφυγας στην χώρα καταγωγής του, εφόσον πλέον δεν θα συντρέχουν λόγοι κινδύνου.

Όσον αφορά την οικογένεια, σε περίπτωση που ο αιτών γίνει κάτοχος ασύλου, έχει την δυνατότητα να φέρει μαζί του την οικογένεια και τα παιδιά του (κάτω των 18 ετών), αφού πρώτα αποδειχθεί ο βαθμός συγγένειας. Σε περίπτωση που εισέλθουν παράνομα, τα προβλήματα θα είναι σοβαρά και καταλυτικά, τόσο για τους ίδιους, όσο και για την οικογένειά τους (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία, 2002).

Ένα άλλο ουσιώδες πρόβλημα, είναι αυτό που προκύπτει από την παράνομη είσοδο των προσφύγων ή των αιτούντων άσυλο σε άλλη χώρα από αυτή στην οποία απολαμβάνουν ήδη προστασία. Δηλαδή, άτομα τα οποία χρήζουν προστασίας μιας χώρας, επιλέγουν να μετακινηθούν παράνομα, χωρίς δηλαδή να έχουν νόμιμο έγγραφο μαζί τους. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για πολλούς λόγους, ένας από τους οποίους είναι η στέρηση εκπαίδευσης ή ανεύρεσης εργασίας και λόγω προβλημάτων που τους αφορούν και διαιωνίζονται.

Για να πάψει αυτό να συμβαίνει, οι εκάστοτε κυβερνήσεις σε συνεργασία με το UNHCR θα πρέπει:

- Να διερευνήσουν τα αίτια και τους λόγους αυτών των παράνομων μετακινήσεων

- Να καλυτερεύσουν οι συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων με μόνιμες λύσης και χορηγώντας και διατηρώντας το άσυλο
- Οι μετακινήσεις τους σε άλλες χώρες να γίνονται σε συνεννόηση με τους ίδιους τους πρόσφυγες, να τους παρέχουν το δικαίωμα του εθελοντικού επαναπατρισμού και σε περίπτωση αποτυχίας αυτού την ενσωμάτωση σε μία άλλη χώρα, με την παροχή των κατάλληλων συνθηκών γ' αυτούς
- πάνω απ'όλα οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο να προσεγγίζονται ανθρωποκεντρικά.

Βέβαια, οι πρόσφυγες που προστατεύονται από μια χώρα, καλό θα ήταν να επωφελούνται τα μόνιμα δικαιώματα τους από αυτή, παρά να μετακινούνται παράνομα.

Αν παρ'όλα αυτά κάτι τέτοιο συμβεί, τότε οι λόγοι που μπορεί να επιστρέψουν στην αρχική χώρα εισδοχής είναι:

- εάν ισχύει η επαναπροώθηση σε αυτή την χώρα και
- τους επιτρέπεται η παραμονή σε αυτή την χώρα μέχρι να βρεθεί μια μόνιμη λύση. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου η παράνομη μετακίνηση αντιμετωπίζεται πιο ευνοϊκά από τις αρχές και αυτό μπορεί να συμβεί σε περιπτώσεις που απειλείται η σωματική τους ακεραιότητα ή ελευθερία τους στην χώρα στην οποία διαμένουν.

Ένα άλλο μεγάλο κύμα προσφύγων, περιλαμβάνει τους ανήλικους πρόσφυγες, που αν και στην αρχή τα ποσοστά ήταν μηδαμινά, με την πάροδο του χρόνου οι αριθμοί αυτοί έχουν αυξηθεί κατά πολύ. Συχνά, συναντάμε ανήλικους χωρίς την συνοδεία ενήλικα. Σε αυτή την περίπτωση, όταν ένας ανήλικος πρόσφυγας ζητήσει άσυλο, θα πρέπει να οριστεί ένας ενήλικας ή να εκπροσωπηθεί ο ανήλικος από έναν φορέα, προκειμένου να προασπίσει τα δικαιώματα και τα συμφέροντα του, αλλά και να παρευρίσκεται στην δικαστική αίθουσα όπως ορίζει το εθνικό δίκαιο.

Μεγάλο ρόλο όσον αφορά την εξέταση ασύλου, παίζει η πνευματική του ωριμότητα και ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, καθ' όλη την διάρκεια εξέτασης ασύλου, οι ανήλικοι πρόσφυγες φιλοξενούνται:

- από ενήλικους συγγενείς
- από κέντρα φιλοξενίας ειδικά διαμορφωμένα για ανήλικους
- σε άλλους χώρους φιλοξενίας που είναι και πάλι διαμορφωμένοι ειδικά για ανήλικους.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, εξασφαλίζεται στον μέγιστο βαθμό, η περίπτωση τα αδέρφια να μένουν μαζί, και να μην χωρίζονται. Ακόμα, γίνονται προσπάθειες ώστε να εντοπισθεί η οικογένεια του ανήλικου με μεγάλη προσοχή, γιατί πολλές φορές ελλοχεύει κινδύνους ο εντοπισμός τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός κατά το οποίο, οι πληροφορίες που

δίδονται από τον ανήλικο, θα πρέπει να φυλάσσονται καλά, ώστε να μην τεθεί κάποιος από το οικογενειακό περιβάλλον σε κίνδυνο και ειδικά όταν η οικογένεια του ασυνόδευτου ανήλικου βρίσκεται στη χώρα καταγωγής
(Περράκης,2005).

3.2 Το Άσυλο στην Ευρώπη:

Έχοντας λοιπόν αναφέρει όλα αυτά που ισχύουν για το άσυλο στην Ελλάδα, σειρά έχει η Ευρώπη. Αρχικά, συναντάμε την ίδρυση ενός κέντρου που θα παρέχει ενημέρωση αλλά και ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα ασύλου, το ονομαζόμενο (CIREA). Αν και οι ελλείψεις του είναι αρκετές σε πολλά σημεία, παρ'όλα αυτά, εισάγει κάποιες σημαντικές δεσμεύσεις και για τον ίδιο τον αιτούντα άσυλο αλλά και για το δικαίωμα αιτήσεως ασύλου. Η Ευρωπαϊκή πράξη του 1986 είχε ως στόχο, την δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς, πράγμα που επιτεύχθηκε στα αγαθά, τα κεφάλαια και τις υπηρεσίες, αλλά όσο αναφορά τους ανθρώπους υπήρξαν αρκετά προβλήματα (Πρόσφυγες του κόσμου,2000).

Έπειτα, προκειμένου να υπάρξει μια από κοινού πλευση απ'όλα τα κράτη, έρχεται το Δουβλίνο όπου ρυθμίζει αυτά τα θέματα για τις μετακινήσεις. Όμως, η Ευρώπη πιάνεται απροετοίμαστη και αυτό συμβαίνει το 1989 με την πτώση του τείχους του Βερολίνου, όπου ολόκληρη η Ευρώπη έρχεται να αντιμετωπίσει μεγάλα κύματα προσφύγων, χωρίς ακόμα να έχει τα κατάλληλα εφόδια, και ταυτόχρονα, χωρίς η ίδια να έχει προετοιμαστεί. Έτσι λοιπόν, δημιουργείται το σύστημα Σένγκεν(1990), προκειμένου να τεθούν κάποια πιο αυστηρά όρια και να μπορέσει να ελεγχθεί η κατάσταση. Το σύστημα αυτό, υιοθετείται από 5 όμορες χώρες, με σκοπό «την κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα». Μέσα από αυτό πετυχαίνονται τρία καθοριστικά πράγματα:

- καθιερώνεται από κοινού, από τα 5 κράτη ο τρόπος έλεγχου των εξωτερικών συνόρων.
- οριοθετούνται κάποιες διατάξεις, που ρυθμίζουν πράγματα περί ασύλου.
- δημιουργείται ένα Ηλεκτρονικό Σύστημα Πληροφοριών, που αλλάζει τα μέχρι τότε ισχύοντα για τα ήθη, την κοινότητα και την ετερότητα. Τα αποτελέσματα όμως, δεν είναι καθόλου θετικά διότι χρόνο με το χρόνο φαίνεται πως μέσα από αυτό το σύστημα, παρεμποδίζεται και ο ίδιος ο πρόσφυγας, αλλά και η διαδικασία ασύλου και η πρόσβαση σ'αυτή. Σύμφωνα με αυτή την Σύμβαση, ενισχύεται η δικαστική και αστυνομική συνεργασία, καθώς κάνει

και την εμφάνιση της η βίζα για την ομαλή κυκλοφορία των προσώπων (Ελληνικά Γράμματα,2000).

Έπειτα παρουσιάζεται η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση(1992), όπου και οι 12 εταίροι της Ευρωπαϊκής κοινότητας, θέλουν να επαναπροσδιορίσουν θέματα που αφορούν τους πρόσφυγες και το άσυλο, ρίχνοντας την ευθύνη όμως στο Συμβούλιο. Καθ'όλη την διάρκεια αυτής την διαδικασίας, και το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και η Επιτροπή αλλά και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), θέλησαν να εμπλακούν με αυτά τα ζητήματα χωρίς ουσιώδη αποτελέσματα.

Το μόνο που ίσως ξεχώρισε, λόγω του ότι αντιμετώπισε το άσυλο με πιο συνεπή και καινοτόμο τρόπο, ήταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ήταν το μόνο που αναφέρθηκε και στην Σύμβαση της Γενεύης αλλά και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).

Παράλληλα, ένα από τα σημαντικότερα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ήταν το ψήφισμα τις 19^{ης} Ιανουαρίου “, σχετικά με τις γενικές αρχές μιας Ευρωπαϊκής πολιτικής ασύλου”. Το ψήφισμα αυτό είχε σαν στόχο, να παρουσιάσει ένα σχέδιο πολιτικής ασύλου με ευρύ φάσμα εφαρμογής και να καλύψει και άλλες περαιτέρω ανάγκες για διεθνή προστασία. Μέσα από αυτό επίσης το ψήφισμα, δηλώνονταν και η απραξία του Συμβουλίου να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους προβλήματα.

Έτσι λοιπόν και η ΕΣΔΑ και η Σύμβαση του 1951, αν και δεν αποτελούν μέρος της κοινοτικής νομοθεσίας, παρ'όλα αυτά, θέτουν κάποια σαφή όρια αλλά και δεσμεύσεις για τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έπειτα απ'όλα αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει με μια διαφορετική όψη την πολιτική ασύλου. Αυτό συμβαίνει, αμέσως μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ τον Οκτώβριο του 1997 και με την ενιαία κοινοτική αντιμετώπιση του ασύλου. Όλα αυτά συμβαίνουν συνήθως, με κύριο γνώμονα την ΕΣΔΑ και την Σύμβαση του 1951, η οποία δεσμεύεται να αντιμετωπίσει από κοινού θέματα που αφορούν την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου εντός μιας πενταετίας. Μέχρι τότε οι αποφάσεις θα παίρνονται σε διακυβερνητική βάση, από χώρες που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση Σένγκεν, με άλλες χώρες που βρίσκονται εκτός, ακόμα και αν δεν το επιθυμούν (Πρόσφυγες του κόσμου,2000).

Αναλυτικά λοιπόν, η Συνθήκη του Μάστριχτ, αναφέρεται στην ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων, η οποία θα γίνεται με μέτρα ασφαλείας από τα κράτη-μέλη, προκειμένου να διασφαλιστεί η δημόσια τάξη και ασφάλεια.

Γ'αυτό το λόγο, τα κράτη-μέλη ιδρύουν την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία(EYROPOL), προκειμένου να παταχθούν φαινόμενα τρομοκρατίας, λαθρεμπορίου, ναρκωτικών και τοξικομανίας.

Για να υπάρξουν λοιπόν θετικά αποτελέσματα στην ενέργεια αυτή, επιλέγεται ως ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος, η διακρατική συνεργασία, με κύριο άξονα, την ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην κορυφή αυτού του σχεδίου δράσης, βρίσκεται το Συμβούλιο, όπου είναι σε θέση να προτείνει αλλά και να νομιμοποιεί μέτρα, να ενημερώνει αλλά και να συντονίζει την διαδικασία.

Παρ'όλα αυτά, ενώ το Συμβούλιο παρουσιάζει και κοινοποιεί Συμβάσεις, το κάθε κράτος-μέλος είναι υπεύθυνο για την υιοθέτηση τους ή όχι.

Οι μόνοι που θα έπρεπε να έχουν μια θεώρηση, προκειμένου να διέρχονται στα εξωτερικά σύνορα, είναι οι υπήκοοι τρίτων χωρών. Τέλος, το Συμβούλιο, θέλησε να νομιμοποιήσει κάποια κείμενα, που αν και αναφέρονταν σε θέματα ασύλου, ήταν αμφιβόλου δεσμευτικότητας. Εκείνη την περίοδο επίσης, έπειτα από την υπογραφή της Συνθήκης του Μάστριχτ, έχουμε την έκδοση δύο συμβάσεων:

Η πρώτη αναφέρεται στο γεγονός πως,

η σύμβαση, η οποία καταρτίζεται βάση του άρθρου Κ3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που αφορά την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άσυλο δεν εμπεριέχεται σε αυτή την Σύμβαση, στο μόνο που αναφέρεται είναι στην ύπαρξη και ρύθμιση συγκεκριμένων θεμάτων, που πραγματεύονται κάποιες περιπτώσεις έκδοσης. Η δεύτερη Σύμβαση, η οποία καταρτίζεται βάση του άρθρου Κ3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που αφορά στην έκδοση των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρεται σε θέματα ασύλου και συγκεκριμένα:

- τις εγγυήσεις που παρέχουν τα κράτη-μέλη στο “δικαίωμα ασύλου”
- τι καθορίζεται πολιτικό έγκλημα και
- ασχολείται με θέματα που αφορούν, την ταχεία αποτελεσματική λειτουργία των διαδικασιών έκδοσης, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δύο ακόμα συμβάσεις κάνουν την εμφάνιση τους εκείνη την περίοδο και οι οποίες αφορούν:

- Την Σύμβαση για την διέλευση των εξωτερικών συνόρων και
- την Σύμβαση Eurodac.
- Σκοπός της πρώτης Σύμβασης, ήταν να καταργηθούν τα εσωτερικά σύνορα, έτσι ώστε να υπάρξει ένα ενιαίο Ευρωπαϊκό κράτος και ο μόνος έλεγχος να γίνεται στα εξωτερικά σύνορα, έτσι ώστε να υπάρξει ένα ενιαίο Ευρωπαϊκό κράτος και ο μόνος έλεγχος να γίνεται στα εξωτερικά σύνορα. Αυτή η σύμβαση όμως, δεν υλοποιήθηκε στην πράξη, παρά έδωσε το έναυσμα για περαιτέρω διερεύνηση. Όσον αφορά την δεύτερη σύμβαση, αυτή

αναφέρεται στην ύπαρξη μιας Κεντρικής Τράπεζας Πληροφοριών και μιας Κεντρικής Μονάδας, που θα υπήρχε σε κάθε κράτος-μέλος. Εκεί, δηλώνονταν τα στοιχεία και παίρνονταν τα δακτυλικά αποτυπώματα του πρόσφυγα για περαιτέρω χρήση. Αυτό γίνονταν, σύμφωνα με την Σύμβαση του Δουβλίνου, για να αποκλείσουν την πιθανότητα ο πρόσφυγας να κάνει αίτηση ασύλου σε περισσότερες από μία χώρες. .

Αυτά τα στοιχεία προστατεύονταν αυστηρά και κάθε λάθος επιφύλασσε κυρώσεις.

Ο πρόσφυγας προστατεύεται επίσης, από το ψήφισμα του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουνίου 1995 “, για τις στοιχειώδεις εγγυήσεις των διαδικασιών εξέτασης ασύλου”, και οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Την παραπομπή στον αρμόδιο της υπηρεσίας, όπως καθορίζεται από την νομοθεσία
- Την διεξαγωγή της συνέντευξης, προσκομίζοντας όλα τα στοιχεία που μπορεί να εξασφαλίσει ο πρόσφυγας και που αποδεικνύουν τα λεγόμενα του
- την δυνατότητα επανεξέτασης σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης και
- την πιθανότητα πραγματοποίησης αίτησης ασύλου στα σύνορα.

Τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο ξεκάθαρα με την Σύμβαση του Δουβλίνου (15 Ιουνίου 1990), όπου καθορίζεται ότι, ο αιτών άσυλο μπορεί να καταβάλει σε ένα μόνο κράτος αίτηση ασύλου. Έτσι αποφεύγεται η παραπομπή του από το ένα μέρος στο άλλο και το κάθε κράτος-μέλος είναι υπεύθυνο για την εκάστοτε αίτηση ασύλου.

Ο αιτών άσυλο λοιπόν, υπόκεινται στο εκάστοτε κράτος και ο μόνος λόγος για να εξεταστεί η αίτηση ασύλου από άλλο κράτος, είναι για ανθρωπιστικούς, οικογενειακούς, πολιτιστικούς λόγους και αν του ζητηθεί από άλλο κράτος-μέλος και πάντοτε με την συγκατάθεση του αιτών.

Επίσης, σημαντικό είναι, πώς η εξέταση ασύλου γίνεται κάθε φορά σύμφωνα με την νομοθεσία του κάθε κράτους. Η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων όμως, δεν αργεί και πραγματοποιείται στις 14/06/1985, με την υπογραφή του συστήματος του Σένγκεν. Το σύστημα Σένγκεν, υιοθετήθηκε από πολλές χώρες σταδιακά και αποτέλεσε τον προάγγελο για την ύπαρξη ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου.

Υπήρξε δε και ο διαχωρισμός των προσώπων σε «Υπηκόους των Κρατών Μελών» και «Υπηκόους των Τρίτων Χωρών». Έπειτα, έχουμε την δημιουργία ενός συστήματος πληροφοριών Σένγκεν, που ρυθμίζονταν θέματα που αφορούν την δικαστική και αστυνομική συνεργασία, προκειμένου να υπάρχει μια ομαλή συνεργασία μεταξύ των Κρατών – Μελών. Και για να τηρούνται και να διασφαλίζονται τα προσωπικά δεδομένα του εκάστοτε προσώπου.

Στις 2/2/1997 υπογράφηκε η Σύμβαση του Άμστερνταμ από τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κύριο στόχο την κοινοτικοποίηση της πολιτικής ασύλου. Συνέπεια της κοινοτικοποίησης τους, είναι η ένταξη τους στην «κοινοτική έννομη τάξη». Πλέον η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ορίζει πράγματα αλλά και είναι υπεύθυνη γ' αυτούς.

Όμως, από την άλλη μεριά, η διέλευση των εσωτερικών συνόρων χωρίς έλεγχο, φέρνει κάποια προβλήματα και για τον λόγο αυτό λαμβάνονται κάποια μέτρα από το Συμβούλιο, τα οποία είναι τα εξής:

- τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα
- τους κανόνες για τις θεωρήσεις και την διαμονή μέχρι το πέρας τριών μηνών και
- τους κανόνες, προκειμένου να μην κυκλοφορούν οι υπήκοοι τρίτων χωρών εντός κοινού εδάφους για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών.

Ακόμα ρυθμίζονται και θέματα περί ασύλου και τα οποία αφορούν:

- στο πώς θα διορίζεται το εκάστοτε Κράτος-Μέλος υπεύθυνο για την εξέταση ασύλου
- στις μηδαμινές εγγυήσεις για την υποδοχή του αιτούντα
- στις μηδαμινές εγγυήσεις για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως πρόσφυγες και
- στα ελάχιστα μέτρα που ορίζονται για τον καθορισμό ενός προσώπου ως πρόσφυγα αλλά και για την ανάκληση αυτού.

Και ενώ συνεχίζει να απασχολεί το ζήτημα περί «ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», τον Οκτώβριο του 1999 πραγματοποιείται στο Τάμπερε της Φιλανδίας μια έκτακτη Σύνοδος κορυφής, προκειμένου να διερευνηθούν και να υπάρξουν αποτελεσματικά μέτρα πάνω σε θέματα ασύλου και μετανάστευσης.

Η Σύνοδος λοιπόν του Τάμπερε, μπόρεσε να βρει τα κοινά σημεία ασύλου και μετανάστευσης, καθώς και στο να διαμορφωθεί μια κοινή πολιτική από την Ε.Ε. , έτσι ώστε να δημιουργηθούν σχέσεις συνεργασίας με τις χώρες προέλευσης των προσώπων αυτών.

Εκτός λοιπόν από τα ζητήματα που κατά καιρούς έχουν απασχολήσει , τώρα η Σύνοδος του Τάμπερε, έρχεται να δώσει λύση σε ακόμα ένα ενδεχόμενο. Δηλαδή, τι γίνεται με την προσωρινή προστασία των εκτοπισμένων ατόμων.

Για να γίνουν όμως όλα αυτά πραγματικότητα, το Δεκέμβριο του 2011, δημιουργείται η Σύνοδος του Λάκεν, με σκοπό να πιέσει το χρονοδιάγραμμα της Σύνοδο του Τάμπερε και να πραγματοποιηθούν όλα τα μέτρα που είχαν παρθεί εγκαίρως.

Επίσης, σύμφωνα με το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 28/2/2002

υιοθετήθηκε ένα πρόγραμμα δράσης, που αφορούσε την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και διακίνησης ανθρώπων στην Ε.Ε.

Ένα άλλο ζήτημα που απασχολεί, είναι κατά πόσο υπάρχει διεθνής υποχρέωση χορηγήσεως ασύλου σε όποιον το ζητεί. Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη, «καθένας έχει το δικαίωμα να ζητά και να απολαμβάνει σε άλλες χώρες άσυλο από διώξεις»(άρθρο 14) .Βέβαια, αν και αυτό το άρθρο αναφέρει αυτό το δικαίωμα για τον κάθε άνθρωπο παρ'όλα αυτά το κράτος δεν δεσμεύεται, οπότε είναι στο χέρι του αν θα παρέχει ή όχι άσυλο. Και αν και έχουν γίνει πολλές προσπάθειες προκειμένου να υπάρχει μια πιο σαφή απάντηση, μόνο η διακήρυξη της Γενικής Συνελεύσεως των Ην. Εθνών 2312, αναφέρει, πώς το κάθε κράτος είναι υπεύθυνο για το αν θα χορηγήσει άσυλο, ενώ αποκλείει τα άτομα τα οποία έχουν βεβαρημένο ποινικό μητρώο. Επίσης μπορεί να ζητήσει διεθνή συνεργασία για τυχόν προβλήματα που θα προκύψουν και τέλος δεν επιτρέπει την επαναπροώθηση προτού εξεταστεί η αίτηση ασύλου (Ρούκουνας,1995).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:

4.1 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:

Οι πρόσφυγες, σύμφωνα με την εγκατάστασή τους, χωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες. Στους πρόσφυγες που ζουν σε καταυλισμούς και στους πρόσφυγες των πόλεων. Οι λεγόμενοι, «προσφυγικοί καταυλισμοί» ,δεν έχουν οριστεί με σαφήνεια. Γενικά, πρόκειται για περιοχές που ζουν και στεγάζονται μόνο πρόσφυγες και που καθ' όλη την διάρκεια διαμονή τους, τους παρέχεται προστασία και βοήθεια έως ότου μετακινηθούν σε τρίτες χώρες ή προχωρήσουν στον επαναπατρισμό τους.

Συνήθως, είναι προσωρινοί αν και πολλές φορές έχουν λειτουργήσει για πολλές δεκαετίες, προκαλώντας όπως είναι φυσικό προβλήματα γιατί οι εγκαταστάσεις τόσο της ύδρευσης όσο και της αποχέτευσης είναι για προσωρινή χρήση δομημένες. Εξάλλου, οι οικισμοί έχουν δοθεί για συγκεκριμένο αριθμό μελών, το οποίο με την πάροδο του χρόνου, αυξάνεται. Ένα άλλο πρόβλημα που προκύπτει στα στενά σύνορα των καταυλισμών είναι, ότι δεν υπάρχουν καύσιμες ύλες και έτσι οι πρόσφυγες στρέφονται εκτός των καταυλισμών, προκειμένου να βρουν καύσιμες ύλες και έτσι δημιουργούν και περιβαντολλογικά προβλήματα. Γι' αυτό συχνά παρατηρούνται κυβερνήσεις, που δεν επιτρέπουν την κυκλοφορία, αλλά και την εργασία εκτός των καταυλισμών.

Με το πέρασμα των χρόνων επίσης έχει παρατηρηθεί, ότι οι καταυλισμοί μετατρέπονται συχνά σε επικίνδυνα μέρη, που δεσπόζει η εγκληματικότητα ή ότι συχνά γίνονται στόχος επιθέσεων, από διάφορες εχθρικές δυνάμεις. Γι' αυτούς λοιπόν τους λόγους, συχνά οι κοινωνίες είναι διστακτικές στην δημιουργία προσφυγικών καταυλισμών.

Εδώ λοιπόν τίθεται ένα μεγάλο ερώτημα:

Οι πρόσφυγες ζουν καλύτερα στους καταυλισμούς ή μέσα στις κοινότητες των χωρών ασύλων; Αν τεθεί το ερώτημα αυτό στους πρόσφυγες, η απάντηση εκ μέρους τους, θα είναι πως στους καταυλισμούς, οι συνθήκες διαβίωσης είναι πολλές φορές τραυματικές και ότι σίγουρα προτιμούν την εγκατάσταση σε κοινότητες χωρών. Η απάντηση όμως δεν είναι τόσο απλή. Ερευνητικά αυτό βέβαια, δεν έχει αποδειχθεί. Τα προβλήματα και εκτός καταυλισμών είναι πολλά. Όπως η άσχημη αντιμετώπιση από τους ντόπιους και το ότι είναι πιο ευάλωτοι σε επιθέσεις, αφού ζουν διασκορπισμένοι. Έτσι πολλές φορές, ο καταυλισμός για τους πρόσφυγες είναι μια ασφαλής λύση εγκατάστασης. Εξάλλου, έχουν παρατηρηθεί και πολλοί καταυλισμοί που ανθεί η ζωή και η δημιουργικότητα και οι οποίοι έχουν ανέλθει οικονομικά. Δηλαδή, έχει παρατηρηθεί πολλές φορές, πρόσφυγες να αγοράζουν εστιατόρια και άλλα μαγαζιά και να εργάζονται με μεγάλες απολαβές.

Ένα αρνητικό των καταυλισμών όμως είναι, ότι αναπτύσσονται και δημιουργούνται πιο εύκολα, μεταδιδόμενες ασθένειες (όπως η χολέρα), αν και υπάρχουν πολλές οργανώσεις που τους παρέχουν εμβόλια και φάρμακα, τόσο στους ίδιους τους πρόσφυγες, όσο και στους κατοίκους των γύρω περιοχών.

Η θέση της Ύπατης Αρμοστείας, από την άλλη, φανερώνει πως προτιμά η εγκατάσταση των προσφύγων να γίνεται στις κοινότητες των χωρών ασύλου, παρά να στεγάζονται και να διαμένουν σε καταυλισμούς, όπως επιθυμούν οι ίδιες οι χώρες που δέχονται τους πρόσφυγες.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, η προτίμηση των κυβερνήσεων των χωρών ασύλου για προσφυγικούς καταυλισμούς, οφείλεται σε τρεις βασικούς λόγους:

- πρώτον, πληρούν τις προϋποθέσεις ασφάλειας,
- δεύτερον, διευκολύνουν την οργάνωση του επαναπατρισμού των προσφύγων και
- τρίτον, προσελκύουν την διεθνή ανθρωπιστική βοήθεια (Πρόσφυγες του κόσμου,2000).

Παρά όλα αυτά, όπως αναφέρεται στο άρθρο 26 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, ο πρόσφυγας έχει το δικαίωμα να επιλέγει τον τόπο διαμονής του και την ελευθερία κυκλοφορίας του, μέσα σε αυτήν.

Έτσι λοιπόν, οι πρόσφυγες μπορούν και τους επιτρέπεται η μετακίνηση, τόσο εντός, όσο και εκτός των καταυλισμών αλλά και το δικαίωμα να επισκέπτονται την πατρίδα τους πριν τον επαναπατρισμό τους (Πρόσφυγες του κόσμου,2000).

Όσο αναφορά τους πρόσφυγες των πόλεων, ζουν υπό διαφορετικές συνθήκες από αυτές των προσφύγων στους καταυλισμούς. Προκειμένου λοιπόν, να κατανοηθεί πιο εύκολα ο όρος «πρόσφυγες των πόλεων», γίνεται αναφορά στις τρεις κατηγορίες ανθρώπων:

Αρχικά, αφορούν πρόσφυγες οι οποίοι κατάγονται από αστικό, μη αγροτικό και συχνά καλλιεργημένο περιβάλλον και οι οποίοι επιλέγουν να ζουν σε πόλεις αρκετά ανεπτυγμένες, όπως άλλωστε έχουν συνηθίσει.

Δεύτερον, αφορούν πρόσφυγες οι οποίοι κατάγονται από επαρχιακό, αγροτικό και μη μορφωμένο περιβάλλον, οι οποίοι επιλέγουν ως πρώτο τόπο διαμονής κάποιον καταυλισμό και στη συνέχεια μετακινούνται σε πόλεις και επωφελούνται οικονομικές και εμπορικές ευκαιρίες.

Και τρίτον, αναφέρεται σε μεμονωμένα άτομα ή μικρότερες ομάδες προσφύγων, οι οποίοι ζητούν άσυλο από την Ύπατη Αρμοστεία και τις εθνικές αρχές σε πρωτεύουσες χωρών χαμηλού εισοδήματος.

Βέβαια, όπως έχει αποδεχθεί ερευνητικά από την Ύπατη Αρμοστεία, λιγότερο από το 2% των προσφύγων εντάσσονται στην κατηγορία αυτή.

Και οι μεγαλύτερες ομάδες από πρόσφυγες των πόλεων, παρατηρούνται σε πόλεις όπως το Ρίο Ντε Τζανέιρο, το Ισλαμαμπάντ και το Νέο-Δελχί. Τα κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά όμως αυτής της κατηγορίας,

είναι πολύ δύσκολο να προσεγγισθούν και αυτό γιατί πολύ μικρός αριθμός είναι εγγεγραμμένος στην Ύπατη Αρμοστεία, ή σε άλλους ανθρωπιστικούς οργανισμούς.

Ο πληθυσμός εμπεριέχει συνήθως νεαρούς, μη συνοδευμένοι άνδρες, οι οποίοι στην χώρα τους εργάζονταν στο δημόσιο ή ήταν έμποροι και καταστηματάρχες. Λιγότερο ποσοστό είναι αυτό των γυναικών και ακόμα λιγότερο των παιδιών, οι οποίοι συνήθως διαμένουν σε καταυλισμούς και αυτό δεν είναι τυχαίο, γιατί οι άνδρες είναι ευκολότερο να βρουν εργασία μέσα στις πόλεις, σε αντίθεση με τις γυναίκες και τα παιδιά, που όντας πιο ευαίσθητοι, απολαμβάνουν προστασία από ανθρωπιστικές οργανώσεις που υπάρχουν στους καταυλισμούς.

Και όσο ο καιρός περνάει, τόσο βλέπουμε τους πρόσφυγες να μετακινούνται από επαρχιακές πόλεις σε μεγάλα ή μικρά αστικά κέντρα των χωρών ασύλου. Οι έκτακτες μετακινήσεις επίσης, φέρνουν πολλά προβλήματα ακόμα και στις ίδιες τις κυβερνήσεις, που ενώ τους έχουν δώσει προσφυγικούς καταυλισμούς σε επαρχιακές πόλεις, εκείνοι επιλέγουν να ζουν σε μεγαλύτερες πόλεις.

Τέλος, οι πρόσφυγες των πόλεων, συχνά παρουσιάζουν μεγάλες προσδοκίες από τους άλλους και σε περίπτωση που δεν ικανοποιηθούν, δημιουργούν ένα κλίμα αναστάτωσης και βίας (Πρόσφυγες του κόσμου, 1997-1998).

Οι συνθήκες των προσφύγων συχνά όμως, ήταν πολύ υποδιέστερες. Π.χ. Οι Πόντιοι πρόσφυγες του 1920, όπου κατέφθαναν στην Ελλάδα, έμεναν σε άθλια παραπήγματα. Όσοι προέρχονταν από αγροτικές περιοχές, στέλνονταν στην Κεντρική Μακεδονία.

Μία μαρτυρία του Κώστα Γαβριηλίδη αναφέρει: «Γεμάτη από στερήσεις η ζωή. Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καμία. Δουλειά δεν υπήρχε πουθενά. Ζώα και γεωργικά εργαλεία για να επιδοθούμε στην καλλιέργεια δεν είχαμε...περάσαμε μια ζωή δραματική. Ο κόσμος λιποθυμούσε από την πείνα. Τα παιδιά μας είχαν μείνει πετσί και κόκαλο».

Στην Ελλάδα, οι πρόσφυγες για πολλά χρόνια, εγκαθίστανται σε άθλιες παραγκουπόλεις. Συχνά, οι ντόπιοι τους αντιμετώπιζαν σαν κατώτερα όντα και τους εκμεταλλεύονταν στην εργασία (Αγτζίζης, 1995).

Τα πράγματα όμως, δεν ήταν πάντα έτσι. Το 1913-1914, όπου ο Βενιζέλος ήταν στην κυβέρνηση, άρχισαν να ορίζονταν τα πρώτα κοινωνικά μέτρα για την στέγαση, τροφή, και την υγεία των προσφύγων και τα οποία αποτέλεσαν εφαλτήριο για την καλύτερευση των κοινωνικών συνθηκών (Πελαγίδης, 1997).

Οι πρόσφυγες λοιπόν, σύμφωνα με την κοινωνία των Εθνών το 1928, κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

- σε αυτούς που γρήγορα εγκαταστάθηκαν και αφομοιώθηκαν
- σε αυτούς που ελίχθηκαν και μπόρεσαν να επιβιώσουν και

- σε αυτούς που ζούσαν υπό άθλιες συνθήκες και αγωνιούσαν κάθε μέρα για την ζωή τους (Μιχελή,1992).

4.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:

Οι πρόσφυγες είναι μια ομάδα πληθυσμού που κατά την διάρκεια της ζωής τους έχουν έρθει αντιμέτωποι, πολλές φορές με συναισθήματα φόβου, αφού έχουν ζήσει σε δύσκολες συνθήκες. Επίσης έχουν χάσει την πατρίδα τους και μαζί μ'αυτή έχουν χάσει την οικογένεια τους, έχουν χάσει πολλές φορές δικά τους πρόσωπα και συχνά νιώθουν και οι ίδιοι τύψεις που αυτοί καταφέρνουν να ζουν ενώ κάποιοι άλλοι όχι.

Όλα αυτά τα συναισθήματα, λοιπόν, έχουν αντίκτυπο στον ψυχισμό τους και τους καταβάλουν πολύ συχνά.

Οι πρόσφυγες όσο αναφορά την ένταξή τους, παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά:

- Τον εθνοκεντρισμό: Δηλαδή ο ένας πρόσφυγας προσκολλάται με τον άλλον προκειμένου να νιώθουν όλοι μαζί σαν μια ομάδα ίδιας εθνότητας. Να νιώθουν ότι μπορούν να διατηρήσουν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά τους και να μπορέσουν να μειώσουν, έτσι, το συναίσθημα της αποξένωσης.
- Ο πρόσφυγας, συχνά, αντιμετωπίζεται από την μια πλευρά ως «ξένος». Και ενώ νιώθει κοντά με τους ανθρώπους τις νέας κουλτούρας, στην οποία έχει εισέλθει, από την άλλη νιώθει απομακρυσμένος, όταν σκέφτεται ότι αποτελεί μέλος της δικής του κουλτούρας. Και αυτό το βίωμα είναι που τους δυσκολεύει ακόμη περισσότερο γιατί από την μία νιώθουν αποδοχή και από την άλλη απόρριψη από την νέα χώρα, στην οποία έχουν εισέλθει και η οποία είναι διαφορετικής κουλτούρας από την δική τους.
- Εφ'όσον, λοιπόν, ο πρόσφυγας αποτελεί μέλος της μειονοτικής ομάδας, αυτό τους προκαλεί συναισθήματα απομόνωσης για τον ίδιο του τον εαυτό και από την μεριά της κοινωνίας στην οποία έχει εισέλθει βιώνει περιστατικά ρατσισμού και προκατάληψης.

Αυτός ο άνθρωπος παλεύει, προκειμένου να μην χάσει, την εθνική και πολιτισμική του ταυτότητα. Και όλα αυτά σίγουρα δεν τον βοηθούν στο να ενταχθεί στο νέο του περιβάλλον αλλά δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την κατάσταση.

Έτσι λοιπόν συχνά αυτοί οι άνθρωποι νιώθουν καχυποψία, αμφιθυμία, άρνηση και απώθηση αλλά ταυτόχρονα δύναμη και μια βαθιά ώθηση που τους κρατάει ζωντανούς προκειμένου να αγωνιστούν και να επιβιώσουν.

Οι άνθρωποι αυτοί φεύγουν για έναν ξένο τόπο, είτε γιατί από την χώρα τους, τους έχουν διώξει, είτε γιατί έχουν υποστεί βασανιστήρια και επιζητούν ένα καλύτερο αύριο.

Τις περισσότερες φορές, εξάλλου, πρόκειται για ανθρώπους μορφωμένους, απλά τυχαίνει οι δεξιότητές και η αγορά εργασίας στις χώρες υποδοχής να είναι διαφορετικές, με αποτέλεσμα, να μην μπορούν να εργασθούν.

Έτσι οδηγούνται στην φτώχεια, στη αποξένωση, στην κοινωνική περιθωριοποίηση και οι ίδιοι νιώθουν απογοήτευση, προσωπική αποθάρρυνση, χαμηλά αυτοεκτίμηση και οργή. Ακόμα πολύ συχνά παρατηρούνται και εκδηλώσεις ψυχιατρικών περιστατικών.

Και εκείνοι, που είναι ακόμα πιο δυνατοί και αποφασισμένοι, είναι εκείνοι που έχουν επιβιώσει από τα βασανιστήρια. Εκείνοι τελικά είναι αυτοί που δείχνουν το μεγαλύτερο σθένος, δεν παραιτούνται από την ζωή αλλά αγωνίζονται προκειμένου κάποια στιγμή να ζήσουν γαλήνια και μακριά απ' όλα αυτά που τους βασανίζουν και τους καταβάλλουν (Λαγωνίκα-Δημοπούλου,2002).

4.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ:

4.3.1 Γενικά Χαρακτηριστικά νεανικής ηλικίας:

Σύμφωνα με τον Τεγόπουλο (1993), ανήλικος θεωρείται το πρόσωπο το οποίο δεν έχει ενηλικιωθεί ακόμη, συνεπώς βρίσκεται στην παιδική ή εφηβική ηλικία και δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, με αποτέλεσμα να μην έχει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός ενήλικα πολίτη (Τεγόπουλος,Φυτράκης,1993).

Το στάδιο της νεανικής ηλικίας και η πορεία που ακολουθείται προς την ωριμότητα, αποτελεί μια δεδομένη φάση στη ζωή του ατόμου. Βέβαια, η νεανική περίοδος είναι μία κοινωνικοιστορική πραγματικότητα, η οποία δεν συναντάται εύκολα στους νέους όλων των εποχών και των κοινωνιών, και αυτό γιατί ανάλογα με τον τόπο και την κοινωνία που ζει το άτομο, διαμορφώνει διαφορετικά στερεότυπα και τρόπους συμπεριφοράς (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Ο ορισμός της προσωπικότητας που χρησιμοποιείται συνεχώς στην καθημερινή μας ζωή, δίνεται ως το σύνολο των σωματικών, των ψυχικών και των πνευματικών χαρακτηριστικών στον χαρακτήρα ενός ανθρώπου, τα οποία χαρακτηριστικά έχουν ενσωματωθεί σε ένα ενιαίο σύνολο (Σκληρός,1982).

Έτσι λοιπόν, με το πέρασμα των χρόνων, παρατηρούνται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στην ιδιοσυγκρασία του παιδιού, εξαιτίας του γεγονότος

ότι η νεότητα αποτελεί στο μεγαλύτερο της βαθμό, μία ψυχοβιολογική ιδιότητα. Τα χαρακτηριστικά λοιπόν που αφορούν στη περίοδο της νεανικής ηλικίας διακρίνονται σε θετικά και αρνητικά.

Φιλοπερίεργο-Φιλομάθες

Οι νέοι, επιθυμώντας να μάθουν και να κατανοήσουν τόσο τον κόσμο που τους περιβάλλει, όσο και τον ίδιο τους τον εαυτό, απορούν, ερωτούν και στο τέλος μαθαίνουν καθώς δεν είναι εφοδιασμένοι με τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες που τους είναι απαραίτητα καθ' όλη τη διάρκεια της κοινωνικής ζωής τους. Η λεγόμενη φιλομάθεια είναι το μέσο ένταξης στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του ατόμου (Αηδονά-Γεωργιάδου, 1992).

Ο Erikson, αναφέρει χαρακτηριστικά τα οκτώ στάδια κοινωνικοποίησης, από τα οποία θα πρέπει να περάσει το άτομο για να αναπτυχθεί η κοινωνική του ταυτότητα. Τα στάδια αυτά, περιέχουν και θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά, από τα οποία το άτομο θα πρέπει να λάβει μόνο τα θετικά στοιχεία για την ομαλή προσαρμογή του στη κοινωνική πραγματικότητα.

Επιγραμματικά τα στάδια είναι τα εξής:

- Το στάδιο της εμπιστοσύνης
- Το στάδιο της αυτονομίας
- Το στάδιο της πρωτοβουλίας
- Το στάδιο της φιλοπονίας
- Το στάδιο της ταυτότητας
- Το στάδιο της οικειότητας
- Το στάδιο της παραγωγικότητας
- Το στάδιο της ακεραιότητας ή ολοκλήρωσης του Εγώ

Ο νέος λοιπόν, έχει αποδεχτεί ολοκληρωτικά πλέον τον εαυτό του, με τα προτερήματα και τα ελαττώματά του (Μάνος, 1986).

Αμφισβήτηση:

Ένα ακόμη σημαντικό πλεόνασμα που χαρακτηρίζει την προσωπικότητα του ανηλίκου, είναι ο θεσμός της αμφισβήτησης που αποτελεί σήμερα την “γονιμοποιό” κινητήρια δύναμη του πνεύματος, και επιπλέον βασικότατο στοιχείο διαμόρφωσης της ευρύτερης κοινωνίας. Ξεκινώντας από αυτό, ο νέος δεν δέχεται απόψεις και κριτικές οι οποίες δεν έχουν αιτιολογική βάση και συνεπώς δεν αποδέχεται συγκεκριμένους κοινωνιολογικούς κώδικες, οι οποίοι δεν κάνουν σαφές τόσο την αξία τους, όσο και τον σκοπό της ύπαρξής τους. Το φαινόμενο της

αμφισβήτησης, έκανε αισθητή την παρουσία του τη δεκαετία του 1960 και του 1970, όπου τότε οι νέοι, λόγω της μεγάλης διάστασης που είχαν πάρει οι πόλεμοι και οι βιαιότητες, κατάφεραν να διαμορφώσουν τον πολυπολιτισμικό τους χαρακτήρα, με την απόκτηση ολοένα και περισσότερων γνώσεων και τη δυνατότητα για ελεύθερη έκφραση και διάλογο (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Τάση προς το ιδεώδες-αυταπάρνηση- “ιδεαλισμός”:

Γενικότερα οι νέοι, από τη φύση τους, διακατέχονται από ένα αίσθημα υπεροψίας και αυθορμητισμού καθώς έχουν τη τάση πάντοτε να κυνηγούν το τέλειο και το ιδανικό στη ζωή τους. Δεν προχωρούν σε ατομικούς και κοινωνικούς συμβιβασμούς και είναι εφοδιασμένοι με ελπίδες και αισιοδοξία αφού δεν έχουν αποτύχει και απογοητευτεί σε κάποια φάση της ζωής τους.

Τέλος, πιστεύουν στο μέλλον, καθώς θεωρούν ότι το μέλλον τους ανήκει (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Σε αυτό καθοριστική σημασία, αποτελεί η παρουσία της οικογένειας, που συχνά φαίνεται να μην ανταποκρίνεται στις ανάγκες για ομαλή κοινωνικοποίηση του παιδιού (Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού,1993).

Θάρρος, τόλμη, γενναιότητα:

Η νέα γενιά, εξαιτίας της αθωότητάς της και την ανωριμότητα της, αντιμετωπίζει την κοινωνική πραγματικότητα με γενναιότητα και τόλμη, καθώς θεωρούν πως με αυτό τον τρόπο θα αλλάξουν τόσο τις απόψεις τους, όσο και τον ίδιο τον κόσμο που τους περιβάλλει (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Ευαισθησία, συναισθηματικότητα:

Τα νέα παιδιά σήμερα, διακρίνονται από τον έντονο βαθμό της ευαισθησίας, της παρατηρητικότητας, του γνήσιου ενδιαφέροντος και μιας εσωτερίκευσης των πραγματικών τους συναισθημάτων. Είναι πρόθυμοι στο να εκδηλώνουν με ένα δικό τους ξεχωριστό και μοναδικό τρόπο, το σωστό ή το άδικο, το καλό ή το κακό. Επίσης, οι νέοι διακατέχονται τις περισσότερες στιγμές της ζωής τους και από έντονα συναισθήματα, είτε χαράς(για ένα ευτυχές γεγονός που έχει συμβεί), είτε λύπης(για ένα δυσάρεστο περιστατικό) (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Αστάθεια, Ασυνέπεια:

Εκτός από τα βασικά θετικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους νέους, προκύπτουν και ορισμένα αρνητικά χαρακτηριστικά ως προς τη προσωπικότητα και τον χαρακτήρα τους. Πιο συγκεκριμένα, οι νέοι όσο εύκολα παθιάζονται με ένα σκοπό, άλλο τόσο απογοητεύονται εύκολα και εγκαταλείπουν κάθε προσπάθεια για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού. Το νεαρό άτομο, είναι υποχρεωμένο να εγκαταλείψει τη παιδική ηλικία, την ανευθυνότητα και την ξεγνοιασιά, προχωρώντας στο επόμενο στάδιο, γεμάτο αποφασιστικότητα και τόλμη (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Ανυπομονησία, βιασύνη:

Ένα παιδί, λόγω της νεαρής του ηλικίας και της ανωριμότητας του, δεν έχει μάθει να περιμένει και να συγκρατεί τις επιθυμίες του. Βιάζεται λοιπόν για να προφτάσει στον στόχο του, και με την πρώτη τυχόν δυσκολία, απογοητεύονται (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Έλλειψη αυτοπεποίθησης:

Στο στάδιο αυτό, απαιτείται η σταθερή και υπεύθυνη συμπεριφορά των νέων απέναντι σε όλα τα μέλη μιας οργανωμένης κοινωνίας, και το γεγονός αυτό γεννά εκτός από πολλά ερωτηματικά, και ένα αίσθημα ανασφάλειας και φόβου. Οι νέοι παύουν να έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και οδηγούνται σε λάθος αποφάσεις χωρίς να αναλογίζονται τις συνέπειες των πράξεών τους. Γι αυτό τον λόγο, η εφηβεία θεωρείται η δυσκολότερη περίοδος στη ζωή του παιδιού, καθώς αποτελεί το στάδιο διερεύνησης σε όλους τους τομείς της ζωής και διαμόρφωσης της προσωπικότητας του ατόμου (Αηδονά-Γεωργιάδου,1992).

Τέλος, ο Erikson επισημαίνει πως η κοινωνική και η ατομική ολοκλήρωση του ατόμου, επιτυγχάνεται με την αξιοποίηση των ικανοτήτων του και με την πίστη στις δυνατότητες που έχει (Μάνος,1986).

4.3.2 Στάδια στην προεφηβική ηλικία(11-13 χρόνων)

Η έννοια της προεφηβικής ηλικίας δίνεται από τις Cole και Hall ως η πρώτη και σημαντικότερη υποπερίοδος πριν την εφηβική ηλικία ενός ατόμου (Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού,1993).

1. Σωματική ανάπτυξη:

Στην προεφηβική ηλικία, η αύξηση του ετήσιου βάρους και του ύψους πραγματοποιείται σε μήκος με σταθερούς ρυθμούς. Ειδικότερα, η λειτουργία της καρδιάς η οποία είναι υποχρεωμένη να παράγει αίμα σε όλο το σώμα, κατέχει το Ό του βάρους της ανδρικής, πράγμα που σημαίνει ότι η καρδιά λειτουργεί περισσότερο από το κανονικό, με αποτέλεσμα σημαντικές συνέπειες για το ίδιο το σώμα(δυσκολία στην αναπνοή, σημάδια κόπωσης) (Μάνος,1986).

2. Πνευματική ανάπτυξη:

Ο προ έφηβος, ολοκληρώνοντας το 11ο έτος της ηλικίας του, αρχίζει μέσω των αισθήσεων του τη διαδικασία απόκτησης αφηρημένων ιδεών, και τη διαμόρφωση κανόνων και απόψεων. Γνωρίζοντας λοιπόν, ότι η συγκεκριμένη ηλικία αποτελεί μία περίοδο απόκτησης γνώσεων και πληροφοριών, ο προ έφηβος καταφέρνει και αποκτά ουσιαστικές έννοιες που του είναι χρήσιμες όπως η έννοια του χρόνου, του αριθμού, του χώρου, έννοιες οι οποίες αναφέρονται στα ζητήματα της καθημερινής πραγματικότητας (Μάνος,1986).

3.Συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη:

Χαρακτηριστικό παράδειγμα για το στάδιο της συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης αποτελεί το γεγονός ότι η ζωή του προ εφήβου, περικλείεται από έντονα συναισθήματα. Και αγαπάει πολύ αλλά και μισεί με πάθος, με ευκολία μπορεί να αναπτύξει μια φιλία και με εξίσου εύκολο τρόπο είναι ικανός να την διαλύσει (Μάνος,1986).

Σημαντικός παράγοντας στη διαπαιδαγώγηση του μικρού παιδιού διαδραματίζει η συμβολή του θεσμού της οικογένειας. Πιο συγκεκριμένα, εάν η οικογένεια δεν συμβάλλει ενεργά τόσο στη κοινωνική όσο και στην συναισθηματική του ανάπτυξη, είναι πιθανόν το ίδιο το παιδί να καταλήξει αντικοινωνικό, χωρίς παρέες, καθώς οι γονείς δεν θα το έχουν κατευθύνει σωστά για την απόκτηση δεξιοτήτων και καλών συνηθειών για την ηλικία του (Σκληρός,1982).

Τέλος, εάν συμβεί αυτή η περίπτωση τότε δημιουργούνται τρεις τύποι παιδιών:

- Το πολύ περιορισμένο παιδί, όπου υπακούει πάντοτε στις θελήσεις των γονέων του, καταπιέζοντας τα δικά του θέλω
- Το πολύ ασύδοτο παιδί, το οποίο βιώνει αισθητά στην καθημερινή του ζωή την αδιαφορία των γονέων του, με αποτέλεσμα τη ψυχική του αστάθεια στην προσωπική του ζωή

- Το παιδί που υπακούει στην ομάδα του, αλλά επιτίθεται στα παιδιά έξω από αυτήν. Πρόκειται για τη κλασική περίπτωση όπου το παιδί μιμείται τον ένα από τους δύο του γονείς. Επηρεασμένο από τη κακή και αλλοπρόσαλλη συμπεριφορά των δικών του απέναντί του, προχωρεί σε παραβατικές ενέργειες, χωρίς να αισθάνεται άσχημα για αυτή του την πράξη (Μάνος,1986).

4.3.3 Πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς:

Σύμφωνα με τον Erikson, το άτομο αναπτύσσεται σε μια ευρύτερη κοινωνική ομάδα, με δικά της ήθη και έθιμα, όπου για να εξελιχθεί κοινωνικά και να διαμορφώσει κοινωνική ταυτότητα, είναι αναγκαία η πίστη και η εμπιστοσύνη του ατόμου στις δυνατότητές του.(Μάνος,1986)

Η αναφορά στα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς συμπεριλαμβάνει όλες εκείνες τις αρνητικές επιδράσεις που ασκούνται στον έφηβο από το κοινωνικό του περιβάλλον. Επιδράσεις όπως τα Μ.Μ.Ε. (τηλεόραση, ραδιόφωνο, θέατρο, κινηματογράφος), συμβάλλουν τις περισσότερες φορές αρνητικά στη ψυχική ισορροπία του ατόμου. Εξάλλου, όπως υποστηρίζουν πολλοί ερευνητές, η εποχή που ζούμε, είναι μια εποχή απουσίας διανοητικότητας και διαφωτισμού. Στην άποψη αυτή στηρίζεται το γεγονός, ότι η σημερινή κοινωνία μας μαθαίνει στην νεότερη γενιά να μην έχει ελπίδες για τίποτα στη ζωή του και να καθοδηγείται τις περισσότερες φορές από τους μεγαλύτερους. Σε αυτό, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η απουσία της οικογένειας στην σωστή καθοδήγηση και χειραφέτηση του παιδιού(Μάνος,1986).

4.3.4 Ο χαρακτήρας του ανηλίκου:

Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που διέπουν την προσωπικότητα του ατόμου, είναι ο χαρακτήρας που επιδεικνύει απέναντι στα πρόσωπα μιας κοινωνίας (Ρούκουνας,2005).

Ο χαρακτήρας λοιπόν, αποτελεί το ουσιαστικότερο θεμέλιο για την ύπαρξη της σωστής συμπεριφοράς του παιδιού, και ανάλογα με τη ποιοτική διάσταση που θα λάβει, παίρνει τις εξής μορφές:

- Κοινωνικός ή αντικοινωνικός χαρακτήρας
 - Ανεξάρτητος ή εξαρτημένος χαρακτήρας
 - Σταθερός ή ασταθής χαρακτήρας
 - Ικανός ή ανίκανος χαρακτήρας
- (Σκληρός,1982).

Στη διαμόρφωση λοιπόν της προσωπικότητας του ατόμου, συμβάλλει πρωτίστως η ενεργό δράση της οικογένειας και έπειτα το σχολείο. Μάλιστα, το χρονικό διάστημα από τη βρεφική ηλικία μέχρι την ενηλικίωσή του, το παιδί έχει τη δυνατότητα διάπλασης της προσωπικότητάς του, με ψυχοφυσικές διαφορές ανάμεσα σε αυτόν και κάποιον συνομήλικό του ή σε αντίστοιχη περίπτωση, με κάποιον συνομήλικό του (Μάνος,1986).

4.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:

4.4.1 Προστασία των ανήλικων προσφύγων:

Τόσο η ασφάλεια όσο και η διεθνής προστασία των παιδιών που προέρχονται από χώρες με πολεμικές ανακατατάξεις, απασχόλησε ιδιαίτερα του Ο.Η.Ε. τα τελευταία χρόνια. Τις περισσότερες φορές, οι πόλεμοι και γενικότερα οι κοινωνικές ανακατατάξεις που συμβαίνουν στα περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν ως συνέπεια την θυματοποίηση των μικρών παιδιών, και ειδικότερα των ατόμων που έχουν μείνει ορφανά από μικρή ηλικία, και εκείνα που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους, πηγαίνοντας σε κάποια άλλη χώρα για να είναι ασφαλή, εξαιτίας των πολεμικών συρράξεων. Έχει παρατηρηθεί βέβαια, το φαινόμενο κατά το οποίο τα περισσότερα από τα παιδιά πρόσφυγες, εγκαταλείπουν την πατρίδα τους για να αποφύγουν την υποχρεωτική στρατολόγηση και να αναζητήσουν σε κάποια χώρα καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα να συντρέχουν τις περισσότερες σοβαρό κίνδυνο για την ζωή τους (www.synigoros.gr).

Αρμόδιος μη κυβερνητικός φορέας για την προστασία των παιδιών, έχει οριστεί εκτός των άλλων η Ύπατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, που φροντίζουν για την αποτελεσματικότερη ασφάλεια και προστασία που δικαιούνται να έχουν οι ανήλικοι. Τα τελευταία πενήντα χρόνια, η Ύπατη Αρμοστεία συνεχίζει να προσφέρει την πολύτιμη βοήθειά της σε άτομα κάτω των 18 ετών, που χρήζουν επείγουσας βοήθειας. Επίσης, οι ανήλικοι μέχρι 18 ετών, όταν η χώρα τους διαταράσσεται από βίαιες συγκρούσεις και εχθροπραξίες, είναι αναγκασμένοι να συμμετέχουν ενεργά στις πολεμικές αναταράξεις που λαμβάνουν χώρα στον τόπο τους, ξεπερνώντας πολλές φορές και τον αριθμό των 300.000 παιδιών, (ξεκινώντας από την ηλικία των επτά και των οκτώ χρόνων), όταν το άρθρο 38 της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα δικαιώματα του παιδιού(1989), ορίζει ως ελάχιστο όριο για

στρατολόγηση τα 15 έτη, ενώ, ο Χάρτης της Αφρικής για τα δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού, καθορίζει αυστηρά την ηλικία των 18 ετών για την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις. Όσοι από τους ανηλίκους, δεν δηλώσουν εθελοντικά να επιστρατεύσουν σε χώρες όπως το Αφγανιστάν και τη Σρι Λάνκα, κινδυνεύουν από την καταναγκαστική στρατολόγηση, με τις ένοπλες δυνάμεις να τους τοποθετούν ως μάγειρες, αχθοφόρους, ταχυδρόμους, πληροφοριοδότες ή ακόμα και ως μάχιμους στρατιώτες (Έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες,2000). Παράλληλα, την περίοδο που οι χώρες των προσφύγων “σπαράζουν” από εμφύλιες συγκρούσεις και διαταραχές, τα μικρά παιδιά και οι έφηβοι αναγκάζονται υπό την απειλή του κινδύνου, να διακόψουν το σχολείο, καθώς είναι υποχρεωμένοι εάν χρειαστεί, να εγκαταλείψουν τον τόπο τους και να αναζητήσουν καταφύγιο και άσυλο σε κάποια άλλη χώρα που θα τους δεχτεί, καθώς σε τέτοιες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης δεν αποτελούν πρωτίστης σημασίας οι εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ο κυρίαρχος ρόλος της εκπαιδευτικής κατάρτισης για τα παιδιά, αφού με αυτό τον τρόπο αποκτούν όλες τις απαραίτητες γνώσεις που τους χρησιμεύουν προκειμένου να πορευτούν με αξιοπρέπεια στην κοινωνική τους ζωή (Έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες,2000).

Όσον αφορά στις ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων, τον ρόλο έχει αναλάβει η Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού(1989), η οποία έχει υπογραφεί και έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη-μέλη, εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και της Σομαλίας. Επίσης, ο Χάρτης της Αφρικής για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του παιδιού(1990), το Καταστατικό της Ρώμης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο(1998), η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας(1999) και τέλος η UNICEF συμβάλλουν σημαντικά στην προσπάθεια συντονισμού και ανακούφισης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, με το να μεριμνούν για την υγεία, την εκπαίδευση και γενικότερα τις ανάγκες που παρουσιάζουν οι έφηβοι και τα παιδιά που βρίσκονται χωριστά από τις οικογένειές τους (Έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες,2000).

4.4.2 Ψυχοκοινωνικά προβλήματα των ανηλίκων από τις χρόνιες μετακινήσεις:

Ο πόλεμος και οι πληθυσμιακές μετακινήσεις καταλύουν τις κοινωνικές δομές. Συχνά, τα θύματα των κοινωνικών ανακατατάξεων είναι παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών, τα οποία λόγω των συνθηκών που απορρέουν από τις συνέπειες ενός πολέμου, παρουσιάζουν ψυχολογικά, κοινωνικά, και πολιτισμικά προβλήματα καθ όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Στη περίπτωση που κάποιο παιδί, αναγκαστεί να εγκαταλείπει συνεχώς τον τόπο του, εξαιτίας διωκόμενων συγκρούσεων, υπάρχουν θετικές και αρνητικές συνέπειες (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, 1998).

4.4.3 Παιδική εργασία ανήλικων προσφύγων:

Η εργασία των ανήλικων παιδιών, κατέστη διεθνώς το πρώτο αντικείμενο προστατευτικής εργατικής νομοθεσίας, και σε αρκετές μικροαστικές κοινωνίες αποτελούσε μια μορφή εγωκεντρισμού και σταδιακής επανένταξης των παιδιών στον κόσμο των μεγάλων. Στις περισσότερες κοινωνίες, η παιδική εργασία αποτελούσε μοναδικό προνόμιο των ανωτέρων στρωμάτων, γεγονός που συντέλεσε στην αύξηση των ποσοστών κακομεταχείρισης, εκμετάλλευσης και εγκληματικής πράξης απέναντι στα ανήλικα παιδιά, μετατρέποντας το πρόβλημα της παιδικής εργασίας σε μάστιγα του αιώνα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η έρευνα που πραγματοποίησε η ΚΑΠΑ RESEARCH A.E. για λογαριασμό της UNICEF, το Νοέμβριο του 2001 στο λεκανοπέδιο της Αττικής, όπου το 45,4% της κοινής γνώμης κρίνει πιο ευάλωτα στην παιδική εκμετάλλευση τα παιδιά των μεταναστών - προσφύγων, ακολουθούν τα παιδιά διαλυμένων οικογενειών με ποσοστό 31,1% και τέλος, το 14,8% αναφέρεται στα παιδιά των τσιγγάνων. Παράλληλα, δεν αποτελούσε μία από τις θεωρίες του καπιταλισμού και αντιμετωπιζόταν εξαρτώμενη από τις πεποιθήσεις του κόσμου για την παιδική εργασία, και από τη σύνδεση εργασίας και οικογενειακής εξουσίας, οι οποίες δεν ήταν πάντοτε όμοιες, σε όλα τα στάδια της κοινωνικής πυραμίδας (www.synigoros.gr). Η σημασία και η αξία της παιδικής εργασίας σήμερα, εκτιμάται ως η συναισθηματική έκφραση υποκείμενων κοινωνικών δεσμών.(φυγή από την πατρίδα και εγκατάσταση σε μία άλλη πόλη, χαμηλό εισόδημα, ανεργία των μελών της οικογένειας, αγορά παιδικής εργασίας, κ.α.). Τα αίτια της είναι πολυσύνθετα, και περιλαμβάνουν τόσο τις συνέπειες της φτώχειας όσο και τις διαφορετικές κοινωνικές αξίες και πολιτισμικές συνήθειες ενός τόπου. Πιο συγκεκριμένα, η διαμόρφωση των αστικών πόλεων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της αστικοποίησης, συνέβαλαν στην αύξηση της ζήτησης της παιδικής εργασίας. Η ανάλυση των επιμέρους μορφών παιδικής εργασίας, δίνεται ακολούθως: Στον τομέα της παιδικής εργασίας, καταγράφονται όλες εκείνες οι εργασίες που θεωρούνται περιθωριακές από τον κόσμο, και ταξινομούνται στον τομέα της διεθνούς οικονομίας, στον οποίο επεκτείνονται ως την συστηματική παιδική επαιτεία και την παρανομία. Μερικά αίτια που έχουν σκιαγραφηθεί για την έξαρση του φαινομένου της παιδικής εργασίας είναι:

- ανισότητα

- οικονομική κρίση
- όξυνση ανεργίας
- φτώχεια
- κρίση θεσμού οικογένειας
- αμοραλισμός
- αδιαφορία
- ελλιπές εκπαιδευτικό σύστημα

Η αναφορά στην παιδική εργασία, δεν συνεπάγεται πάντοτε φυγή από το οικογενειακό περιβάλλον, καθώς η απασχόληση στο οικογενειακό εργαστήρι συχνά δεν αναφέρεται από τους ερευνητές, διότι θεωρείται πως εμπεριέχεται στην γονική μέριμνα. Ταυτόχρονα, στις μορφές παιδικής απασχόλησης συμπεριλαμβάνονται οι πλανόδιοι μικροπωλητές, οι λαχειοπώλες και τα ευκαιριακά επαγγέλματα που θα μπορούσαν να ασχοληθούν για κάποιους μήνες την περίοδο του καλοκαιριού. Επισημαίνεται, πως δύο ήταν οι βασικότεροι κλάδοι της παιδικής εργασίας: η βιομηχανία και τα εργοστάσια. Τονίζεται μάλιστα πως τα κορίτσια δούλευαν στα εργοστάσια ενώ τα αγόρια στις μικρές βιομηχανικές επιχειρήσεις της περιοχής. Ο μεγαλύτερος βιομηχανικός κλάδος της παιδικής εργασίας αποτελεί η κλωστοϋφαντουργία, όπου το 1928 στη νηματουργεία του Πειραιά, απασχολούνταν πάνω από 4.000 μικρά παιδιά (κάτω από το νόμιμο όριο της ηλικίας), ενώ επισημαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης στην ταπητουργία μετά το 1922 κατείχαν τα κορίτσια. Επίσης, μία ακόμη σημαντική μορφή εκμετάλλευσης που βιώνουν οι ανήλικοι είναι η απασχόλησή τους στα σπίτια ανώτερων κοινωνικά στρωμάτων ως υπηρέτες-υπηρέτριες και ψυχοπαίδια ή ψυχοκόρες αντίστοιχα. Στον τομέα του σπιτιού, τα παιδιά είναι υποχρεωμένα να ασχολούνται με τις εκάστοτε εργασίες (αγροτικές-κτηνοτροφικές δουλείες), προκειμένου οι γονείς να μπορέσουν να εργαστούν (Ρηγίνος, 1995).

Βασικά δικαιώματα του παιδιού όπως το δικαίωμα στη μόρφωση και το δικαίωμα στο παιχνίδι είναι άγνωστα γι' αυτά τα παιδιά. Υπολογίζεται ότι τα εργαζόμενα ανήλικα παιδιά, σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, αγγίζουν τα 246 εκατομμύρια ανά τον κόσμο, από τα οποία τα 171 εκατομμύρια εργάζονται κάτω από επικίνδυνες συνθήκες, χωρίς την τήρηση των στοιχειωδών κανόνων υγιεινής και ασφάλειας. Στην Ελλάδα, εκτιμάται ότι κάθε χρόνο 10.000 παιδιά εγκαταλείπουν το σχολείο και μάλιστα την υποχρεωτική εκπαίδευση, ενώ συναντάμε περίπου 50.000 παιδιά να δουλεύουν σε εργοστάσια, χωράφια και καταστήματα. Άλλες φορές, είναι αναγκαία η συχνή παρουσία της μεγαλύτερης αδερφής στο σπίτι, για την ανατροφή και τη φροντίδα

των μικρότερων παιδιών της οικογένειας, αλλά και την συμμετοχή της στις καθημερινές δουλειές του σπιτιού(μπουγάδα, μαγείρεμα, καθαριότητα του σπιτιού, ράψιμο), με αποτέλεσμα την απουσία της από τα σχολικά δρώμενα και κατ' επέκταση την δραματική αύξηση του γυναικείου αναλφάβητου πληθυσμού στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί, και έχει διαπιστωθεί ότι στην Ελλάδα, κάθε χρόνο 10.000 παιδιά (εκ των οποίων τα 5.000 είναι παιδιά προσφύγων), εγκαταλείπουν το σχολείο και μάλιστα την υποχρεωτική εκπαίδευση. Τα στοιχεία για την παιδική εργασία, που αναφέρονται δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα, καθώς δεν υπάρχει συστηματική παρακολούθηση του φαινομένου στην πλειοψηφία των κρατών, όπως και στη χώρα μας. Άλλωστε, οι αριθμοί δεν θα μπορούσαν να είναι ακριβείς όταν καταμετρούν παιδικές ψυχικές "πληγές" (Ρηγίνος,1995).

Για την αντιμετώπιση του μείζονος αυτού προβλήματος, η ισχύουσα ελληνική νομοθεσία για την εργασία των ανηλίκων (Ν 1837/89) είναι προσαρμοσμένη στις διατάξεις της 138 διεθνούς σύμβασης εργασίας, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται σε παιδιά άνω των 14 ετών να εκτελούν ελαφρές εργασίες. Για την αποτελεσματικότερη προσπάθεια εφαρμογής των ειδικών προϋποθέσεων για την εργασία των ανηλίκων, συντάχθηκε προεδρικό διάταγμα που αφορά σε κάθε ανήλικο κάτω των 18 ετών. Σύμφωνα με αυτό, ορίζεται ως παιδί, κάθε νέος που δεν έχει συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας του ή όποιος νέος υπόκειται ακόμα σε υποχρεωτική σχολική φοίτηση. Ενώ αντίθετα, απαγορεύεται η εργασία των παιδιών, εκτός αυτών που έχουν συμπληρώσει το 3ο έτος της ηλικίας τους - κατόπιν άδειας της Επιθεώρησης Εργασίας - και μπορούν να εργαστούν υπό προϋποθέσεις σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, διαφημιστικά προγράμματα, επιδείξεις μόδας, ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εγγραφές. Επιπλέον, το Π.Δ. αναφέρεται στην απαγόρευση της υπερωριακής και νυχτερινής απασχόλησης από τις 10.00 το βράδυ έως τις 06.00 το πρωί των νέων κάτω των 18 ετών, αφού θεωρήθηκε κοινωνικό πρόβλημα λόγω της συνεχούς παραβίασης του ωαρίου, και των άθλιων συνθηκών εργασίας. Παράλληλα, θέτει όρους εργασίας προστατεύοντας τους ανήλικους από ειδικούς κινδύνους - φυσικούς, βιολογικούς και χημικούς παράγοντες - τους οποίους διατρέχει η υγιεινή, η ασφάλεια και ανάπτυξή τους (Ρηγίνος,1995).

4.4.4 Τα δικαιώματα του παιδιού στον τομέα της Ψυχικής Υγείας:

Όλα τα παιδιά στον κόσμο, έχουν συγκεκριμένα δικαιώματα που ορίζονται από τις διεθνείς συμβάσεις, το Σύνταγμα και τους νόμους. Το σημαντικότερο κείμενο για τα δικαιώματα του παιδιού, αποτελεί η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε. , η οποία υπογράφει το 1989 από κράτη-μέλη του Ο.Η.Ε. και στοχεύει στον ακριβή καθορισμό των υποχρεώσεων των κρατών-μελών απέναντι στα δικαιώματα και τις ανάγκες του παιδιού. Το 1922, καθιερώθηκε η ισχύς του συγκεκριμένου νόμου και στην Ελλάδα, με τον νόμο 2101/1992, και θεσμοθετεί τρεις βασικές κατηγορίες:

- Προστασία του παιδιού, από κάθε μορφή εκμετάλλευσης και κακοποίησης τους (βία, εμπόριο, ρατσισμό, διάκριση)
- Παροχές που δικαιούται το παιδί στον τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας, της ψυχαγωγίας.
- Το δικαίωμα της συμμετοχής των παιδιών στα κοινά μιας πόλης. Να μπορούν δηλαδή τα παιδιά να εκφράζουν ελεύθερα την άποψή τους, χωρίς να καταπιέζονται (δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση της γνώμης, την γνώση, την ψυχαγωγία κ.λ.π.) (Ρούκουνας,1995).

Όταν ένα παιδί, ειδικότερα στα τέλη της δεκαετίας του 20ου αιώνα, αντιμετώπιζε σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα και κρινόταν αναγκαία η απομάκρυνσή του από το οικογενειακό του περιβάλλον, οι προοπτικές που δινόντουσαν για τον ανήλικα, ήταν περιορισμένες. Συγκεκριμένα:

- Προβλεπόταν η εισαγωγή του σε μια μη εξειδικευμένη δομή παιδικής προστασίας
- Εισαγωγή σε μία μονάδα τύπου “ασύλου”
- Προβλεπόταν η παραπομπή σε παιδοψυχιατρικό νοσοκομείο ή σε κάποια δομή που να απευθύνεται σε παιδιά με αναπηρίες

Χαρακτηριστικό σημείο για τις συγκεκριμένες δομές, αποτελεί η αποστασιοποίηση από τον κοινωνικό περίγυρο, ο μέγιστος αριθμός των ασθενών που περιθάλπονται εκεί, και το πιο σημαντικό η στέρηση των δικαιωμάτων των παιδιών για κοινωνικοποίηση, ψυχαγωγία, ελευθερία σκέψεων και συναισθημάτων, ανάγκες που δικαιούνται να τους παρέχεται για την εξέλιξη και διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους (www.synigoros.gr).

Ο Ericson τονίζει, ότι το άτομο αναπτύσσεται σε μια ευρύτερη κοινωνική ομάδα, με δικά της ήθη και έθιμα, όπου για να εξελιχθεί κοινωνικά και να διαμορφώσει κοινωνική ταυτότητα, είναι αναγκαία η πίστη και η εμπιστοσύνη του ατόμου στις δυνατότητές του (Μάνος,1986).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:

5.1 Φορείς απασχόλησης για τους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο:

Το αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας, είναι η καταγραφή και η ανάλυση των Φορέων (οργανώσεων), που ασχολούνται με τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. Εκτός των άλλων, εξακολουθεί να απασχολεί τους αρμόδιους φορείς το ζήτημα στέγασης των προσφύγων, και των αιτούντων άσυλο στη χώρα μας. Επομένως, είναι αναγκαία η συνοπτική αναφορά στα Κέντρα υποδοχής που υπάρχουν σε διάφορες τοποθεσίες στην Ελλάδα, για την κάλυψη της άμεσης ανάγκης για στέγαση (Πετράκου,2005).

Εκτός από το παλαιότερο και γνωστότερο κέντρο υποδοχής στο Λαύριο (Π.Δ. 266/1999),το οποίο έχει αριθμό δυναμικότητας τα 300 άτομα, έχουν τεθεί εδώ και αρκετά χρόνια σε λειτουργία τα παρακάτω κέντρα υποδοχής, με την συμβολή σημαντικών οργανώσεων:

- Κέντρο Υποδοχής στη Νέα Μάκρη, υπό την αιγίδα του Ερυθρού Σταυρού και με αριθμό χωρητικότητας τα 120 άτομα.
- Κέντρο Υποδοχής στη Πεντέλη, που βρίσκεται σε λειτουργία με την βοήθεια των Γιατρών του Κόσμου, και με μέγιστο αριθμό δυναμικότητας τα 150 άτομα.
- Κέντρο Υποδοχής στον Ασπρόπυργο, με ευθύνη του Ελληνικού Ινστιτούτου Αλληλεγγύης και Συνεργασίας ΕΛ.ΙΝ.Α.Σ, και αριθμό ατόμων 110.
- Κέντρο Υποδοχής στη Θεσσαλονίκη, που υπάγεται στην αρμοδιότητα της Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει πλαίσιο χωρητικότητας τα 100 άτομα.
- Κέντρο Υποδοχής στη Σπερχειάδα, με πλήρη ευθύνη του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και με δυναμικό για 120 άτομα
- Κέντρο Υποδοχής στην Ελασσόνα-Κόκκινο Πηλό, με πλήρη ευθύνη του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και με δυναμικό για 120 άτομα
- Κέντρο Υποδοχής στην Αθήνα στο ξενοδοχείο “ΝΑΥΣΙΚΑ” υπό την ευθύνη των Γιατρών του Κόσμου και με αριθμό δυναμικότητας τα 100 άτομα.
- Κέντρο Υποδοχής στην Αθήνα σε ξενώνα της Εθελοντικής Εργασίας για 40 μόλις άτομα.
- Κέντρο Υποδοχής στο Πικέριμι, υπό την πλήρη ευθύνη του ΕΣΠ και μέγιστο αριθμό διαμονής τα 40 άτομα.

- Κέντρο Υποδοχής στην Αθήνα στον ξενώνα 'ΙΟΛΑΟΣ' για όσους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν ψυχικές ασθένειες(μόνο 10 άτομα έχουν την δυνατότητα στέγασης).
- Κέντρο Υποδοχής στα Ανώγεια Κρήτης όπου απευθύνεται αποκλειστικά σε ανήλικους πρόσφυγες.
- Πρόγραμμα "ΝΕΦΕΛΗ" υπό την προστασία του Ιδρύματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με σκοπό την στέγαση αιτούντων άσυλο σε ενοικιαζόμενους χώρους για το πρώτους έξι μήνες που έρχονται στην χώρα μας.
- Πρόγραμμα Υποδοχής PRAKSIS, για την υποδοχή και φιλοξενία αιτούντων άσυλο και προσφύγων για συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο. Στόχος του προγράμματος είναι αφενός η κάλυψη πάγιων αναγκών (στέγη, τροφή, προστασία), και αφετέρου η κάλυψη ψυχοκοινωνικών αναγκών (εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, ενίσχυση των κοινωνικών τους δεξιοτήτων) (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης,2005).

Εκτός από τα Κέντρα Υποδοχής που εντοπίζονται σε διάφορα σημεία σε όλη την Ελλάδα, οι πρόσφυγες μόλις φθάνουν στη χώρα μας, έχουν τη δυνατότητα να απευθύνονται σε Φορείς-Οργανώσεις που ασχολούνται αποκλειστικά με τα επίκαιρα ζητήματα που τους απασχολούν (π.χ. η ελεύθερη πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες, η πληροφόρηση και ενημέρωση για τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, τι παροχές δικαιούνται από το ελληνικό κράτος, κ.α.), για την αποτελεσματικότερη διευκόλυνσή τους. Στη συνέχεια, δίνεται εκτενώς η ανάλυση των επιμέρους δράσεων των Οργανώσεων, που ασχολούνται με τα θέματα των προσφύγων (Τάτσης,2005).

5.1.1 Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες:

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, είναι μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το έτος 1989 και αποσκοπεί στην ηθική και υλική τις περισσότερες φορές στήριξη στους αδύναμους και ταλαιπωρημένους πρόσφυγες, που φθάνουν στην Ελλάδα, εφοδιασμένοι με ελπίδες, αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον. Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, είναι η μοναδική υπάρχουσα ελληνική δομή που αφοσιώνεται αποκλειστικά και μόνο σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, προσφέροντάς τους οικειοθελώς την βοήθεια για ομαλή ένταξη στις νομικές υπηρεσίες του κράτους (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες,1998).

Βασικοί στόχοι του Συμβουλίου είναι:

- Η αναβάθμιση των ήδη εγκατεστημένων δομών του και συνάμα η ανάπτυξη καινούργιων με σκοπό την υλοποίηση δεδομένων στόχων και την ανακούφιση ευπαθών κοινωνικά ομάδων.
- Η διάδοση των δράσεων του και στις υπόλοιπες πόλεις της Ελλάδας.
- Η συνεχόμενη διεύρυνση των κοινωνικών, πολιτιστικών και διοικητικών οργανώσεων σε ότι έχει να κάνει με το άσυλο, στο εσωτερικό και εξωτερικό της χώρας.
- Η έκθεση συγκεκριμένων και βασικών δράσεων του και σε άλλες χώρες, για ανάπτυξη κοινωνικής πολιτικής (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

5.1.2 Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες:

Η Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. ,έχοντας έδρα τη Γενεύη της Ελβετίας, ίδρυσε στις 14 Δεκεμβρίου 1950 την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες.

Η αρχή της λειτουργίας της τέθηκε έναν χρόνο αργότερα και σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 που αφορά στο καθεστώς των προσφύγων και τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. , αποτελεί σήμερα μία από τις σπουδαιότερες Οργανώσεις για την περιφρούρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφύγων, σε συνδυασμό με την προϋπόθεση για απόκτηση του δικαιώματος αίτησης ασύλου και τη δυνατότητα επιστροφής τους πίσω στη χώρα τους (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

Η Ύπατη Αρμοστεία, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλή, τη θρησκεία ή τις πολιτικές πεποιθήσεις του κάθε ατόμου, θέτει σαν πρωταρχική προτεραιότητα την αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των προσφύγων, διευκολύνοντας στο βαθμό που τους επιτρέπεται τις ακατάλληλες συνθήκες που ζουν και παρέχοντάς τους ασφάλεια και προστασία τόσο για τους ίδιους όσο και για τις οικογένειές τους που είτε βρίσκονται μαζί τους, είτε παραμένουν στην πατρίδα τους. Παράλληλα, στην προσπάθειά της η Ύπατη Αρμοστεία να προφυλάξει τα δικαιώματα των προσφύγων και να συνδράμει ώστε να παρθούν καθοριστικές λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, προβαίνει σε συντονιστικές ενέργειες και διακανονισμούς με κυβερνήσεις, περιφερειακούς οργανισμούς, διεθνείς ή μη οργανώσεις.

Χαρακτηριστικό της σημείο, αποτελεί η ουσιαστική σημασία που αποδίδει στις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, και στην προάσπιση των ίσων δικαιωμάτων τους (ανήλικοι, γυναίκες μόνες με μικρά παιδιά, κορίτσια), χωρίς να κάνει επιμέρους διακρίσεις (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

5.1.3 Διεθνής Αμνηστία:

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, επικηρύσσει την Διεθνή Αμνηστία ως μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση διασφάλισης και προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφύγων και ένταξή τους στα πλαίσια αξιοπρεπούς ανθρώπινης διαβίωσης. Η δράση της δρομολογείται περίπου από το 1961 και συμπεριλαμβάνεται στα βασικότερα παγκόσμια κινήματα υπεράσπισης αναγνωρισμένων δικαιωμάτων. Στόχοι της Διεθνούς Αμνηστίας είναι οι εξής:

- Ο σεβασμός απέναντι σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτου φυλής, θρησκείας, καταγωγής, πολιτικών πεποιθήσεων κ.α.
- Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με όσα αφορούν τους πρόσφυγες.
- Η πρόληψη βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων των προσφύγων που θα τους βοηθήσει να παραμείνουν αυτόνομα, ισότιμα και ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου.
- Η διάδοση της αντίληψης για σεβασμό των ατομικών, κοινωνικών, πολιτικών δικαιωμάτων που δικαιούνται να έχουν οι πρόσφυγες, μέσω του παγκόσμιου θεσμού της εκπαίδευσης.
- Η διαφώτιση και συνεργασία του ευρύτερου κοινού και των ειδικών φορέων, σχετικά με τα προβλήματα και τις ανάγκες των προσφύγων (www.amnesty.org).

5.1.4 Ο Συνήγορος του Πολίτη, του μετανάστη, του πρόσφυγα και του ομογενούς:

Ύστερα από πολλές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της διαχρονικής κατάστασης που επικρατεί στη χώρα μας, έχει διαπιστωθεί ότι τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια η Ελλάδα έχει μετατραπεί λόγω της γεωπολιτικής της θέσης, από χώρα προέλευσης σε χώρα υποδοχής τεράστιου αριθμού μεταναστών και προσφύγων από διάφορες χώρες της Μεσογείου. Το φαινόμενο αυτό μας τοποθετεί μπροστά σε μια νέα πραγματικότητα, πολυπολιτισμικού χαρακτήρα, για την οποία είναι αναγκαία η λήψη και η συγκρότηση ουσιαστικών αποφάσεων (Παπαθεοδώρου, 2007).

Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου, συμβάλλει ουσιαστικά ο Συνήγορος του Πολίτη, η παρουσία του οποίου κρίνεται καθοριστική για την προάσπιση του θεσμού των δικαιωμάτων του

ανθρώπου. Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη, όντας ανεξάρτητη αρχή, ιδρύθηκε βάση του νόμου 2477/1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 1998. Οι κανόνες λειτουργίας του νομοθετικού του πλαισίου, διέπονται από τις διατάξεις του Ν.3094/03. Επίσης, προσφέρει οικειοθελώς και αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες του και σύμφωνα με έρευνες που έγιναν, κατά τη διάρκεια της πενταετίας 1998-2002, έγιναν γνωστές 41.865 σχετικές αναφορές στα γραφεία της οργάνωσης.

Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη στεγάζεται στην Αθήνα (Χατζηγιάννη Μέξη 5, περιοχή Χίλτον, Τ.Κ.11528), και μπορούν να απευθύνονται στα γραφεία της υπηρεσίας όσοι από τους πρόσφυγες(χωρίς διακρίσεις), αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαχείρισης του οικονομικού και προσωπικού τους βίου(www.synigoros.gr).

5.1.5 Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός:

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, αποτελεί σήμερα τη μεγαλύτερη κυβερνητική οργάνωση στην Ελλάδα με πολυδιάστατο και πολυσύνθετο έργο, βασιζόμενο στην εθελοντική κινητοποίηση των μελών μιας τοπικής κοινωνίας. Ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877 και μέχρι σήμερα εξακολουθεί να βρίσκεται σταθερά προσηλωμένος στις διεθνείς ανθρωπιστικές αρχές και στην προσφορά αλληλεγγύης σε όσους την χρειάζονται. Απώτερος στόχος του Ε.Ε.Σ. είναι η βελτίωση της ποιότητας της ζωής των λιγότερα ευνοϊκά ομάδων, την κοινωνική υποστήριξη και την κινητοποίηση τους για ενεργό συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα.

Συμπερασματικά, αξίζει να αναφερθεί πως οι δράσεις του Ε.Ε.Σ. , εάν προκύψει έκτακτη ανάγκη, επεκτείνονται και σε διεθνές επίπεδο (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

5.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ:

Μετά την ίδρυση της Ύπατης Αρμοστείας, ήρθε στο προσκήνιο η συζήτηση που αφορά στον δίκαιο καταμερισμό των δυσκολιών που προέρχονται από τη μεριά των προσφυγικών κινημάτων στα κράτη υποδοχής, ειδικότερα εάν οι προσφυγικές μετακινήσεις προκύπτουν αιφνίδια όπως χαρακτηριστικά συνέβη με τους πρόσφυγες από την πρώην Γιουγκοσλαβία (Πετράκου,2005).

Με την υποστήριξη εφαρμοσμένων χρηματοδοτικών προγραμμάτων (PHARE), η Ευρωπαϊκή Ένωση αρχικά, μεταφέρει τα υφιστάμενα κέντρα από τη πόλη στον αγροτικό χώρο, κοντά στα εξωτερικά σύνορά της. Η συγκεκριμένη τακτική βρίσκει σύμφωνα τα νέα κράτη-μέλη της

Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα στη Πολωνία όπου τα κέντρα δημιουργούνται στην αραιοκατοικημένη νοτιοανατολική περιοχή της Πόντλαχ, αλλά και στη Σλοβενία και στη Λιθουανία.

Σε δεύτερο στάδιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση ύστερα από εγχείρημα της Γερμανίας, αποσκοπεί στην ανάπτυξη κέντρων φιλοξενίας σε τρίτες όμοιες χώρες. Επίσης, εκφράζεται η επιθυμία για κατασκευή μιας Κεντρικής Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας, η οποία θα ασχολείται κατ' αποκλειστικότητα με τη διευθέτηση της διαδικασίας ασύλου (Πετράκου,2005)

5.3 ΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ:

Η ανάγκη συνεχούς και συστηματικής προστασίας του παιδιού, παρουσιάζεται διεξοδικά σε πολλά εθνικά και διεθνή κείμενα.

Πρωτίστης σημασίας αποτελεί η περιφρούρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και συνεπώς των συμφερόντων του κάθε παιδιού ανεξαρτήτου φυλής, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων κ.α. , σύμφωνα με το άρθρο 21,παρ.1 κ 3 του Συντάγματος.

Ειδικότερα, η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού(1989), αποτελεί σήμερα, το σημαντικότερο νομικό κείμενο διασφάλισης και κατοχύρωσης των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων του κάθε παιδιού. Ύστερα από την κύρωσή της με τον ν.2101/1992, θεωρείται ένα από τα ουσιαστικότερα κείμενα του ελληνικού εσωτερικού νομικού δικαίου, και υπερισχύει κάθε άλλης διάταξης του νόμου.

Μέσα στη Σύμβαση, κατοχυρώνονται τα βασικά δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες που δικαιούται ο κάθε άνθρωπος, ανεξαρτήτου ηλικίας, φυλής, καταγωγής, πολιτικών πεποιθήσεων και αυτά είναι ο σεβασμός στο πρόσωπό του, η ελευθερία στην σκέψη και την έκφραση, η ελευθερία του “είναι” και του “φαίνεσθε” η ελευθερία στη ζωή κ.α. (Περράκης,2005).

Βέβαια, οι αρμόδιοι φορείς δεν έχουν ορίσει μέχρι στιγμής καμία ειδική νομοθετική ρύθμιση για το ζήτημα φιλοξενίας των ανήλικων προσφύγων στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα το νομοθετικό πλαίσιο για τους ασυνόδευτους ανήλικους να παραμένει ελλιπές. Η μόνη αναφορά δίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα 61/1999, άρθρο 1,παρ.4 το οποίο αναφέρει στα κείμενά του ότι οι αλλοδαποί ηλικίας 14 έως 18 ετών, οι οποίοι έχουν έρθει στην Ελλάδα χωρίς τη συνοδεία των γονέων τους, έχουν το δικαίωμα υποβολής αίτησης ασύλου, εφόσον γίνει γνωστό από τις αρμόδιες αρχές ότι ο ανήλικος λόγω της ωριμότητας της ηλικίας του είναι σε θέση να αναγνωρίσει τις επιλογές και τις συνέπειες των πράξεών του.

Σε κάθε άλλη αντίστοιχη περίπτωση, που κάποιος ανήλικος (κάτω των 18 ετών), υποβάλλει αίτηση άσυλου χωρίς να συνοδεύεται από κάποιο μέλος της οικογενείας του, η αρμόδια αστυνομική αρχή, είναι υποχρεωμένη να καλέσει τον Εισαγγελέα Ανηλίκων προκειμένου να πράξει ο ίδιος μέχρι την οριστικοποίηση της απόφασης.

Έτσι, μετά την έναρξη ισχύος του Π.Δ. περί “προσαρμογής της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003”, το νομοθετικό πλαίσιο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους άλλαξε και το περιεχόμενό του δίνεται αναλυτικά στη συνέχεια, σύμφωνα με τα άρθρα 18 κ 19.

Αποτελεί πρωταρχικής σημασίας το συμφέρον και η προστασία του μικρού παιδιού. Για τον λόγο αυτό οι υπεύθυνοι θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να εξασφαλίζεται στον μέγιστο βαθμό η ασφάλεια και η προστασία των παιδιών από κάθε είδους εκμετάλλευση (εμπόριο, πορνεία,).

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί η πρωτίστης σημασίας που αποδίδεται για την ασφαλή αποκατάσταση του ανήλικα με άξονα την πρόσφατη Εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, σχετικά με την εφαρμογή του Π.Δ. 220/2007 για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

Έτσι, με γνώμονα το Π.Δ. 220/2007(άρθρο 1 σημείο 1Δ), η αρμοδιότητα για την υποδοχή

και φιλοξενία όλων των αιτούντων άσυλο και συνεπώς και των ασυνόδευτων ανηλίκων, υπάγεται στις “Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης” που μεριμνούν για την εφαρμογή πλήρους δέσμης μέτρων, σχετικών με την υποδοχή και διαμονή των προσφύγων. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 19,παρ.2(α), οι αρμόδιες αρχές παραλαβής και εξέτασης του αιτήματος άσυλου ενός ασυνόδευτου ανηλίκου (διαχωρίζονται μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και του Υπουργείου Εσωτερικών(ΕΛ.Α.Σ.), στην περίπτωση που τεθεί αίτηση εκ μέρους του, έχουν την υποχρέωση να του κάνουν σαφές ότι οι ανάγκες για στέγαση και διαμονή, ικανοποιούνται με τη φιλοξενία του σε κατάλληλα Κέντρα Φιλοξενίας με ειδική υποδομή για ανηλίκους, που θα το προστατεύουν από τον κίνδυνο του εμπορίου και της εκμετάλλευση (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

5.4 ΔΟΜΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

Αυτή την στιγμή στην Ελλάδα, υπάρχουν οι ακόλουθοι χώροι που λειτουργούν ως Κέντρα Φιλοξενίας των ανηλίκων αιτούντων άσυλο, με την χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων:

- Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο Θεσσαλονίκης-Κοινωνική Αλληλεγγύη.
- Κέντρο Υποδοχής Φιλοξενίας και Στήριξης Ασυνόδευτων Ανηλίκων αιτούντων άσυλο ΑΡΣΙΣ και Ελληνική Μέριμνα Βόλου.
- Πρόγραμμα Υποδοχής Ανήλικων Αλλοδαπών Προσφύγων του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας, Μονάδα Ανωγείων Κρήτης.

Εκτός από τις προαναφερόμενες δομές φιλοξενίας με ειδικά προγράμματα για ασυνόδευτους ανηλικούς αιτούντων άσυλο, δόθηκαν πόροι από το Υπουργείο κατά τη διάρκεια του έτους 2007 οι εξής δραστηριότητες:

- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες(Ε.Σ.Π.):
Πρόγραμμα Υποδοχής με αντικείμενο που αφορά τόσο στην ενημέρωση και πληροφόρηση σε θέματα που αφορούν την έγκαιρη πρόσβαση των προσφύγων στις υπηρεσίες της κάθε πόλης, όσο και στη κάλυψη πάγιων αναγκών των ανηλίκων. Στο πλαίσιο του προγράμματος, παρέχεται η δυνατότητα διαμονής ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο σε προσωρινές δομές φιλοξενίας (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες,1998).
- ΑΡΣΙΣ: Οργάνωση Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων, Πρόγραμμα Ένταξης για Ανήλικους και Νέους:

Η ΑΡΣΙΣ είναι μη κυβερνητική οργάνωση εξειδικευμένη στην κοινωνική υποστήριξη των νέων και στην προάσπιση των νεανικών δικαιωμάτων. Ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1992 και λειτουργεί με κέντρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, το Βόλο, τη Λάρισα και την Καρδίτσα. Αποστολή της ΑΡΣΙΣ είναι η ανάληψη δράσης με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων, με έμφαση στις ηλικίες 15 έως 21 χρονών.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, εισάγει ως αντικείμενό του την πληροφόρηση και την κοινωνική υποστήριξη σε θέματα που αφορούν την υγεία, την εκπαίδευση, τη στέγαση. Στόχος του είναι η στήριξή του σε νομικά και διοικητικά ζητήματα.(www.arsis.gr).

- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός:

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877 με αρχική πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας. Από τη πρώτη στιγμή της ίδρυσής του, αναγνωρίστηκε από τη Διεθνή Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού, και μέχρι σήμερα συμβάλλει καθοριστικά στη προσφορά βοήθειας προς τα μέλη μιας κοινωνίας που χρίζουν επείγουσας βοήθειας. Αποτελεί τη

μεγαλύτερη Μη Κυβερνητική Οργάνωση στην Ελλάδα με ουσιαστικό έργο, βασιζόμενο στην εθελοντική βοήθεια και την άμεση ανταπόκριση από την πλευρά του κόσμου. Συγκεκριμένα στο θέμα των προσφύγων προσφέρει νομική στήριξη και ενημέρωση όπου χρειάζεται, προκειμένου την άμεση εξυπηρέτησή τους στις αρμόδιες υπηρεσίες που τους είναι απαραίτητες (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

Πίνακας 1:

Συνοπτικός πίνακας ανάλυσης των Κέντρων Παιδικής Προστασίας στην Ελλάδα

<i>Κέντρα Φιλοξενίας Ανήλικων Προσφύγων στην Ελλάδα</i>	Πρόγραμμα Υποδοχής στη Θεσσαλονίκη.	Πρόγραμμα Υποδοχής Φιλοξενίας στη Μακρινίτσα Βόλου	Πρόγραμμα Υποδοχής στη Μονάδα Ανωγείων Κρήτης
<i>Αριθμός Χωρητικότητας</i>	Μέγιστος αριθμός τα 30 άτομα	Γα 30 άτομα	Αριθμός χωρητικότητας τα 25 άτομα
<i>Πόροι Χρηματοδότησης</i>	Υπουργείο Υγείας κ Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Υπουργείο Υγείας κ Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Υπουργείο Υγείας κ Κοινωνικής Αλληλεγγύης
<i>Οικονομική Ενίσχυση</i>	Ναι(54 ευρώ το μήνα)	Ναι(20 ευρώ το μήνα)	Δεν παρέχεται καμία οικονομική ενίσχυση

Πηγή: Σύμφωνα με έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στα παραπάνω Κέντρα, από επαγγελματίες φορείς (κοινωνική λειτουργός, νομικοί σύμβουλοι, κ.α.).

5.5 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ:

Α) Πρόγραμμα Υποδοχής προσφύγων και αιτούντων άσυλο Θεσσαλονίκης(Κοινωνική Αλληλεγγύη):

Το Πρόγραμμα αυτό, συστάθηκε με ευθύνη του Υπουργείου Κοινωνικής Αλληλεγγύης το 2000, και χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων.

Στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, μπορούν να απευθυνθούν εκτός από τους ασυνόδευτους ανήλικους, και ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, όπως για παράδειγμα μητέρες με ανήλικα παιδιά ή μονογονεϊκές οικογένειες. Στο συγκεκριμένο Κέντρο δουλεύουν συνολικά 17 άτομα για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του προγράμματος(ένας κοινωνικός λειτουργός, ένας ψυχολόγος, ένας δικηγόρος, ένας νομικός σύμβουλος ειδικευόμενος σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ένας νοσηλεύτης,

τρεις διερμηνείς, μία μαγείρισσα, μία καθαρίστρια, ένας φύλακας, ένα άτομο στη διαχείριση της αποθήκης τροφίμων, ένα υπεύθυνος πληροφορικής και ένας γραμματέας).

Για τη κάλυψη των προσωπικών αναγκών των ανηλίκων, το Κέντρο προσφέρει το ποσό των 30 ευρώ περίπου το μήνα, ενώ πρωταρχικό ρόλο διαδραματίζει η ομαλή ένταξη των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα, με την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και την ενεργό συμμετοχή τους στην ενισχυτική διδασκαλία. Με αυτό τον τρόπο, οι ανήλικοι έχουν την δυνατότητα να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να αναπτύξουν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις με τα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας τους. Σημαντική βέβαια προτεραιότητα είναι οι ανήλικοι να συμμετέχουν σε όλες τις ψυχαγωγικές και ενημερωτικές δραστηριότητες του Κέντρου, ώστε να απασχολούν ευχάριστα τον εναπομείναντα ελεύθερο τους χρόνο. Ένα σημαντικό εμπόδιο που παρουσιάζεται στον μηχανισμό λειτουργίας του Κέντρου είναι η έλλειψη χρηματοδότησης του, όπως ακριβώς συμβαίνει και στα άλλα κέντρα που φιλοξενούν ανήλικους.

Τέλος, έχει εκφραστεί η επιθυμία για συγκρότηση ξεχωριστής δομής φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους στα πλαίσια ενός πενταετούς προγράμματος, καθώς η υπάρχουσα δομή διαμονής δεν αφήνει περιθώρια για την αποτελεσματικότερη ένταξη των παιδιών στις δραστηριότητες του προγράμματος (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

B) Κέντρο Υποδοχής, Φιλοξενίας και στήριξης αιτούντων άσυλο Μακρινίτσα Βόλου:

Το Κέντρο Υποδοχής Φιλοξενίας και Στήριξης αιτούντων άσυλο στο Βόλο, λειτουργεί από το 2006 από την Οργάνωση Άρσις και την “Ελληνική Μέριμνα Βόλου” στη Μακρινίτσα. Για Αιτούντες Είναι ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, και έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας 30 ατόμων. Το κέντρο λειτουργεί σχεδόν πάντοτε υπό κανονικές συνθήκες, ξεπερνώντας τις περισσότερες φορές τις δυνατότητές του. Ποιοι ανήλικοι θα φιλοξενηθούν στο κέντρο αποφασίζει η Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο έχει την ευθύνη για τη κάλυψη των εξόδων μεταφοράς των παιδιών. Η οργάνωση αυτή είναι πολύ σημαντική γι’ αυτή την ευαίσθητη ηλικιακή ομάδα η οποία έχει ανάγκη την φροντίδα και σε επίπεδο υγείας αλλά και ψυχολογίας.

Οι ανήλικοι, όταν εγκατασταθούν στο κέντρο, θα πρέπει να μεταφερθούν στο τοπικό ιατρικό κέντρο, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις, καθώς δεν τους έχει προηγηθεί στο παρελθόν κανένας ιατρικός έλεγχος στα σημεία εισόδου. Σημαντικός

παράγοντας είναι ότι οι ανήλικοι πρόσφυγες δεν διαθέτουν το ειδικό δελτίο αιτήσαντα ασύλου(η λεγόμενη ροζ κάρτα), με αποτέλεσμα την ταχύτερη μεταφορά τους στο κοντινό αστυνομικό τμήμα του Βόλου, για την υποβολή αίτησης ασύλου.

Όσον αφορά το προσωπικό του προγράμματος, υπάρχουν στη διάθεση του κέντρου μία ψυχολόγος, μία δικηγόρος, ένας διοικητικός υπάλληλος και ένας φύλακας.

Βασικός ρόλος του Κέντρου είναι, η διαπαιδαγώγηση των παιδιών στο να μάθουν να συμμετέχουν στις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα, και να συνεργάζονται μεταξύ τους.

Επίσης, σε όλους τους ανηλίκους παρέχεται δωρεάν μηνιαία κάρτα λεωφορείων ώστε να μπορούν να εξυπηρετηθούν με ευκολία, και μία τηλεφωνική κάρτα. Η κάλυψη για παροχή ένδυσης καλύπτεται δωρεάν (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

Γ) Πρόγραμμα Υποδοχής ανηλίκων προσφύγων στη Μονάδα Ανωγείων Κρήτης:

Το Πρόγραμμα υποδοχής ανηλίκων προσφύγων ιδρύθηκε το 2000 από το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.) και οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται σε ένα μικρό δήμο, στα Ανώγεια Κρήτης(όπου εκεί, όλες οι δημόσιες υπηρεσίες βρίσκονται αρκετά χιλιόμετρα μακριά από το κέντρο, με αποτέλεσμα η κάθε είδους επικοινωνία να πραγματοποιείται με δυσκολία). Χρηματοδοτείται από τρεις βασικούς φορείς: το Ε.Ι.Ν. , το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων. Έχει τη δυνατότητα χωρητικότητας μόλις 25 ατόμων και τίθεται σε ισχύ πάντοτε υπό πλήρεις συνθήκες.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης, έχει οριστεί ως αρμόδιος για την επιλογή που πραγματοποιείται προκειμένου την φιλοξενία των παιδιών στο Κέντρο, ενώ τα έξοδα καλύπτονται από τους προϋπολογισμούς του προγράμματος. Όπως και στην περίπτωση του Προγράμματος στο Βόλο, έτσι και εδώ είναι απαραίτητη η παραπομπή των παιδιών σε κάποιο ιατρικό κέντρο, με σκοπό να υποβληθούν στον απαραίτητο ιατρικό έλεγχο.

Στο πλαίσιο της λειτουργικής δομής, στο κέντρο ημι απασχολούνται, μία κοινωνική λειτουργός (που πηγαίνει 3 φορές την εβδομάδα), μία ψυχολόγος (2 φορές την εβδομάδα) και δύο ωρομίσθιες καθηγήτριες. Στο σύνολό της η Μονάδα απασχολεί δώδεκα άτομα μόνιμο προσωπικό(διοικητικό και βοηθητικό), για την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των προστατευόμενων μελών. Η οργάνωση αυτή είναι πολύ σημαντική γι' αυτή την ευαίσθητη ηλικιακή ομάδα, η οποία έχει ανάγκη την φροντίδα και σε επίπεδο υγείας αλλά και ψυχολογίας.

Εκτός από τις πάγιες ανάγκες που καλύπτει το κέντρο, προσφέρονται και μαθήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας που πραγματοποιείται στον χώρο του κέντρου από ωρομίσθιους καθηγητές.

Τέλος, είναι καθοριστική η συνδρομή των 54 ευρώ που παρέχεται σε όλους τους ανήλικους ώστε να εξασφαλίζεται η ανάγκη προσωπικών ειδών ανάγκης

(Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, πως εκτός από τη δημιουργία δομών κοινωνικής πλαισίωσης των ασυνόδευτων ανήλικων, δεν υπάρχει καμία διαθέσιμη δομή για ανήλικα κορίτσια. Εάν όμως προκύψει ζήτημα φιλοξενίας τους, τότε υπάρχει η δυνατότητα διαμονής σε ορισμένες δομές υπό τη λειτουργία μη κρατικών φορέων.

Επίσης, όπως ήδη έχει γίνει γνωστό, τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού ανήλικων προσφύγων στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εκκένωση που είχε πραγματοποιηθεί στον καταυλισμό των προσφύγων στην Πάτρα, πριν από περίπου έναν χρόνο από τις αστυνομικές αρχές. Εκεί, διαπιστώθηκε ότι υπήρχε μεγάλος αριθμός Αφγανών ασυνόδευτων ανήλικων. Εξαιτίας του συγκεκριμένου γεγονότος, το Υπουργείο Υγείας ενημερώθηκε και τάχθηκε υπέρ της προσωρινής διαμονής είκοσι έξι ανήλικων στο Κέντρο Στήριξης Αυτιστικών Ατόμων Μαγνησίας (στην ενέργεια αυτή συνέβαλε και ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός)

(Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

5.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ:

Από όσα προκύπτουν, διαπιστώνεται πως και στα τρία Κέντρα που αναλύθηκαν εκτενώς, παρουσιάζεται πρόβλημα στον τρόπο χρηματοδότησης τους.. Η ετήσια χρηματοδότηση που λαμβάνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν τους επιτρέπει να μπορούν να δρουν με τον τρόπο που απαιτεί το πρόγραμμα, και έτσι οδηγεί σε υπό στελέχωση των κέντρων, με σοβαρές συνέπειες στην λειτουργία τους. Επιπλέον, διαπιστώνεται η ανάγκη για συνεχή εκπαίδευση των επαγγελματιών που εργάζονται στο κέντρο, οι οποίοι με τη σειρά τους θα μπορούν να αντεπεξέλθουν στις προσδοκίες των

προστατευομένων παιδιών. Αυτό κρίνεται ιδιαίτερος σημαντικό, καθώς η επικοινωνία στα απομακρυσμένα Κέντρα, δημιουργείται με δυσκολία.

Σε δεύτερο στάδιο, ένα ακόμα βασικό ζήτημα που προκύπτει, είναι το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους ανήλικους που φιλοξενούνται στο Κέντρο, βρίσκονται πολύ κοντά στο να ενηλικιωθούν και έτσι στενεύουν τα περιθώρια για την ομαλή ένταξή τους στο Πρόγραμμα, καθώς όταν θα γίνει αυτό, οι ανήλικοι θα έχουν ήδη εγκαταλείψει το κέντρο.

Ταυτόχρονα, με αυτό τον τρόπο, εντυπώνεται αυτόματα στο προσωπικό του κέντρου η φιλοδοξία πως εν τέλει οι ανήλικοι κάλυψαν επαρκώς τις πάγιες ανάγκες τους κατά τη διάρκεια της φιλοξενίας τους, χωρίς να μπορέσουν να καταφέρουν να ενταχθούν ολοκληρωτικά στο πρόγραμμα. Σημαντικό μειονέκτημα αποτελεί και το γεγονός, ότι σε όλα σχεδόν τα κέντρα οι δυσκολίες που απορρέουν από την διαδικασία χορήγησης ασύλου, (προβλήματα όπως η πολύωρη αναμονή και τις περισσότερες φορές και το αρνητικό αποτέλεσμα), προκαλούν στους ανήλικους σοβαρά ψυχολογικές διαταραχές όπως το άγχος, (οι περισσότεροι νιώθουν άγχος με τη μορφή εσωτερικής δυσφορίας, φόβου, πανικού) το στρες, η νευρική κατάσταση, η κατάθλιψη, η απώλεια του ενδιαφέροντος και εν τέλει η εγκατάλειψη της προσπάθειας που καταβάλλουν όλο αυτό το διάστημα για την ενεργό συμμετοχή τους στην ελληνική κοινωνία (Μάνος,1997).

Τέλος, συμπεραίνεται πως υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στα κέντρα, και αυτό λόγω της τοποθεσίας τους. Για παράδειγμα, τα κέντρα που οι εγκαταστάσεις τους βρίσκονται κοντά στις μεγάλες πόλεις, μπορούν να επωφεληθούν από την εύκολη πρόσβαση στις υπηρεσίες και λόγω εξειδικευμένων δομών, (Διαπολιτισμικά σχολεία, εξειδικευμένες υπηρεσίες υγείας),συγκριτικά με τα κέντρα εκείνα που στεγάζονται σε μακρινά και ερημικά μέρη, και στα οποία δεν είναι εύκολη πρόσβαση στις ζητούμενες υπηρεσίες (Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία,2002).

5.7 ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ:

Από τις πιο σημαντικές υπηρεσίες που προσφέρονται στα Κέντρα Φιλοξενίας, είναι η κοινωνική εργασία. Αυτή παρέχεται από τον κοινωνικό λειτουργό που είναι και ο αρμόδιος συντονιστής. Παρέχει ψυχολογική υποστήριξη στα άτομα, καθώς επίσης συμβουλευτική κοινωνική εργασία και πληροφόρηση τόσο στα ίδια τα μέλη όσο και στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Ο Κοινωνικός Λειτουργός λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του Κέντρου, ως ισότιμο μέλος της ομάδας που απαρτίζεται από όλα τα επαγγέλματα υγείας και πρόνοιας του ανωτέρου πλαισίου. Συνεργάζεται με το υπόλοιπο προσωπικό του Κέντρου και άλλων ειδικοτήτων που αποσκοπούν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των προστατευομένων μελών.

Συνεργάζεται με τα μέλη με σκοπό να συμβάλλει στην αντιμετώπιση τυχόν ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, σεβόμενος την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του ανήλικα πρόσφυγα (Σταθόπουλος,2000).

Ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών διαδραματίζεται πολύ καθοριστικός, καθώς έχουν την πλήρη ευθύνη για κάλυψη των πάγιων αναγκών των εξυπηρετούμενων τους, λειτουργώντας τις περισσότερες φορές αυτεπάγγελτα, εάν προβλέπεται από το νόμο (Καλλινικάκη,1998). Το κύριο έργο του Κοινωνικού Λειτουργού είναι η παροχή συμβουλών και υποστηρίξεων, όπως και η επισήμανση κοινωνικών αναγκών και η δραστηριοποίηση. Συγκεκριμένα:

- Θα πρέπει να έχει τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να γνωρίζει ποια είναι η κατάλληλη υπηρεσία, όπου θα μπορεί να απευθυνθεί ο εξυπηρετούμενος
- Να παρέχει ειδικές υπηρεσίες (ενημερωτικού, συμβουλευτικού, υποστηρικτικού χαρακτήρα), ώστε να βοηθήσουν να αξιοποιήσουν πιο αποτελεσματικά τις δικές τους δυνατότητες
- Να συνεργάζεται με τα μέλη, με σκοπό να συμβάλλει στην αντιμετώπιση τυχόν ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, σεβόμενος την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του μέλους.
- Να διαμορφώνει ενημερωτικά έντυπα, τα οποία θα εκθέτουν στο περιεχόμενό τους, τους ρόλους και τα μέσα της κάθε υπηρεσίας
- Να συνεργάζεται με τα μέλη του κέντρου, ώστε να μπορεί να τους βοηθήσει σχετικά με τις διαδικασίες που τον αφορούν
- Να ενημερώνει τους εξυπηρετούμενους για το που μπορούν να απευθύνονται, για τις όποιες απορίες έχουν.
- Να εκπονεί και να εκτελεί σχέδια δράσεις και ενέργειες για την αντιμετώπιση συγκεκριμένης κατάστασης και να παραπέμπει ανάλογα (Καλλινικάκη,1998).

Ένας Κοινωνικός Λειτουργός, όταν ασκεί το επάγγελμά του, προβάλλει έναν ή περισσότερους ρόλους, ανάλογα με τις ανάγκες και τις δραστηριότητες του εξυπηρετούμενου, αναδεικνύοντας έτσι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων του.

Έτσι, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να είναι κατά την άσκηση του επαγγέλματός του:

- Μεσολαβητής: Ο κοινωνικός Λειτουργός, λειτουργεί ως μεσολαβητής μεταξύ εξυπηρετούμενων και κοινωνικών υπηρεσιών, εξυπηρετώντας και καθοδηγώντας τα άτομα και τις οικογένειές τους στις υπηρεσίες προκειμένου να εξυπηρετηθούν ανάλογα.
- Συνήγορος: Ο κοινωνικός λειτουργός προσεγγίζει και ασχολείται με πάρα πολλά σύνθετα και αλληλένδετα προβλήματα. Στον ρόλο του συνηγόρου, υπερασπίζεται τις θέσεις και τα δικαιώματα των ατόμων, καταθέτοντας σε δίκες υπέρ τους. Επίσης, συντάσσει

εκθέσεις και άρθρα που αφορούν στις καθημερινές ανάγκες και προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην Ελλάδα.

- Σύμβουλος: Ως σύμβουλος, ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με άλλους αρμόδιους φορείς, με σκοπό να παρέχει στα άτομα τη δυνατότητα για ανάπτυξη των διαπροσωπικών τους σχέσεων και λύση στα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζουν (προβλήματα συνεννόησης, συνεργασίας, ψυχοκοινωνικά προβλήματα) (Καλλινικάκη,1998).

Στη συνεργασία του με τους εξυπηρετούμενους που βρίσκονται στα κέντρα φιλοξενίας, ο κοινωνικός λειτουργός, κάνει χρήση των τριών τομέων της επιστήμης της Κοινωνικής Εργασίας:

- Την Κοινωνική εργασία με Άτομο
- Την Κοινωνική εργασία με Ομάδα
- Την κοινωνική εργασία με Κοινότητα

Κοινωνική εργασία με άτομο(Κ.Ε.Α.):

Η βασική αρχή της Κοινωνικής εργασίας με άτομο, είναι η θεωρία ότι κάθε άτομο αποτελεί μια μοναδική και ανεπανάληπτη βιολογική, συναισθηματική και κοινωνική ολότητα σε κάθε στιγμή της ζωής του και βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. Η ΚΕΑ αποβλέπει στην πρόληψη και αποτροπή των κοινωνικών προβλημάτων και των επιπτώσεων τους στα άτομα και το περιβάλλον τους (Καλλινικάκη,1998). Συγκεκριμένα, στην κοινωνική εργασία με άτομο, ο κοινωνικός λειτουργός στα Κέντρα φιλοξενίας, χρησιμοποιώντας τις τεχνικές και τις δεξιότητες του επαγγέλματός του, βοηθά ξεχωριστά κάθε άτομο να παραμείνει ενεργό στις διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες που παρέχει το πρόγραμμα, μέσω της προσπάθειας για ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Τέλος, προσφέρει ψυχοκοινωνική υποστήριξη τόσο στα μέλη, όσο και στις οικογένειές τους (Σταθόπουλος,1995).

Κοινωνική εργασία με ομάδα(Κ.Ε.Ο.):

Η Κοινωνική εργασία με ομάδα, έχει ως κύριο αντικείμενό της, τον ρόλο του ατόμου ως κοινωνικού όντος, το οποίο από την αφετηρία της ύπαρξης του μετέχει ως μέλος σε διάφορες και ανεξάρτητες ομάδες (Καλλινικάκη,1998). Τα μέλη που φιλοξενούνται σε κάποιο κέντρο φιλοξενίας, εκφράζουν κατά περιόδους την ανάγκη για δραστηριοποίηση εκτός του κέντρου, δηλαδή σε γειτονιές, κ.α. Ο ρόλος του εκάστοτε κοινωνικού λειτουργού είναι η οργάνωση σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα, διαφόρων εκδηλώσεων που άπτονται της ειδικότητάς του (Παπαδοπούλου,1993).

Κοινωνική εργασία με κοινότητα(Κ.Ε.Κ.):

Η κοινωνική εργασία με κοινότητα, βασίζεται στην αρχή της διαδικασίας ευαισθητοποίησης και παροχή βοήθειας προς τη κοινότητα, με σκοπό η ίδια να αντιμετωπίσει με σύνεση και συστηματικό ενδιαφέρον, τα θέματα που συνεχώς προκύπτουν (Καλλινικάκη,1998). Με τον όρο κοινότητα, ο νους πηγαίνει σε μια συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα με διάφορα χαρακτηριστικά.

Ειδικότερα ο σκοπός της Κ.Ε.Κ. στα κέντρα φιλοξενίας, είναι αφενός μεν η ενημέρωση και η οργάνωση προγραμμάτων πρόληψης κοινωνικών προβλημάτων και αφετέρου η οργάνωση ομάδων πρωτοβουλίας στο επίπεδο της γειτονιάς (Καλλινικάκη,1998).

ΜΕΡΟΣ Β' (ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:

Σκοπός της συγκεκριμένης μελέτης, ήταν η εξαγωγή στοιχείων και συμπερασμάτων που αφορούν τους ανήλικους πρόσφυγες στην Ελλάδα και ειδικότερα στην περιοχή της Πάτρας. Θέλαμε να εξετάσουμε τα δικαιώματά τους, το που μπορούν να απευθύνονται για τις εκάστοτε ανάγκες τους και αν υπάρχουν νόμοι που να προστατεύουν τους ανήλικους πρόσφυγες. Τέλος, κρίθηκε αναγκαία η πραγμάτωση της συγκεκριμένης μελέτης καθώς οι ανήλικοι πρόσφυγες αποτελούν μια πληθυσμιακή ομάδα που εντάσσεται, πλέον στο αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας και η οποία εμφανίζεται όλο και συχνότερα τα τελευταία χρόνια.

6.2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:

Για να θεωρηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα μιας έρευνας εύστοχα, θα πρέπει να είναι σαφή, ώστε να γίνονται εύκολα κατανοητά και συγκεκριμένα, να μπορούν να απαντηθούν συλλέγοντας τα κατάλληλα δεδομένα, έτσι ώστε να χαρακτηρίζονται ως αξιόλογα και όχι ως τετριμμένα ερωτήματα. (Robson,(2007).

Τα ερευνητικά ερωτήματα της συγκεκριμένης μελέτης, ήταν τα εξής:

- Ποιο είναι το βασικό αίτημα των ανήλικων προσφύγων όταν απευθύνονται στον εκάστοτε επαγγελματία?
- Πως χειρίζονται οι φορείς τα εκάστοτε αιτήματα των ανήλικων προσφύγων και εάν γίνεται εφικτή η επίτευξη των αιτημάτων τους?
- Πως χαρακτηρίζουν οι επαγγελματίες τη συνεργασία τους με τους ανήλικους πρόσφυγες?
- Ποιοι είναι οι πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης ή βελτίωσης των καταστάσεων που σχετίζονται με τους ανήλικους πρόσφυγες από τη μεριά των επαγγελματιών?

6.3 ΕΙΔΟΣ / ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Το είδος της έρευνάς μας, ήταν η ποιοτική έρευνα. Ο ερευνητής, μέσα από την ποιοτική έρευνα και τον ανοιχτό και άμεσο χαρακτήρα της, προσπαθεί να εκμαιεύσει στοιχεία από τον ερωτώμενο. Έτσι ο ερωτώμενος μπορεί να δώσει απαντήσεις σύμφωνα με τις δικές του εννοιολογικές κατηγορίες. Ένα άλλο θετικό της ποιοτικής έρευνας, είναι ότι παρουσιάζει ευέλικτο χαρακτήρα. Ο ερευνητής δεν έχει μπροστά του ένα αυστηρό ερωτηματολόγιο, αλλά μπορεί να κινείται σε διάφορα επίπεδα, γύρω από το συγκεκριμένο θέμα το οποίο διερευνά.

Βέβαια αυτό εξαρτάται και από το είδος της συνέντευξης που θα δούμε παρακάτω (Κυριαζή,1999).

Η ποιοτική λοιπόν έρευνα, έχει ως στόχο την περιγραφή, την ανάλυση και την κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και ομάδων. Τα δύο βασικά ερωτήματα που θέτονται είναι το «πώς» και το «γιατί». Κατά κόρον, οι ερευνητικές μέθοδοι στο σύνολο τους είναι περιγραφικές. Δηλαδή δεν στοχεύουν σε τίποτα άλλο παρά να ερμηνεύσουν και να περιγράψουν αυτό που είναι. (Cohen-Manion,2000)

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στη συγκεκριμένη έρευνα, ήταν η επισκόπηση μικρής κλίμακας, διότι μελετάμε ένα συγκεκριμένο θέμα, αντιλήψεις στάσεις και μορφές συμπεριφοράς.

Τα βήματα που ακολουθήσαμε κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας, ήταν τα εξής:

- Η συγκεκριμενοποίηση του θέματος
- Η διαμόρφωση των ερευνητικών ερωτημάτων
- Ο εντοπισμός του πληθυσμού και του δείγματος
- Η επιλογή του δείγματος με τη μέθοδο της βολικής δειγματοληψίας
- Κατασκευή του εργαλείου της συνέντευξης με την χρήση ενός ήμι-δομημένου ερωτηματολογίου
- Συνειδητή συναίνεση των ατόμων που θα αποτελέσουν το δείγμα(δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες κατά τη χρονική περίοδο του Ιουλίου και του Αυγούστου)
- Συλλογή των δεδομένων
- Κωδικοποίηση και ποιοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων
- Διεξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων

6.4. ΤΟΠΟΣ/ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:

Η μελέτη μας πραγματοποιήθηκε κατά τη χρονική περίοδο του καλοκαιριού και συγκεκριμένα τη περίοδο του Ιουλίου και του Αυγούστου 2011 στην περιοχή της Πάτρας. Οι υπηρεσίες-φορείς όπου απασχολούνται οι επαγγελματίες, ήταν οι παρακάτω:

- Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- Οι Γιατροί του Κόσμου
- Η Κίνηση Υπεράσπισης Υπέρ των Προσφύγων
- Η ανεξάρτητη Μη Κυβερνητική Οργάνωση(Praksis)
- Το Περιφερειακό Ινστιτούτο Μετανάστευσης

6.5 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Το εργαλείο που επιλέχθηκε για τη διεξαγωγή της μελέτης αυτής, ήταν η ήμι δομημένη συνέντευξη με τη χρήση ερωτηματολογίου. Αυτού του είδους η συνέντευξη, έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- 1) Ο ερευνητής μπορεί να τροποποιήσει τις ερωτήσεις ανάλογα με την ιδιότητα του κάθε επαγγελματία ή ακόμα
- 2) Ο ερευνητής μπορεί να κάνει προσθαφαίρεση σε κάποιες από τις ερωτήσεις. Επίσης σε περίπτωση που δεν γίνει κάτι αντιληπτό από τον συνεντευξιαζόμενο, να υπάρχει μια εκ νέου ερώτηση (Robson,2007).

Μερικά από τα πλεονεκτήματα της συνέντευξης, είναι ότι ο ερευνητής έρχεται σε άμεση επαφή με τον ερωτώμενο. Επίσης, σε περίπτωση που δεν γίνει κάτι κατανοητό, μπορεί να ειπωθεί μια εκ νέου ερώτηση, προκειμένου και ο ερευνητής να κατανοήσει το περιεχόμενο των απόψεων των συνεντευξιαζόμενων.

Έτσι, μέσα από τα λεγόμενα των ερωτώμενων, ο ερευνητής προσπαθεί να δημιουργήσει μια πιο πλήρη εικόνα για το συγκεκριμένο ζήτημα που ερευνά.

Επίσης, δίνεται και η δυνατότητα να ερμηνεύσει ο ερευνητής τα συναισθήματα που διακατέχουν τον ερωτώμενο την στιγμή που τα αφηγείται (Κυριαζή,1992).Προκειμένου η συνέντευξη να θεωρηθεί επιτυχής, ο συνεντευκτής θα πρέπει να ακολουθήσει ορισμένους κανόνες:

- Η επιλογή του δείγματος θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και να επιλέγονται, αφού πρώτα έχει βεβαιωθεί ο ερευνητής ότι είναι σε θέση να του παρέχουν τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν.
- Ο ερευνητής, θα πρέπει να ορίσει τον χρόνο και τον τόπο της συνέντευξης

- Δεν θα πρέπει να παραλείπεται το γεγονός, ότι ο συνεντευξιαζόμενος θα είναι σύμφωνος με την ώρα αλλά και τον τόπο διεξαγωγής της έρευνας. Αν και συνήθως ο τόπος, ορίζεται το περιβάλλον του ερωτώμενου προκειμένου να νιώθει και ο ίδιος πιο άνετα (Παρασκευόπουλος, 1985).

Η ήμι-δομημένη συνέντευξη, προκαταβάλει και τους δύο συμμετέχοντες θετικά, αφού είναι μια άμεση επαφή δύο ατόμων όπου κατά την διάρκεια της συνέντευξης, μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στοιχεία και από την μεριά του ερευνητή και του ερωτώμενου (Robson, 2007).

ΟΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 25/07/2011 και ώρα 13:00 π.μ. με τον ιδιώτη δικηγόρο στον χώρο εργασίας του.

2^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 26/07/2011 και ώρα 10:00 π.μ με τη Ψυχολόγο από τη Κινητή Μονάδα των Γιατρών του Κόσμου.

3^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 26/07/2011 και ώρα 10:45 π.μ με τη Κοινωνική Λειτουργό από τη Κινητή Μονάδα των Γιατρών του Κόσμου.

4^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 26/07/2011 και ώρα 11:45 π.μ με τον Γιατρό από τη Κινητή Μονάδα των Γιατρών του Κόσμου.

5^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 26/07/2011 και ώρα 12:45 π.μ με τη Δικηγόρο από τη Κινητή Μονάδα των Γιατρών του Κόσμου.

6^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 27/07/2011 και ώρα 09:00 π.μ με την ιδιώτη δικηγόρο στον χώρο εργασίας της.

7^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 27/07/2011 και ώρα 18:15 μ.μ με τον Κοινωνικό Λειτουργό από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

8^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 28/07/2011 και ώρα 10:30 π.μ με τη Κοινωνικό Λειτουργό από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

9^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 29/07/2011 και ώρα 13:00 π.μ με τον Κοινωνιολόγο από τη Μη Κυβερνητική Οργάνωση Praksis.

10^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στη 01/08/2011 και ώρα 19:30 μ.μ με τη ανεξάρτητη δικηγόρο στον προσωπικό της χώρο.

11^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 02/08/2011 και ώρα 11:00 π.μ με τον μεταφραστή από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

12^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 03/08/2011 και 17:00 π.μ με την διαμεσολαβήτρια από το Περιφερειακό Ινστιτούτο Μετανάστευσης.

13^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 04/07/2011 και ώρα 09:45 π.μ με τον Πολιτικό Μηχανικό (εθελοντή) από τη Κίνηση Υπεράσπισης Προσφύγων.

14^η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 05/08/2011 και ώρα 14:00 π.μ με την Κοινωνική Λειτουργό από την Κίνηση Υπεράσπισης Προσφύγων.

Στη συνέχεια, παραθέτονται αναλυτικά οι άξονες των ερωτήσεων της ήμι δομημένης συνέντευξης και οι οποίοι είναι οι εξής:

ΑΞΟΝΑΣ 1^{ος}: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- 1) Φύλο
- 2) Ηλικία
- 3) Ειδικότητα
- 4) Πόσα χρόνια εργάζεστε? Με τι σχέση/καθεστώς εργασίας?
- 5) Έχετε κάποια εξειδίκευση?
- 6) Μορφωτικό επίπεδο

ΑΞΟΝΑΣ 2^{ος}: Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ

- Ποιο είναι το αντικείμενο με το οποίο ασχολείστε?
- Ποιες ομάδες απευθύνονται στον συγκεκριμένο φορέα?
- Ποιος ο ρόλος σας?
- Ποιος ο σκοπός σας?
- Υπάρχει κάποιος που συνεργάζεστε εντός της δομής?
- Συνεργάζεστε με άλλους φορείς (Δικτύωση)?
- Αντιμετωπίζετε κάποιες δυσκολίες? ποιες είναι οι δυσκολίες που συνήθως συναντάτε?
- Τι κάνετε για αυτές? REPORTS?
- Πώς είναι μια καθημερινή σας ημέρα?
- Υπάρχει ανάγκη για κάποια ειδικότητα?

ΑΞΟΝΑΣ 3^{ος}: ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

- Υπάρχουν δικαιώματα υπέρ των προσφύγων? Τα γνωρίζουν οι ίδιοι? Τους ενημερώνετε εσείς?
- Συναντώνται κυρίως μόνοι τους με τις οικογένειες τους ή με άλλους ανήλικους πρόσφυγες?
- Ποιο είναι το βασικό τους αίτημα προς την υπηρεσία σας ?
- Οι επαφές με τους ανηλίκους , που και πως πραγματοποιούνται? Υπό ποιες συνθήκες?
- Σε τι ψυχολογική κατάσταση βρίσκονται συνήθως οι ανήλικοι πρόσφυγες?
- Η υπηρεσία σας κάνει παραπομπές σε Κέντρα Φιλοξενίας?

- Γνωρίζοντας ότι οι ανήλικοι πρόσφυγες ανήκουν σε μια ευαίσθητη ηλικιακά ομάδα ,από την εμπειρία σας, ποιες έχετε διαπιστώσει ότι είναι οι πρωταρχικές ανάγκες που απαιτούνται για την ομαλή ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους?

ΑΞΟΝΑΣ 4^{ος}: ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ

1. Τι έχετε αποκομίσει από την εμπειρία σας δουλεύοντας με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα
2. Κάνοντας μια αποτίμηση πείτε μας ποια είναι τα αρνητικά και ποια τα θετικά αν υπάρχουν
3. Έχει υποπέσει στην αντίληψη σας κάποια μορφή εκμετάλλευσης προς τους ανήλικους πρόσφυγες?
4. Παρατηρείται συχνά ότι οι ανήλικοι πρόσφυγες δίνουν ψεύτικα στοιχεία. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι λόγοι που τους οδηγούν σε αυτή τους την πράξη?
5. Κατά την άποψη σας, κατά την διάρκεια της επαγγελματικής σας ζωής, ποια στιγμή θεωρείτε περισσότερο ευχάριστη ή δυσάρεστη?

ΑΞΟΝΑΣ 5^{ος}: Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

- Ποια είναι η στάση της κοινότητας?
- Κατά πόσο η κοινότητα είναι ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη για τα θέματα των προσφύγων?
- Έχουν πραγματοποιηθεί κάποιες ενέργειες που να διευκολύνουν και το δικό σας έργο?
- Συνεργάζεστε με άλλους φορείς?

ΑΞΟΝΑΣ 6^{ος}: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

- 1) Από την εμπειρία σας προκύπτουν κάποιες προτάσεις για βελτίωση των πραγμάτων?
- 2) Μιας και το φαινόμενο βρίσκεται σε έξαρση τα τελευταία χρόνια , ποιες είναι οι δικές σας προτάσεις?
- 3) Πως θα περιγράφατε την κατάσταση από την δική σας επαγγελματική όψη
- 4)Που πιστεύετε εσείς ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη βαρύτητα? (στην εφαρμογή των νόμων, στην θέσπιση νέων νόμων, στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας).

6.6. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ /ΔΕΙΓΜΑ:

«Ο πληθυσμός μιας έρευνας, είναι ένα σύνολο ατόμων ή αντικειμένων, του οποίου ορισμένα χαρακτηριστικά ενδιαφερόμαστε να μελετήσουμε» (Χλουβεράκης,2002).

Ο πληθυσμός στη συγκεκριμένη έρευνα, αποτελούνταν από είκοσι ένας (21) επαγγελματίες, που απασχολούνται σε φορείς και υπηρεσίες σχετικές με την εξυπηρέτηση των ανήλικων προσφύγων στη Πάτρα. Οι υπηρεσίες-φορείς όπου απασχολούνται οι επαγγελματίες, είναι οι παρακάτω:

- 1) Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- 2) Οι Γιατροί του Κόσμου
- 3) Η Κίνηση Υπεράσπισης Υπέρ των Προσφύγων
- 4) Η Ανεξάρτητη Μη Κυβερνητική Οργάνωση(Praksis)
- 5) Το Περιφερειακό Ινστιτούτο Μετανάστευσης

Το δείγμα αποτελούνταν από δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες, οι οποίοι απασχολούνταν στις παραπάνω υπηρεσίες και τους φορείς. Πιο συγκεκριμένα, οι επαγγελματίες αποτελούνταν από οκτώ (8) γυναίκες και έξι (6) άνδρες. Η ηλικία των ανδρών κυμαίνονταν από εικοσιτέσσερα (24) μέχρι σαρανταπέντε (45), ενώ των γυναικών από εικοσιεπτά (27) μέχρι πενήντα (50). Οι δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες απαρτίζονταν από: τέσσερις (4) Κοινωνικούς Λειτουργούς, τέσσερις (4) Δικηγόρους, μία (1) Ψυχολόγο, μία (1) Διερμηνέα, έναν (1) Μηχανολόγο Πολιτικό, μία (1) Γιατρό, μία (1) Δια μεσολαβήτρια, έναν (1) Κοινωνιολόγο. Από τους δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες, οι εννέα (9) εργάζονταν από 1 έως 5 χρόνια, οι τέσσερις (4) απασχολούνταν από 5 έως 17 χρόνια και υπήρχε και ένα (1) άτομο, το οποίο εργαζόταν μόλις 1 εβδομάδα. Από τα δεκατέσσερα (14) ερωτώμενα μέλη, οι δώδεκα (12) εργάζονταν ως επαγγελματίες στο αντικείμενό τους με συμβάσεις εργασίας, ενώ δύο (2) από τα μέλη(ο Διερμηνέας και ο Μηχανολόγος Μηχανικός), απασχολούνταν εθελοντικά. Από τους δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες, οι επτά (7) έχουν πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές είτε στο συγκεκριμένο αντικείμενο, είτε σε άλλο κλάδο, ενώ δύο (2) βρίσκονταν στη διαδικασία εκπόνησης του μεταπτυχιακού τους. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο και οι δεκατέσσερις (14) επαγγελματίες ήταν απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η επιλογή των υποκειμένων του δείγματος, πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της βολικής δειγματοληψίας. Η βολική δειγματοληψία, έχει να κάνει με την επιλογή των ατόμων που βρίσκονται πιο κοντά στον ερευνητή, αλλά και ο ίδιος ο ερευνητής έχει πιο εύκολη πρόσβαση προς αυτούς (Cohen-Manion,2000).

Ακολουθώντας τις δεοντολογικές αρχές της έρευνας, αναζητήσαμε τη συνειδητή συναίνεση από όλους τους επαγγελματίες όπου απασχολούνταν στις προαναφερόμενες υπηρεσίες και τους φορείς (21 επαγγελματίες), αλλά μόνο οι δεκατέσσερις (14) από αυτούς θέλησαν να συμμετάσχουν ως υποκείμενα του δείγματος, για την πραγματοποίηση της μελέτης αυτής.

7.1 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ:

Η κωδικοποίηση και η ανάλυση των δεδομένων, υλοποιήθηκε αρχικά με την πλήρη απομαγνητοφώνηση και καταγραφή των συνεντεύξεων και στη συνέχεια με βάση τους παρακάτω άξονες που δημιουργήθηκαν για την επίτευξη των συνεντεύξεων.

ΑΞΟΝΑΣ 1

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Φύλλο: Από τα 14 συνεντευξιαζόμενα μέλη, οι 6 ήταν άνδρες και οι 8 γυναίκες

Ηλικία: Η ηλικία των ανδρών κυμαίνονταν από 24 μέχρι 45, ενώ των γυναικών από 27 μέχρι 50.

Ειδικότητα: Τα 14 συνεντευξιαζόμενα μέλη απαρτίζονταν από: 4 Κοινωνικούς Λειτουργούς, 4 Δικηγόρους, 1 Ψυχολόγο, 1 Διερμηνέα, 1 Μηχανολόγο Πολιτικό, 1 Γιατρό, 1 Δια μεσολαβήτρια, 1 Κοινωνιολόγο

Χρόνια Προϋπηρεσίας: Από τους 14 συνεντευξιαζόμενους, οι 9 εργάζονταν από 1 έως 5 χρόνια, οι 4 απασχολούνταν από 5 έως 17 χρόνια και υπήρχε και ένα άτομο, το οποίο εργαζόταν μόλις 1 εβδομάδα.

Σχέση εργασίας: Από τα 14 ερωτώμενα μέλη, οι 12 εργάζονταν ως επαγγελματίες στο αντικείμενό τους με συμβάσεις εργασίας, ενώ 2 από τα μέλη, απασχολούνταν εθελοντικά.

Εξειδίκευση: Από τα 14 συνεντευξιαζόμενα μέλη, οι 7 έχουν πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές είτε στο συγκεκριμένο αντικείμενο, είτε σε άλλο κλάδο, ενώ 2 βρίσκονταν στη διαδικασία εκπόνησης του μεταπτυχιακού τους.

Μορφωτικό Επίπεδο: Και οι 14 επαγγελματίες ήταν απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης.

ΛΕΟΝΑΣ 2

Ο ρόλος/ το αντικείμενο του κάθε επαγγελματία-φορέα:

Από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν, προκύπτει ότι οι 2 από τους 4 Κοινωνικούς Λειτουργούς, ασχολούνταν με την συμπλήρωση κοινωνικού ιστορικού και τη παραπομπή σε Κέντρα, ανάλογα με την αναγκαιότητα του κάθε εξυπηρετούμενου. Επί πρόσθετα, η 1 Κοινωνική Λειτουργός, είχε πολυδιάστατο ρόλο και αυτό συμπεριλάμβανε αρχικά, την εκπαίδευση και την εποπτεία των εθελοντών Κοινωνικής Πρόνοιας, έπειτα την ενσωμάτωσή τους σε διάφορες δομές της περιοχής που αφορούσαν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, και τέλος την ψυχοκοινωνική στήριξη τόσο στα ίδια τα άτομα, όσο και στις οικογένειες τους. Επίσης, μία άλλη Κοινωνική Λειτουργός είχε ως αντικείμενό της, την πολιτική παρέμβαση καθώς και το στήσιμο ενός σχολείου, ενός γραφείου πληροφόρησης και ταυτόχρονα την οργάνωση ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, προκειμένου να επιτευχθεί η άμεση ενσωμάτωση του εκάστοτε πληθυσμού με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Όσον αφορά το αντικείμενο της εργασίας των 2 Δικηγόρων, έχει να κάνει με τη νομική κάλυψη και υποστήριξη, τις νομικές συμβουλές και την πραγματοποίηση αιτήσεων πολιτικού ασύλου. Ενώ αντίθετα, οι άλλοι 2 ασχολούνταν με τη παρατήρηση και τη καταγραφή των συνθηκών διαβίωσης των ανηλίκων προσφύγων. Παρεμφερή με τη δουλειά των δικηγόρων είναι και η εργασία του κοινωνιολόγου, ο οποίος και αυτός με τη σειρά του έχει σαν αντικείμενο

τη ψυχολογική υποστήριξη και τη καταγραφή ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα. Επιπλέον, το αντικείμενο της ψυχολόγου συμπεριλαμβάνει αρχικά τον συντονισμό της συγκεκριμένης Μ.Κ.Ο στην οποία απασχολείται, και κατά δεύτερον τη ψυχολογική υποστήριξη, όπου αυτή θεωρείται απαραίτητη. Ένας ακόμη σημαντικός ρόλος, είναι αυτός που επιτελεί ο γιατρός, ο οποίος παρέχει πρωτοβάθμια περίθαλψη. Πιο συγκεκριμένα, προσφέρει πρώτες βοήθειες, φάρμακα, αλλά και τις περισσότερες φορές είναι το άτομο που συνοδεύει τους ασθενείς στα νοσοκομεία.

Αναγκαία επίσης, είναι η δουλειά του διερμηνέα, ο οποίος κάνει μεταφράσεις από τα λεγόμενα του εξυπηρετούμενου προς τις διάφορες δημόσιες υπηρεσίες, προκειμένου να επιτευχθεί η σωστή επικοινωνία μεταξύ τους.

Η εργασία ακόμα που επιτελεί η διαμεσολαβήτρια, είναι πολύ σημαντική και έχει ως σκοπό την άμεση διεκπεραίωση των υποχρεώσεων των προσφύγων προς τις δημόσιες υπηρεσίες. Πιο αναλυτικά, την δουλειά αυτή την κάνει η συγκεκριμένη επαγγελματίας έναντι των ανηλίκων

προσφύγων και των μεταναστών, οι οποίοι αδυνατούν να το κάνουν από μόνοι τους.

Τέλος, με τη σειρά του, το αντικείμενο απασχόλησης του μηχανολόγου μηχανικού αφορά στην υλοποίηση πραγμάτων, για την υποστήριξη των δικαιωμάτων των προσφύγων στη διαχείριση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του site της συγκεκριμένης οργάνωσης και τέλος έχει οριστεί ως εκπρόσωπος της συγκεκριμένης οργάνωσης στα Μ.Μ.Ε. Ένα ακόμα ζήτημα που προκύπτει είναι η δικτύωση με άλλους επαγγελματίες φορείς, καθώς και η ανάγκη ύπαρξης επιπλέον ειδικότητας. Πιο αναλυτικά, συζητώντας με τα ίδια τα συνεντευξιαζόμενα μέλη, διαπιστώθηκε ότι αν και τα 14 μέλη, συνεργάζονται με επαγγελματίες-φορείς, εντός αλλά και εκτός της δομής στην οποία εργάζονται, παρ' όλα αυτά διαπιστώθηκαν συχνά ελλείψεις σε ειδικότητες όπως πχ. διερμηνέα, μεταφραστή, ψυχολόγου, αλλά και ιατρικού προσωπικού.

Μερικές από τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν είναι οι εξής: πρώτον, και βασικό ζήτημα είναι η έλλειψη χώρου προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι συνεντεύξεις με τους εξυπηρετούμενους. Επιπλέον, η έλλειψη χρηματοδότησης για τη κάλυψη βασικών αναγκών (στέγαση, τροφή, ένδυση). Επίσης, η έλλειψη χώρου στα Κέντρα Φιλοξενίας έχει σαν αποτέλεσμα, οι ανήλικοι να παραμένουν σε ακατάλληλες γι αυτούς συνθήκες.

Ένα ακόμα σοβαρό πρόβλημα που προκύπτει, είναι η ελλιπής στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών, καθώς και οι μεγάλες δυσκολίες που προκύπτουν από τη γραφειοκρατία. Πολλοί επαγγελματίες, έχουν καταθέσει πολλές εκθέσεις (reports), προκειμένου να λυθούν οριστικά τα ζητήματα που απασχολούν τόσο τους ίδιους όσο και την ευρύτερη κοινωνία στο σύνολό της. Όπως όμως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι ίδιοι, τα προβλήματα λύνονται με προσωρινές λύσεις επειδή οι ίδιοι τους πιέζουν, χωρίς τελικά επί της ουσίας να διορθώνεται τίποτα. “Είναι σαν να δίνεις μια ασπιρίνη στον ασθενή, ενώ ο ίδιος χρειάζεται φαρμακευτική αγωγή”.

ΑΞΟΝΑΣ 3

Διερευνητικά στοιχεία για τους πρόσφυγες:

Όπως διαπιστώθηκε από τις συνεντεύξεις, οι 12 από τους 14 συνεντευξιαζόμενους, δήλωσαν ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, ενώ οι άλλοι 2 επαγγελματίες μας διαβεβαίωσαν ότι αυτοί που γνωρίζουν είναι ελάχιστοι.

Η μερίδα του πληθυσμού που γνωρίζει τα δικαιώματά της, είναι πολύ μικρή διότι είναι πολλά τα χρόνια παραμονής τους στην Ελλάδα. Όμως όπως μας διαβεβαίωσαν και οι ίδιοι οι συνεντευξιαζόμενοι, κάθε φορά ενημερώνουν τους ανηλικούς για τα δικαιώματα που έχουν βρισκόμενοι στην χώρα μας, αλλά και για τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη χορήγηση ασύλου.

Οι 10 από τους 14 ερωτώμενους, απάντησαν ότι βασικό αίτημα των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων, είναι η έξοδός τους προς άλλες Ευρωπαϊκές χώρες ή εναλλακτικά σε περίπτωση που αυτό δεν επιτευχθεί, να ενισχύονται οικονομικά και να τους παρέχεται στέγαση, τροφή και στις περισσότερες περιπτώσεις και εργασιακή απασχόληση. Οι υπόλοιποι 4 επαγγελματίες, δήλωσαν ότι βασικό αίτημα των ανήλικων, είναι η αίτηση για πολιτικό άσυλο, καθώς και η έκδοση εγγράφων για την νομιμοποίησή τους από τις αρμόδιες αρχές(Αστυνομία, Λιμενικό κλπ).

Όσον αφορά την άφιξη των ανηλίκων στην ελληνική επικράτεια, ομόφωνα τα ερωτώμενα μέλη κατέθεσαν ότι οι ανήλικοι που φτάνουν στην Ελλάδα, είναι μόνοι τους, δηλαδή χωρίς να συνοδεύονται από κάποιο συγγενικό τους πρόσωπο και σχεδόν πάντα με άλλους ανήλικους πρόσφυγες. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των ερωτώμενων σε σχέση με τους χώρους που πραγματοποιούνται οι επαφές με τους ανηλίκους, οι 14 απάντησαν πως όταν υπήρχαν οι καταυλισμοί, ήταν το πρώτο σημείο στο οποίο απευθύνονταν. Σε αντίθεση με τη σημερινή κατάσταση που ισχύει και η οποία τους υποχρεώνει να βρίσκονται στο δρόμο, οι 13 επαγγελματίες αναφέρουν ότι πλέον ο μόνος τρόπος προσέγγισης με τους ανηλίκους, είναι το street work(στο δρόμο). Παρ' όλα αυτά, ένα μικρό ποσοστό συναντάται είτε στα κρατητήρια των Αστυνομικών Αρχών ή του Λιμενικού, είτε στα γραφεία της εκάστοτε υπηρεσίας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι και οι 14 που ερωτήθηκαν αναφέρουν ότι στις περιπτώσεις που οι επαφές τους με τους ανηλίκους πραγματοποιούνταν εκτός των υπηρεσιών που εργάζονταν, τότε έρχονταν αντιμέτωποι με αντίξοες και άθλιες συνθήκες.

Αναφερόμενοι στη ψυχολογική κατάσταση των ανηλίκων, οι 4 από τους 14 συνεντευξιζόμενους, παρατήρησαν ότι οι ανήλικοι βιώνουν συναισθήματα θυμού, φόβου και οργής, διαπιστώνοντας ότι το όνειρο φυγής προς την Ε.Ε. φαντάζει όλο και πιο μακρινό. Επίσης, οι 6 από αυτούς κατέθεσαν ότι έχουν συναντήσει πολλούς ανηλίκους με στοιχεία κατάθλιψης και μετατραυματικού στρες, ύστερα από επανειλημμένες προσπάθειες διαφυγής. Επίσης συμβαίνει συχνά, τα άτομα αυτά, σύμφωνα με τα ερωτώμενα μέλη να παρουσιάζουν επιθετική συμπεριφορά(ψευτομαγκιά και έντονη δυσπιστία) και στοιχεία απόγνωσης, αν αναλογιστεί κανείς τις άσχημες συνθήκες διαβίωσης και ταυτόχρονα τα μειωμένα ποσοστά αναγνώρισης πολιτικού ασύλου. Σε αντίθεση με 2 από τους 14 συνεντευξιζόμενους οι οποίοι δεν εντόπισαν ιδιαίτερα ψυχολογικά προβλήματα στους ανηλίκους, επειδή όπως υποστηρίζουν έχουν μια μειωμένη αίσθηση της πραγματικότητας λόγω της νεανικής τους ηλικίας. Ένα ακόμα γεγονός που προέκυψε από την έρευνα είναι, ότι οι παραπομπές στα Κέντρα Φιλοξενίας γίνονταν αποκλειστικά από την Κοινωνική Υπηρεσία και τους 4 Κοινωνικούς Λειτουργούς με τους οποίους ήρθαμε σε επαφή. Οι υπόλοιποι 10 λόγω

διαφορετικής επαγγελματικής ειδικότητας, δεν ασχολούνται με την συγκεκριμένη ανάγκη των ανηλίκων. Έπειτα, ζητήθηκε από τους 14 ερωτώμενους να μας παρουσιάσουν τις πρωταρχικές ανάγκες που απαιτούνται για την ομαλή ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητας των ανηλίκων, και όπως διαπιστώθηκε οι 4 στο σύνολό τους τόνισαν ότι βασική πρωταρχική ανάγκη των ανηλίκων είναι η στέγαση, η τροφή και η ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Οι 2 ανέφεραν ότι αναγκαία είναι η ύπαρξη επαρκών δομών φιλοξενίας αλλά και ενημέρωσης των ίδιων των ανηλίκων. Επίσης, 2 δήλωσαν ότι πρέπει πρώτα να τους παρέχεται ασφάλεια και έπειτα μόρφωση, εκπαίδευση και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Ακόμα, 3 από τους επαγγελματίες, επισημαίνουν ότι οι ανήλικοι χρειάζονται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ενώ τέλος 3 ανέφεραν σαν πρωταρχική ανάγκη των ανηλίκων την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης.

Και οι 4 Κοινωνικοί Λειτουργοί, απάντησαν ότι κρατάνε επαφές με τους ανηλίκους, έπειτα από τις παραπομπές τους στα Κέντρα Φιλοξενία και ανέφεραν ότι τα Κέντρα Φιλοξενίας διαφέρουν μεταξύ τους. Ως επί το πλείστον, οι ανήλικοι είναι ευχαριστημένοι, ενώ μικρό είναι το ποσοστό που δεν μένουν ικανοποιημένοι, λόγω της κατάστασης που επικρατεί στα κέντρα, τα οποία συχνά καταλήγουν Κέντρα κράτησης και όχι κέντρα φιλοξενίας.

ΑΞΙΟΝΑΣ 3

Βιοματικές εμπειρίες του επαγγελματία:

Τα 7 από τα ερωτώμενα μέλη, έχοντας δουλέψει με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, επισημαίνουν ότι οι ανήλικοι είναι συχνά αρνητικοί και θέλουν μια ιδιαίτερη προσέγγιση. Επίσης, ότι ανήκουν σε μια ευαίσθητη ηλικιακή ομάδα και ταυτόχρονα επηρεάζονται πολλές φορές αρνητικά από τα γεγονότα που συμβαίνουν, ενώ οι υπόλοιποι 7 δήλωσαν πως τα παιδιά πρόσφυγες έχουν χάσει την παιδική αθωότητά τους λόγω των δυσκολιών που τους αναγκάζουν να μεγαλώνουν γρηγορότερα. Επίσης, σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι ανήλικοι δεν εμπιστεύονται εύκολα και δεν πείθονται από αυτά που τους λένε, και τέλος οι επαγγελματίες βιώνουν μια τεράστια απογοήτευση βλέποντας ότι όλο αυτό το σκηνικό οδηγεί σε αδιέξοδο.

Κάνοντας μια γενική αποτίμηση αρχικά, διαπιστώνεται ότι τα 12 από τα 14 ερωτώμενα μέλη, έχουν εντοπίσει ορισμένα αρνητικά στοιχεία κατά την διάρκεια της επαγγελματικής τους συνεργασίας με τους ανηλίκους, ενώ αντιθέτως από τα 2 εναπομείναντα άτομα ειπώθηκε πως δεν έχουν εντοπίσει μέχρι στιγμής κάποιο αρνητικό στοιχείο δουλεύοντας με τους ανηλίκους πρόσφυγες. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τα αρνητικά στοιχεία, όπως μας δήλωσαν και τα 12 ερωτώμενα μέλη, αφορούν:

1. Τις συνθήκες διαβίωσης(έλλειψη στέγασης και τροφής)
2. Στην έλλειψη βασικών βιοτικών αναγκών

3. Στην συχνή και σκληρή εκμετάλλευση από ομοεθνείς τους αλλά και από Έλληνες
4. Στο μικρό περιθώριο παρέμβασης του επαγγελματία και ταυτόχρονα στην τεράστια δυσκολία που υπάρχει στην εφαρμογή της νομοθεσίας και
5. Στη θεσμική βία.

Έχει διαπιστωθεί συχνά ότι οι ανήλικοι πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης και αυτό επιβεβαιώθηκε και από τους 14 συνεντευξιαζόμενους. Και οι 14 δηλώνουν ότι έχει υποπέσει στην αντίληψή τους, κάποια στιγμή κατά την διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής, οποιαδήποτε μορφή εκμετάλλευσης προς το πρόσωπο των ανηλίκων(σεξουαλική, οικονομική, σωματική).

Στην ερώτηση εάν έχουν παρατηρήσει ότι οι ανήλικοι δίνουν ψεύτικα στοιχεία και για ποιους λόγους το κάνουν, και τα 14 μέλη παραδέχτηκαν πως αυτό ισχύει και αυτό συμβαίνει επειδή τα κυκλώματα τους έχουν συμβουλευσει να ενεργήσουν κατ' αυτό τον τρόπο. Οι λόγοι που τους οδηγούν σε αυτή την πράξη σύμφωνα με τους επαγγελματίες, είναι ότι με βάση το Δουβλίνο, οι ανήλικοι πρόσφυγες είναι υποχρεωμένοι να κάνουν αίτηση ασύλου στην πρώτη χώρα υποδοχής. Βλέποντας όμως, ότι η Ελλάδα έχει μικρά ποσοστά αναγνώρισης ασύλου, αποκρύπτουν τα πραγματικά τους στοιχεία προκειμένου να μεταφερθούν σε κάποια άλλη Ευρωπαϊκή χώρα, και να πραγματοποιήσουν εκεί την αίτηση ασύλου.

Άξονας 5

Στάση της κοινότητας:

Τόσο η στάση της κοινότητας, όσο και το γεγονός, ότι η κοινότητα είναι ευαισθητοποιημένη και ενημερωμένη, οι 6 από τους 14 παραδέχτηκαν ότι η κοινωνία τους έχει βοηθήσει στο μέγιστο βαθμό προκειμένου και οι ίδιοι να ξεπεράσουν κάποιες δυσκολίες, ενώ αντίστοιχα οι υπόλοιποι 8 μας ανέφεραν ότι η στάση της πολιτείας είναι απόμακρη και αδιάφορη και ταυτόχρονα οι πολίτες της ευρύτερης κοινωνίας σε γενικότερα πλαίσια, είναι αποστασιοποιημένοι και παρουσιάζουν στοιχεία ρατσισμού και φόβου απέναντί τους. Από τους 6 ερωτώμενους που παραδέχτηκαν ότι η κοινωνία έχει συμβάλει ενεργά στην επίτευξη του έργου τους, οι 3 κατέθεσαν την άποψη ότι οι ιδιώτες γιατροί, δέχτηκαν να εξετάζουν δωρεάν κάποιους από τους ανήλικους πρόσφυγες, καθώς και πολλοί φαρμακοποιοί να χορηγούν αφίλοκερδώς ορισμένα φάρμακα, προκειμένου να καλυφθούν κάποιες βασικές τους ανάγκες, ενώ οι υπόλοιποι 3 μας ανέφεραν ότι κατά την χρονική περίοδο που η κ. Κουρή υπήρξε Αντιδήμαρχος στην Πάτρα, είχαν πραγματοποιηθεί συσσίτια με πρωτοβουλία κάποιων φούρνων στην περιοχή της Αγυιάς και του Ρίου, τα οποία βοήθησαν στην κάλυψη των αναγκών σίτισης των ανηλίκων

προσφύγων(τυρόπιτες, ψωμί κ.α). Τέλος, όπως μας είπαν, σημαντική ενέργεια ήταν και η συνεργασία που πραγματοποιήθηκε με άλλους φορείς όπως η Διεθνής Αμνηστία και η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε.

Άξονας 6 Επαγγελματικές προτάσεις:

2 από τους 14 συνεντευξιαζόμενους, μας ανέφεραν ότι η κατάσταση στην Ελλάδα είναι δύσκολη. Δηλαδή ότι υπάρχουν εκατοντάδες άτομα που βρίσκονται στους δρόμους και στους καταυλισμούς, ζώντας σε πολύ άθλιες συνθήκες με εμφανή την απουσία της κοινωνίας αλλά και της ευρύτερης τοπικής κοινότητας. 5 από τους 14 ερωτώμενους, υπογραμμίζουν πως η κοινωνικοοικονομική κατάσταση στην Ελλάδα είναι τραγική, και ότι έχουν βάλει πιο αυστηρούς όρους στη διαδικασία υποδοχής. Αλλά πιστεύεται ότι όσο καλύτερα και πιο οργανωμένα λειτουργούν κάποια συστήματα, τόσο πιο αποτελεσματικά είναι και για την κοινωνία, και για τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους. Οι εναπομείναντες 7 ερωτώμενοι, μας απάντησαν, ότι λόγω της γενικότερης κατάστασης που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, το φαινόμενο της μετανάστευσης έχει πάρει διαστάσεις «ανθρωπιστικής κρίσης». Δηλαδή, υποστηρίζουν ότι οι συνθήκες που ζουν οι ανήλικοι είναι άθλιες και εξευτελιστικές και τις περισσότερες φορές είναι χειρότερες και από αυτό που συναντούσαν στις χώρες καταγωγής τους. Τέλος, επισημαίνεται από όλους τους συνεντευξιαζόμενους ότι στην άσχημη κατάσταση που επικρατεί με τους ανήλικους πρόσφυγες, συμβάλλει το γεγονός ότι δεν υπάρχει καμία συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων για την ομαλή ένταξή τους στην τοπική κοινωνία.

Από τις 14 προτάσεις που αναφέρθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους ,οι περισσότερες αφορούν στην ίδρυση κέντρων φιλοξενίας ,ή στην εγκατάσταση των ανηλίκων σε ανοικτούς ξενώνες φιλοξενίας ή αλλιώς σε ξενώνες μιας ημέρας, προκειμένου να τους παρέχονται τα στοιχειώδη για την ατομική τους υγιεινή.

Πιο συγκεκριμένα, οι 4 δικηγόροι ανέφεραν ότι θα πρέπει να γίνεται βελτίωση των ήδη υπαρχόντων νόμων, αλλά και θέσπιση νέων, να καταργηθεί το Δουβλίνο II ή να αναθεωρηθεί και πάνω από όλα να γίνεται σωστότερη εφαρμογή των νόμων. Οι 4 κοινωνικοί λειτουργοί υποστηρίζουν κάθετα ότι θα πρέπει να υπάρξει συνδυασμός και σύμπραξη πολλών φορέων και κυβερνητικών οργανώσεων που θα συνεργάζονται τόσο σε τοπικό όσο και σε μη τοπικό επίπεδο. Επιπλέον θέτουν ως καίριο ζήτημα να φύγει η διαδικασία ασύλου από τα χέρια της Αστυνομίας και επιπρόσθετα σύμφωνα με τους

κοινωνικούς λειτουργούς θα πρέπει να απορροφούνται τα κονδύλια από το Υπουργείο Υγείας και από τις υπάρχουσες δομές.

Οι προτάσεις από την μεριά των υπολοίπων επαγγελματιών είναι οι παρακάτω:

- Να υπάρχει άμεσος εντοπισμός των ανηλίκων και άμεση παραπομπή στις αρμόδιες αρχές-υποδομές
- Οι υποδομές με την σειρά τους να έχουν την κατάλληλη χρηματοδότηση και στελέχωση, ώστε να επιτελούν ένα πραγματικό έργο
- Οι διαδικασίες να πραγματοποιούνται πιο άμεσα προκειμένου και οι ίδιοι οι ανήλικοι να μην ταλαιπωρούνται.

Τέλος, και οι 14 συνεντευξιαζόμενοι συμφώνησαν ότι περισσότερη βαρύτητα, θα πρέπει να δοθεί στην εφαρμογή και στην θέσπιση νέων νόμων, στην ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και το πιο σημαντικό στην ύπαρξη ενός Κέντρου μόνιμης φιλοξενίας στην περιοχή της Πάτρας για τους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες.

7.2. ΣΥΖΗΤΗΣΗ:

Καταλήγοντας λοιπόν, σύμφωνα με τον Δημάκη (1990), η άμεση παρατήρηση, είναι μία από τις βασικότερες μεθόδους που χρησιμοποιούν οι ερευνητές, προκειμένου να κατανοήσουν ένα κοινωνικό φαινόμενο.

Ένα πλεονέκτημα που δίνεται μέσω της ποιοτικής έρευνας, είναι ότι τα ερωτήματα μπορούν να αλλαχθούν αλλά και ο τρόπος συλλογής των δεδομένων (Κυριαζή,1992).

Επίσης, η ποιοτική έρευνα δίνει την δυνατότητα στον ερευνητή να έρθει σε άμεση επαφή με τον ερωτώμενο, κάτι που πραγματοποιήθηκε μέσω των 14 συνεντεύξεων με τους επαγγελματίες-φορείς που δουλεύουν με τους ανήλικους πρόσφυγες.

Τέλος, οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω της ημι-δομημένης συνέντευξης, όπου εμπεριέχονταν συγκεκριμένοι άξονες και ερωτήσεις, αλλά που κάθε φορά προσαρμόζονταν ανάλογα, όταν αυτό κρινόταν απαραίτητο (Κυριαζή,1999).

Καθ όλη την διάρκεια της βιβλιογραφικής μελέτης, παρουσιάστηκαν στοιχεία, που έπειτα με την έρευνα, είτε επιβεβαιώθηκαν, είτε διαψεύστηκαν.

Ξεκινώντας με το βασικό μας θέμα που είναι οι ανήλικοι πρόσφυγες, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στα άρθρα 8,24 και 30 της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, πρέπει να τους παρέχεται προσφορά βοήθειας στον τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας, και της παιδικής πρόνοιας. Όπως όμως μας ανέφεραν οι επαγγελματίες, που ήρθαμε σε

επαφή, οι ανήλικοι όχι μόνο δεν έχουν πρόσβαση σε αυτά τους τα δικαιώματα, αλλά υπάρχουν και δυσκολίες και ως προς την παραπομπή τους σε κάποιο Κέντρο Φιλοξενίας, αφού δεν υπάρχουν αρκετά, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες, και έτσι οι ανήλικοι μένουν στο δρόμο, χωρίς στέγη, τροφή και νερό.

Επίσης, μεγάλο βάρος δόθηκε στο προσωπικό απόρρητο που θα πρέπει να τηρείται (άρθρο 16 της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού), από τους επαγγελματίες. Το ίδιο μας ανέφεραν και οι συνεντευξιαζόμενοι, αφού όπως χαρακτηριστικά μας τόνισαν, οι ανήλικοι, είναι πολύ δύσπιστοι και αρνητικοί ως προς την συνεργασία μαζί τους, αφού φοβούνται μην διαρρεύσουν στοιχεία, με αποτέλεσμα να τους τονίζουν συνέχεια, ότι προστατεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο, προκειμένου και οι ίδιοι να αισθανθούν ασφάλεια και να τους μιλήσουν.

Ακόμα, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες έχουν το πλεονέκτημα να τους δίνεται η κατάλληλη πληροφόρηση σε θέματα που τους αφορούν, όπως για τα δικαιώματα τους, την διαδικασία ασύλου, το δικαίωμα της πρόσβασης σε υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους και ενημέρωση για το τι επικρατεί στην χώρα προέλευσής τους (άρθρα 13,17,22 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του παιδιού).

Όπως λοιπόν μας ανέφεραν οι επαγγελματίες, αυτό συμβαίνει στη πραγματικότητα. Δηλαδή τους ενημερώνουν, τόσο για τα δικαιώματα τους, όσο και για τις διαδικασίες ασύλου.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα, είναι ότι όλες οι ενέργειες και οι καταστάσεις που αφορούν σε παιδιά, είναι σημαντικό να διεκπεραιώνονται άμεσα (άρθρο 3 παρ. 1 της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού), κάτι το οποίο όμως δεν επιβεβαιώθηκε, μέσα από την συνέντευξη. Αντίθετα μάλιστα, οι επαγγελματίες μας ανέφεραν, ότι οι διαδικασίες γίνονται με πολύ αργούς ρυθμούς, πράγμα που κάνει ακόμα πιο δύσπιστους και αρνητικούς τους ανήλικους πρόσφυγες.

Η Διεθνής Σύμβαση, επίσης, για τα δικαιώματα του παιδιού, αναφέρει, πως οι ανήλικοι θα πρέπει να προστατεύονται από κάθε είδους κακοποίηση, εκμετάλλευση και εμπόριο. Πράγμα που δεν συμβαίνει όπως μας είπαν οι συνεντευξιαζόμενοι, αφού συχνά έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά εκμετάλλευσης και κακοποίησης προς τους ανήλικους. Οι πρόσφυγες επίσης, ανεξαρτήτου φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, δικαιούνται να απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματά τους, εντός της χώρας στην οποία βρίσκονται (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

Κάτι τέτοιο βέβαια, δεν συμβαίνει στην χώρα μας και ενώ οι ανήλικοι πρόσφυγες, έχουν τόσα πολλά δικαιώματα, δεν τους παρέχεται σχεδόν τίποτα, όπως μας ανέφεραν οι επαγγελματίες. Στη συνέχεια η Πετράκου(2005), παραθέτει το δικαίωμα που έχουν οι πρόσφυγες στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το οποίο δεν τους εξασφαλίζεται. Αυτό

συμβαίνει γιατί όπως ανέφεραν οι συνεντευξιαζόμενοι, οι ανήλικοι πρόσφυγες δεν γνωρίζουν τη γλώσσα και έτσι δεν μπορούν να εξηγήσουν στους γιατρούς, το πρόβλημά τους. Γι αυτό συχνά, οι επαγγελματίες συνοδεύουν τους ανήλικους πρόσφυγες στο νοσοκομείο για να εξυπηρετηθούν.

Οι ανήλικοι τέλος, λόγω των χρόνιων μετακινήσεών τους και ότι προέρχονται από χώρες στις οποίες υπάρχει πόλεμος, παρουσιάζουν ψυχολογικά, κοινωνικά, πολιτισμικά προβλήματα καθ όλη την διάρκεια της ζωής τους (Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, 1998).

Το συγκεκριμένο, επιβεβαιώνεται και από τους ίδιους τους επαγγελματίες, αφού όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, πολλοί από τους ανήλικους πρόσφυγες, παρουσιάζουν στοιχεία κατάθλιψης και μετά τραυματικού στρες.

7.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Σκοπός της έρευνας, ήταν η καταγραφή και η ανάλυση απόψεων σχετικά με τα δικαιώματα που έχουν οι ανήλικοι πρόσφυγες στην Ελλάδα αλλά και τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη χορήγηση ασύλου στην χώρα μας.

Μελετώντας την βιβλιογραφία, προέκυψε ότι το είδος της έρευνας είχε ποιοτικό χαρακτήρα, γιατί το ζητούμενο ήταν η διερεύνηση των απόψεων και των ιδεών από την μεριά των επαγγελματιών, όσον αφορά τους ανήλικους πρόσφυγες και το άσυλο στην Ελλάδα.

Μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί εξ αρχής.

Διαπιστώθηκε ότι οι ανήλικοι πρόσφυγες δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ερχόμενοι στην Ελλάδα μαζί με συνομήλικους τους, και γι αυτό τον λόγο αντιμετωπίζουν τεράστιες δυσκολίες όσον αφορά την γραφειοκρατία που ισχύει και όχι μόνο, με το να διαπιστώνουν καθημερινά ότι η χορήγηση ασύλου φαντάζει ένα άπιαστο όνειρο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα το βασικό και πρωταρχικό τους αίτημα να είναι η διαφυγή τους από την Ελληνική επικράτεια με την ελπίδα ότι εκεί που θα καταλήξουν, θα συναντήσουν ένα καλύτερο αύριο. Σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, είναι ελάχιστοι εκείνοι που έχουν ενημερωθεί για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους, και αυτό γιατί βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα στην Ελλάδα.

Επίσης, ένα ακόμη βασικό σημείο που διαπιστώθηκε είναι ότι οι ανήλικοι επειδή ανήκουν σε μια ευαίσθητη ηλικιακή ομάδα, αν σκεφτεί κανείς το νεαρό της ηλικίας τους, χρήζουν κατάλληλης και ουσιαστικής προσέγγισης, από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, πράγμα που

δεν συναντάται σε καμία κρατική δομή, σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων. Πιο συγκεκριμένα, σχεδόν από όλους τους επαγγελματίες, έγινε αντιληπτή η ανάγκη ύπαρξης εξειδικευμένου προσωπικού στις δημόσιες υπηρεσίες(διερμηνέας, ψυχολόγος κοινωνικοί λειτουργοί, δικηγόροι, γιατροί), προκειμένου να καλύπτονται πλήρως οι ανάγκες του εκάστοτε εξυπηρετούμενου.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι λόγω των παραπάνω και των όσων συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, επιβεβαιώνονται πολλά περιστατικά με τους ανήλικους που παρουσιάζουν κατάθλιψη και μετά τραυματικό στρες. Στην ουσία, είναι πρόσωπα τα οποία είναι εγκλωβισμένα στην Ελλάδα, διότι ούτε μπορούν να φύγουν μη έχοντας τα απαραίτητα για αυτούς έγγραφα, αλλά ούτε και να παραμείνουν καθώς τα ποσοστά ασύλου κυμαίνονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ειδικότερα τα τελευταία 5 χρόνια.

Όπως είναι φυσικό, για όλους τους παραπάνω λόγους τις περισσότερες φορές οι ανήλικοι φαίνονται αρνητικοί και δύσπιστοι απέναντι στην οποιαδήποτε βοήθεια που τους προσφέρεται, δυσχεραίνοντας με αυτό τον τρόπο και το έργο των αρμόδιων επαγγελματιών.

Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι μέσω του συγκεκριμένου ερευνητικού εργαλείου οι συνεντευξιαζόμενοι εξέφρασαν την ανάγκη που είχαν να μιλήσουν σε κάποιον για αυτά τα καίρια ζητήματα που απασχολούν έντονα όλους μας, και στην συνέχεια να προτείνουν κάποιες ιδέες ώστε να δοθεί μια οριστική λύση στο μεταναστευτικό ζήτημα.

Έτσι αποδείχτηκε ολοφάνερα η αναγκαιότητα επαγγελματικής προσέγγισης της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1)Αγτζίδης Β., (1995) « Ποντιακός Ελληνισμός» εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακίδη Α.Ε., Θεσσαλονίκη
- 2)Αηδονά Ν., Γεωργιάδου Ι.,(1992) «Νεολαία και κοινωνία» Εκδόσεις Cowtenberg Αθήνα
- 3)Ανθεμίδη Α.,(1996) «Το πανεπιστημιακό άσυλο», η έννοια του ασύλου από την αρχαιότητα μέχρι την εποχή μας, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα
- 4)Βαλκανική Ένωση Φιλίας (Β.Ε.Φ.), Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε)(2001) «Η Λευκή Βίβλος για τους Βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ στην Γιουγκοσλαβία», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- 5)Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία (Ελληνικός Κλάδος),(2002) «Οδηγός φορέων και Υπηρεσιών για Αιτούντες Άσυλο και Πρόσφυγες», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- 6)Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης,(2005) «Τα Κοινωνικά δικαιώματα των προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- 7)Ελληνικά Γράμματα(2000) «οι Πρόσφυγες του Κόσμου», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- 8)Ελληνικά Γράμματα(1998) « οι Πρόσφυγες του Κόσμου 1997-1998», Προβλήματα και Στρατηγικές, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- 9)Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού (1993) « Παιδί και Πληθυσμιακές Μετακινήσεις», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- 10)Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες(1998) «Νομική Συνδρομή σε Πρόσφυγες και Αιτούντες Άσυλο στην Ελλάδα», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- 11)Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας(1987) « Ανθρώπινα Δικαιώματα Ο.Η.Ε. και Unesco, Βασικές Συμβάσεις», Αθήνα
- 12)ΕΜ Κιαρά.,(1995) «Νέο Ελληνικό Λεξικό», Λεξικό της Σύγχρονης Δημοτικής Γλώσσας, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα
- 13)Ιωάννου Ν.,-Παρασκευόπουλος(1985), Καθηγητού Γενικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας», Εκδόσεις Ιδιωτική Έρευνα, Αθήνα
- 14)Καλλινικάκη Θ., (1998) «Κοινωνική Εργασία». Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- 15)Κόντης, Πετράκου, Τσάτσης, Χλέπας(2005) « Ευρωπαϊκή και Ελληνική Πολιτική Ασύλου», Κέντρα Υποδοχής Προσφύγων και

- Αιτούντες Άσυλο με Απορριφθείσα αίτηση στην Ελλάδα. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- 16)Κυριαζή Ν.,(1999) «*Η κοινωνιολογία έρευνας*», Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
 - 17)Κυριαζή Ν.,(1992) «*Η Κοινωνική έρευνα, κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
 - 18)Λαγωνίκα-Δημοπούλου Μ.,(2002) «*Κοινωνική Εργασία*», ΣΚΛΕ, Τεύχος 67, Τριμηνιαία Έκδοση, Αθήνα
 - 19)Λαμπίρη- Δημάκη Ι.,(1990) « *Η Κοινωνιολογία και η Μεθοδολογία της*», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα
 - 20)Λαμπρίδη Γ.,(1992) « *Οι πρόσφυγες του 1992*», η προσφορά τους στην ανάπτυξη της χώρας, Έκδοση Τρίτη, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη
 - 21)Ληξουριώτη Γ.,(1986) « *Κοινωνικές και Νομικές Αντιλήψεις για το Παιδί*», Εκδόσεις Δωδώνη, Θεσσαλονίκη
 - 22)Μάνος Κ.,(1986) « *Ψυχολογία του Εφήβου*», Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα
 - 23)Μάνος Ν.,(1997) «*Βασικά στοιχεία, Κλινικής Ψυχιατρικής*», Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων και Περιοδικών, Θεσσαλονίκη
 - 24)Μαρινέλλης Λ.,(1993) «*Στα προσφυγικά της Πάτρας την δεκαετία του '40*», Έκδοση Παμμικρασιατικού Συνδέσμου Πατρών, Πάτρα
 - 25)Μιχέλη Λ.,(1992) «*Προσφύγων βίος και Πολιτισμός*», Εκδόσεις Δρώμενα, Αθήνα
 - 26)Μπαμπινιώτης Γ.,(2006) «*Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*», Β' Έκδοση, Αθήνα
 - 27)Παπαθεοδώρου Θ.,(2007) «*Νομικό καθεστώς Αλλοδαπών*», Ελληνική και Ευρωπαϊκή Νομοθεσία, Νομική Βιβλιοθήκη
 - 28)Πελαγίδης Σ.,(1997) «*Προσφυγική Ελλάδα 1913-1930*», Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.
 - 29)Περράκης Στ.- Μάστακας Π.,(2005) «*Άσυλο-Πρόσφυγες*», Νομοθετική πολιτική διεθνών οργανισμών, Ύπατη Αρμοστεία Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες- Ε.Ε.- Συμβούλιο της Ευρώπης
 - 30)Ρηγίνος Μ.,(1995) «*Μορφές Παιδικής Εργασίας στη Βιομηχανία και τη Βιοτεχνία 1870-1940*», Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα
 - 31)Ρουκούνας Ε.,(1995) «*Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*», Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα
 - 32)Σκληρός Γ.,(1982) «*Προβληματισμοί στα προβλήματα των ανηλίκων*», Εκδόσεις Δ.Χ. Κόσκουρας, Αθήνα
 - 33)Σταθόπουλος Π.,(1999) «*Κοινωνική Πρόνοια, μια γενική θεώρηση*», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
 - 34)Σταθόπουλος Π.,(2005) «*Κοινωνική Πρόνοια*», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

- 35) Σταφυλίδης.,(1992) «*Νέο Λεξικό της Ελληνικής*», Αθήνα, Εκδόσεις Σταφυλίδη
- 36) Τεγόπουλος.,(2007) «*Μείζον Ελληνικό Λεξικό*», Εκδότες Τεγόπουλος-Φυτράκης, Αθήνα
- 37) Χλουβεράκης Γ.,(2002) «*Εισαγωγή στη Στατιστική, Περιγραφικές Μέθοδοι και Εφαρμογές στη Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα*», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- 38) Χολτ Τζων.,(1979) «*Οι ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών*», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Cohen L- Manion L.,(2000) «*Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*», Εκδόσεις Μεταίχμιο
- 2) Loizos P.,(1981) «*Χρονικό της Κυπριακής Προσφυγιάς*», Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
- 3) Robson C.,(2007) «*Η έρευνα του πραγματικού κόσμου, ένα μέσο για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*», Αθήνα, Gutenberg

Διευθύνσεις στο internet

- 1) www.synigoros.gr: ανάκτηση στις 10/05/2011 και ώρα 12:15 π.μ.
- 2) www.amnesty.gr ανάκτηση στις 26/06/2011 και ώρα 18.23 μ.μ.
- 3) www.unicef.gr ανάκτηση στις 28/05/2011 και ώρα 20.49 μ.μ.
- 4) www.arsis.gr ανάκτηση στις 2/07/2011 και ώρα 10.12 π.μ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Συνέντευξη 1^η:

- Είστε η κυρία;
- Π.Μ.
- Ηλικία;
- 29 χρονών
- Τι ειδικότητα είστε;
- Ψυχολόγος και αυτό το διάστημα συντονίστρια των Γιατρών του Κόσμου στην αποστολή στην Πάτρα
- Ωραία. Έχετε κάποια εξειδίκευση στο αντικείμενο σας;
- Έχω κάνει Γνωσιακή Ψυχολογία
- Πόσα χρόνια εργάζεστε;
- Εργάζομαι 5 χρόνια και πάω για τα 6
- Με τι σχέση εργασίας δουλεύετε;
- Είμαστε με σύμβαση με συγκεκριμένο project 5μηνο που έχει να κάνει με τους ανθρώπους που πιθανόν χρήζουν διεθνώς προστασίας
- Ωραία, πείτε μου λίγα λόγια για το αντικείμενο της δουλειάς σας.
- Είμαστε στην περιοχή της Πάτρας μια κινητή μονάδα των Γιατρών του Κόσμου, έχουμε δύο γιατρούς, δυο νοσηλεύτριες, έναν δικηγόρο, μία κοινωνική λειτουργό, μια ψυχολόγο και μεταφραστές στις γλώσσες των ανθρώπων που βλέπουμε, Αφγανοί και Αραβόφωνοι, η κινητή μονάδα πηγαίνει 5 ημέρες την εβδομάδα 9 με 5 στους χώρους που ζουν αυτοί οι άνθρωποι και καλύπτει κυρίως τα ιατρικά κομμάτια και μετά τα κοινωνικά ζητήματα και το νομικό κομμάτι.
- Εκτός της δομής συνεργάζεστε άλλους φορείς-επαγγελματίες;
- Έχουμε πολλές παραπομπές στα νοσοκομεία, όταν χρειάζεται να πάμε ασθενείς και όσο αναφορά το κοινωνικό κομμάτι, έχουμε παραπομπές σε ξενώνες, σε δομές που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν αυτούς τους ανθρώπους, κυρίως βέβαια στην Αθήνα, γιατί στην Πάτρα δεν υπάρχουν αντίστοιχες δομές.
- Κάνετε δηλαδή παραπομπές σε Κέντρα Φιλοξενίας;
- Ναι, στους ανήλικους έχουμε, έχουμε και σε ανθρώπους με σοβαρά ιατρικά προβλήματα. Τους στέλνουμε στα Κέντρα Υποδοχής στην Αθήνα.
- Κάποιες δυσκολίες που συναντάτε; Φαντάζομαι είναι πολλές..
- (Γέλιο) Στις παραπομπές ή ως προς την δουλειά γενικότερα;
- Γενικά και ως προς την δουλειά σας και ως προς τις παραπομπές.

- Τα προβλήματα στην δουλειά είναι πολλά. Καταρχήν ο χώρος, είναι κινητή μονάδα που σημαίνει ότι δεν έχεις ένα σταθερό μέρος, έχουμε κάποιους χώρους που πηγαίνουμε αλλά αυτό πάλι δεν είναι εύκολο, προσπαθούμε να είμαστε όσο πιο προσεκτικοί γίνεται και πιο κοντά στους πρόσφυγες και τους μετανάστες, τους αιτούντες άσυλο.
- Και ως προς τις παραπομπές:
- Αυτό δεν είναι πάρα πολύ εύκολο.
- Συνεργάζονται μαζί σας:
- Η συνεργασία είναι σχετικά καλή μαζί μας. Και με τα Κέντρα Υποδοχής και με τα Νοσοκομεία, και η συνεργασία με τους ξενώνες στην Αθήνα που έχει τύχει είναι αρκετά καλή, με το Υπουργείο Υγείας επίσης, που όλα περνάνε μέσα από αυτό αν και υπάρχει γραφειοκρατία
- Οι πρόσφυγες γνωρίζουν για τα δικαιώματα τους ή εσείς τους ενημερώνεται για αυτά:
- Κάποιοι επειδή είναι πολύ καιρό εδώ, γνωρίζουν, κάποιοι άλλοι όχι, πάντα όμως όταν έρχεται κάποιος στην μονάδα μας περνάει από την κοινωνική υπηρεσία του παίρνουμε ένα πρώτο κοινωνικό ιστορικό με κάποιες βασικές ερωτήσεις και τους παρέχεται πληροφόρηση για τι κάνουμε εμείς εδώ πέρα και με το τι συμβαίνει με την νομική διαδικασία. Επειδή οι περισσότεροι θέλουν να φύγουν να πάνε σε κάποια άλλη Ευρωπαϊκή Χώρα, οπότε τους ενημερώνουμε και για το τι ισχύει, στην Ελλάδα, την Ευρώπη, το Δουβλίνο II, ότι τους επιστρέφουν στην Ελλάδα λόγω των αποτυπωμάτων και φυσικά όσοι βλέπουμε ότι προέρχονται από χώρες που θα μπορούσαν να κάνουν αίτηση ασύλου, δηλαδή είναι ευάλωτος πληθυσμός, έχουν σοβαρά ιατρικά προβλήματα, ψυχολογικά προβλήματα, και τους ενημερώνουμε για την δυνατότητα να ζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα και φυσικά αν οι άνθρωποι αυτοί μπορούν να πάνε στα Κέντρα Υποδοχής, υπάρχει και αυτή η δυνατότητα.
- Όταν ένας άνθρωπος έρχεται σε σας, ποια είναι η διαδικασία που ακολουθείται:
- Αφού τους ενημερώσουμε ποιοι είμαστε, τι κάνουμε, ότι υπάρχει εχεμύθεια και ότι τα στοιχεία τα κρατάμε για την οργάνωση.
- Παρατηρείται συχνά, ότι οι ανήλικοι πρόσφυγες δίνουν ψεύτικα στοιχεία. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι λόγοι που τους οδηγούν σε αυτή τους την πράξη:
- Ναι, γιατί έχουν συνηθίσει με όλα αυτά, με την αστυνομία, φοβούνται και πολλοί μπορεί να δώσουν ψεύτικα στοιχεία, δυσανασχετούν με τις πολλές ερωτήσεις. Του ενημερώνουμε για ποιο λόγο τα κάνουμε όλα αυτά, προσπαθούμε να τους καλλιεργήσουμε ένα κλίμα εμπιστοσύνης και από εκεί και πέρα ζητάμε κάποια βασικά στοιχεία, όνομα, χώρα προέλευσης, ηλικία, οικογενειακή και κοινωνική κατάσταση, αν έχει

- εργασθεί ποτέ, αν ξέρει άλλες γλώσσες, αν έχει πάει σε κάποια άλλη Ευρωπαϊκή Χώρα, πώς έχει έρθει, πού θέλει να πάει.
- Συνοδεύονται από κάποιο συγγενικό τους πρόσωπο;
 - Οι ανήλικοι, συναντώνται μόνοι τους, ασυνόδευτοι ανήλικοι, χωρίς την οικογένεια τους αλλά με κάποια παρέα.
 - Έχουν ακουστεί αρκετά πράγματα για εγκληματικότητα, παραβατικότητα στους ανηλίκους ότι τους μπλέκουν σε εμπορεία. Εσείς έχετε ακούσει κάποια περιστατικά;
 - Ναι απλά αυτό δεν υπάρχει μόνο στους ανηλίκους αλλά και στους πρόσφυγες γενικά. Από την στιγμή που ζουν στο δρόμο, δεν μπορούν να εργασθούν, δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τα βασικά τους είδη, είναι ευάλωτοι στο να κάνουν μια εγκληματική πράξη π.χ. να κλέψουν κάτι για να φάνε
- Υπάρχει επίσης κόσμος που κάνει χρήση ναρκωτικών και κάποιοι κάνουν διακίνηση.
- Εσείς τώρα τους παρέχονται πράγματα για την υγιεινή τους;
 - Ναι και εμείς σαν οργάνωση αλλά και από δωρεές που γίνονται. Τους παρέχονται λοιπόν οδοντόβουρτσες, οδοντόκρεμες, σαμπουάν, αφρόλουτρα, υπνόσακους, κουβέρτες.
 - Εδώ οι γιατροί τους βλέπουνε;
 - Ναι υπάρχει ο επάνω χώρος που είναι διαμορφωμένος ειδικά για να μπορούν να τους εξετάζουν. Παρέχονται πρώτες βοήθειες, φάρμακα, υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης σε βάθος χρόνου και γίνονται και παραπομπές για σοβαρότερα περιστατικά στα νοσοκομεία αλλά και για εξετάσεις. Φροντίζουμε εκεί να υπάρχει μεταφραστής για να μην δυσκολεύονται και οι γιατροί.
 - Σε τι ψυχολογική κατάσταση τους συναντάτε;
 - Είναι πάρα πολύ απογοητευμένοι, είναι σε απόγνωση, είναι εγκλωβισμένοι στην Ελλάδα, γιατί η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα της Ευρώπης που έρχονται, όταν φτάνουν εδώ θεωρούν την Ευρώπη σαν ένα ενιαίο χώρο που θα μπορούν να εισέρχονται, ότι πλέον θα έχουν ασφάλεια, τα δικαιώματά τους, την ελευθερία τους, ότι θα μπορέσουν να φτιάξουν την ζωή τους, ότι θα είναι νόμιμοι, ότι θα μπορούν να φτιάξουν τα χαρτιά τους και φτάνοντας στην Ελλάδα βλέπουν ότι αυτό δεν είναι εφικτό. Πολλοί προσπαθούν να φύγουν, αλλά είτε τους επιστρέφουν εδώ είτε είναι πολύ δύσκολο να φύγουν, οπότε είναι εγκλωβισμένοι, ούτε μπροστά μπορούν να κάνουν ούτε πίσω και από την στιγμή που και εδώ ζουν σε πολύ άσχημες συνθήκες, καταλαβαίνουμε ότι είναι ακόμα πιο δύσκολη η ψυχολογική τους κατάσταση.
 - Η κοινωνία σας έχει βοηθήσει έμπρακτα; Είναι ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη για τα προβλήματα που αντιμετωπίζεται;

- Στην Πάτρα το πρόβλημα των προσφύγων υπάρχει τα τελευταία 15 χρόνια. Σίγουρα δεν έχουμε ακραία φαινόμενα όπως γίνονται σε άλλες πόλεις, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι έχουν εκλείψει εντελώς. Από την άλλη υπάρχει ο κόσμος ο οποίος βοηθάει, το κάνει καθαρά προσωπικά με το να τους πηγαίνει τρόφιμα, ρούχα και άλλα πράγματα, αλλά υπάρχουν και άλλες οργανώσεις όπως είμαστε και εμείς που βοηθούν πολύ. Τελευταία κάναμε μία έκλυση στους ιδιώτες γιατρούς στην Πάτρα, φαρμακοποιούς είτε να δεχτούν κάποιους ασθενείς που στο νοσοκομείο είναι δύσκολο να πάνε, υπάρχει μια λίστα αναμονής είτε να προσφέρουν κάποια φάρμακα, τα οποία χρειαζόμαστε.
 - Είναι θετικοί;
 - Ναι, υπάρχει αρκετά μεγάλη ανταπόκριση και από γιατρούς ιδιώτες και από φαρμακοποιούς και ιδιώτες έχουμε, που μας φέρνουν ρούχα, που δεν κάνουν στα παιδιά τους, τρόφιμα και κάποια μαγαζιά οπτικών μας έχουν δώσει γυαλιά, κάποιο κατάστημα ακουστικών μας έχει δώσει ακουστικά, επειδή κάποιοι έχουν πρόβλημα ακοής.
 - Από την μεριά σας τώρα, υπάρχουν κάποιες προτάσεις που θα θέλατε να καταθέσετε για την καλύτερευση των πραγμάτων.
 - Συνολικά, αν δεν αλλάξει η νομοθεσία είναι ξεκάθαρο ότι αυτοί οι άνθρωποι βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση και σίγουρα αυτό θα πρέπει να αλλάξει για να αποκτήσουν και αυτοί οι άνθρωποι μια μονιμότητα. Γιατί αν δεν έχεις χαρτιά που είναι και το βασικό, δεν μπορείς να προχωρήσεις σε τίποτα άλλο. Από εκεί και πέρα για να μιλήσουμε για εμάς ειδικότερα βελτιώσεις στην καθημερινότητα τους, δεν μπορούν να ζουν σε τόσο άθλιες συνθήκες, πολλά προβλήματα αντιμετωπίζουν, επίσης οφείλονται στον τρόπο ζωής τους. Όταν δεν έχουν να φάνε, όταν δεν κάνουν μπάνιο την στιγμή που το θέλουν, δεν έχουν την δυνατότητα να φοράνε καθαρά ρούχα ή να τα πλένουν όσο συχνά θέλουν γιατί πραγματικά προσπαθούν.
- Όσο για τους ανήλικους, οι άνθρωποι αυτοί θα πρέπει να στεγάζονται κάπου, να υπάρχει τροφή, καθαριότητα, κανόνες υγιεινής, να έχουν ιατρική και νομική στήριξη και φυσικά οι άνθρωποι οι οποίοι είναι ευάλωτοι ιατρικά ή ψυχολογικά και σίγουρα οι ανήλικοι οφείλουν να είναι προστατευμένοι πολύ περισσότερο. Να ζουν σε Κέντρα Φιλοξενίας να μαθαίνουν την γλώσσα να μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνία και να μην ζουν ξεκομμένοι, να μην ζουν στο περιθώριο της πόλης.
- Και να παρέχεται βοήθεια σε έκτακτα περιστατικά. Έχουμε διαβητικούς ή ανθρώπους με χρόνια παθολογικά προβλήματα, θα πρέπει λοιπόν να εξασφαλίζεται με κάποιο τρόπο ή φαρμακευτική τους αγωγή.
- Υπάρχουν π.χ. άνθρωποι που έρχονται κάθε εβδομάδα και τους δίνονται φάρμακα;

- Ναι και όχι μόνο εβδομαδιαία αλλά και καθημερινά υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν ινσουλίνη, κάποιιοι που χρειάζονται αποκατάσταση, που κάνουν φυσιοθεραπείες. Στην Αθήνα υπάρχουν κάποιες σταθερές μονάδες, είναι τα πολυιατρία, είναι το Praxis κάποια άλλα κέντρα για ανήλικους όπως είναι Βαβέλ και αυτά στην περιοχή μας δεν υπάρχουν, ενώ θα έπρεπε.
- Όσον αφορά τα Κέντρα Φιλοξενίας, μετά την παραπομπή του ανήλικου, έχετε επικοινωνία για το πώς είναι η ζωή τους;
- Ναι έχουμε κάποια επικοινωνία, πολλές φορές επίσης, επειδή έχουν υποβάλλει αίτηση ασύλου πρέπει να ξαναέρθουν σε επαφή μαζί τους για την συνέντευξη και τις περαιτέρω διαδικασίες.

Το μόνο που δυσκολεύει λίγο την κατάσταση είναι ότι για να σταλούν οι ανήλικοι στα Κέντρα Φιλοξενίας θα πρέπει να κάνουν τις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις και αυτό πολλές φορές είναι δύσκολο μέχρι να βρεθούν ημερομηνίες και μέχρι να ολοκληρωθεί ο κύκλος των εξετάσεων, οι άνθρωποι αυτοί μένουν στον δρόμο. Επίσης πολλές φορές, ανήλικοι έχουν χάσει τα ραντεβού λόγω συλλήψεων της αστυνομίας και πρέπει οι διαδικασίες να ξεκινήσουν πάλι από την αρχή. Οπότε σίγουρα θα ήταν καλό οι διαδικασίες αυτές να γίνονται πιο άμεσα προκειμένου και οι ίδιοι να μην ταλαιπωρούνται.

Συνέντευξη 2:

- Καλημέρα
- Καλημέρα
- Είστε η κυρία;
- Κ.Α.
- Πόσο ετών είστε;
- Είμαι 30 ετών.
- Ειδικότητα;
- Είμαι εκπρόσωπος του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες στην Πάτρα.
- Μορφωτικό επίπεδο;
- Είμαι πτυχιούχος νομικής.
- Έχετε εξειδίκευση;
- Μεταπτυχιακό εννοείς;
- Ναι
- Έχω κάνει αλλά όχι στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Έχω κάνει σε άλλο κλάδο δικαίου. Έχω κάνει στο εμπορικό-τραπεζικό.
- Πόσα χρόνια εργάζεστε με τους πρόσφυγες;
- Σε αυτό το πρόγραμμα είμαι από το τέλος Μαΐου. Συγκεκριμένα από 23 Μαΐου του 2011 απασχολούμαι.
- Επαγγελματικά ή εθελοντικά;

- Επαγγελματικά. Παλαιότερα στο παρελθόν μέσα από τη δικηγορία είχα ασχοληθεί με κάποια αιτήματα ασύλου ως δικηγόρος αιτούντων.
 - Το αντικείμενο με το οποίο ασχολείστε;
 - Το αντικείμενο είναι το monitoring δηλαδή στα Ελληνικά θα μπορούσαμε να το μεταφράσουμε ως παρατήρηση. Πηγαίνω στα κρατητήρια, στο Λιμενικό, στις Αστυνομικές Διευθύνσεις που υπάρχουν τα κρατητήρια, στους καταυλισμούς. Παρατηρώ συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών και τους ενημερώνω για το άσυλο, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν.
 - Στο συγκεκριμένο φορέα που είστε ποιες ομάδες απευθύνονται σε εσάς; Μόνο πρόσφυγες και μετανάστες;
 - Ασχολούμαι με τους μετανάστες, πιο συγκεκριμένα πρόσφυγες και τους ενημερώνω για το άσυλο, για τους αιτούντες άσυλο. Μέσα στους πρόσφυγες υπάρχουν κι οι ανήλικοι πρόσφυγες, ασυνόδετοι ή όχι.
 - Ο ρόλος μου είναι να τους ενημερώνω όσο το δυνατόν καλύτερα μπορώ για τα δικαιώματα που έχουν, για τις διαδικασίες του ασύλου στην Ελλάδα. Γενικά ενημέρωση. Αυτό θα μπορούσα να πω.
 - Εκτός απ αυτό, υπάρχει άλλη ειδικότητα με την οποία ασχολείστε;
 - Αυτή την στιγμή όχι δεν υπάρχει.
 - Συνεργάζεστε με άλλους φορείς; Κάτι άλλο; Δικτύωση;
 - Συνεργάζομαι με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Συνεργάζομαι με ένα πρόγραμμα που είχε ο Ε.Ε.Σ. το οποίο τελείωσε τέλη Ιουνίου. Τώρα αυτή τη στιγμή συνεργάζομαι με τους Γιατρούς του κόσμου και θα ασχοληθώ μάλλον και με την Praksis, την ΜΚΟ, η οποία θα έχει ως αντικείμενο αποκλειστικά τα ασυνόδετα ανήλικα στην Πάτρα. Θα δραστηριοποιηθεί μέσα στον Αύγουστο και θα βρίσκεται στην Πάτρα για 1 χρόνο. Με εξειδικευμένο προσωπικό, με δικηγόρο και συμβουλευτικό προσωπικό, ιατρικό και ψυχολόγο. Όταν πάω στο καταυλισμό, τους ενημερώνω ότι υπάρχουν οι Γιατροί του κόσμου, το βανάκι αυτή την στιγμή που έχει ιατρικό προσωπικό, Ψυχολόγο, Κοινωνικό Λειτουργό και Δικηγόρο. Όποιος θέλει να κάνει αίτηση ασύλου εγώ απλά τον ενημερώνω.
- Όποιος αποφασίσει και θέλει, παραπέμπεται στη δικηγόρο μέσα από τους Γιατρούς του Κόσμου και κάνει τη διαδικασία που χρειάζεται ή στο ιατρικό προσωπικό όταν παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα και είμαι σε γενικότερη συνεργασία μαζί τους για ότι συμβαίνει στους καταυλισμούς και στα κρατητήρια.
- Συνεργάζομαι επίσης με τις Αστυνομικές Αρχές και το Λιμενικό καθώς επίσης και με τον Δήμο με την αντίστοιχη Αντιδημαρχία για την Μετανάστευση.
- Όσο καιρό ασχολείστε με αυτό το θέμα έχετε παρατηρήσει κάποια κενά, ελλείψεις; Κι αν ναι, τι κάνετε για να τα ξεπεράσετε; Έχετε υποβάλλει κάποιες εκθέσεις;

- Εκθέσεις δεν έχω υποβάλλει. Κενά όσον αφορά το άσυλο μέσα στην αστυνομία δεν έχω παρατηρήσει όσο είμαι εγώ. Τα πηγαίνουν κανονικά τα αιτήματα ,η δικηγόρος από τους Γιατρούς του Κόσμου κι από τον Ε.Ε.Σ. όταν υποβάλλονται. Και με τις ροζ κάρτες μετά δεν καθυστερεί η διαδικασία, γίνεται σχετικά άμεσα για να πάρουν τις ροζ κάρτες. Όχι αυτή την στιγμή δεν έχω παρατηρήσει κάτι.
- Υπάρχει η δυνατότητα για διερμηνέα;
- Διερμηνέα έχω πάντα. Υπάρχει ένα πρόγραμμα από τη Μετάδραση στην Αθήνα, όπου έρχομαι σε επικοινωνία μαζί τους. Ενημερώνω από πριν ποιες μέρες θα ήθελα Αφγανό διερμηνέα. Διότι ραδιόφωνο έχω μόνιμα εδώ στην Πάτρα. Υπάρχει ένας φοιτητής Σύριος ο οποίος παρέχει και καθήκοντα διερμηνέα στα Αραβικά.
- Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν νομικά και μη νομικά δικαιώματα υπέρ των προσφύγων (ανήλικων). Οι ίδιοι τα γνωρίζουν τα δικαιώματα τους;
- Όχι πολλές φορές δεν τα γνωρίζουν κι εκεί είναι ο ρόλος ο δικός μας (της Ύπατης Αρμοστείας), γι' αυτό κάνουμε τις ενημερώσεις συνέχεια, είτε το λεγόμενο street work, στο δρόμο άμα δούμε μια ομάδα είτε στους καταυλισμούς είτε στα κρατητήρια όπου εντοπίσουμε ανήλικα, αν κι οι ανήλικοι δεν κρατούνται στα κρατητήρια, υπάρχει εντολή να αφήνονται ελεύθεροι. Αλλά σε περίπτωση που εντοπίσουμε κάτι μέχρι να αφηθεί, τους ενημερώνουμε για τα δικαιώματα τους.
- Ποιο είναι το βασικό τους αίτημα προς την υπηρεσία σας;
- Το βασικό αίτημα των ανήλικων είναι να φύγουν. Θέλουν να πάνε στην Ευρώπη. Θεωρούν ότι η Ευρώπη είναι ο παράδεισος, ότι εκεί θα έχουν όλες τις ευκαιρίες που δεν τις έχουν εδώ πέρα και θέλουν να φύγουν. Δεν έχουν σκοπό οι περισσότεροι από όσους έχω δει στο λίγο διάστημα που βρίσκομαι σ' αυτή τη θέση να παραμείνουν στη Ελλάδα. Εμείς τους ενημερώνουμε βέβαια για τα κέντρα Φιλοξενίας και υποδομής που υπάρχουν για τους Ασυνόδετους Ανηλίκους, μέχρι να ενηλικιωθούν που τους δίνονται οι δυνατότητες να μάθουν την Ελληνική γλώσσα, να απασχοληθούν και να έχουν κάπου να μείνουν και να μην είναι στο δρόμο. Αλλά δυστυχώς ελάχιστα εκδηλώνουν αυτό το ενδιαφέρον. Τους έχουν περάσει ίσως ότι εκεί θα μπορέσουν να βρουν δουλειά και να στείλουν λεφτά στις οικογένειές τους. Θεωρούν την Ελλάδα ένα μεταβατικό στάδιο προς την Ελλάδα.
- Όταν τους συναντάτε, συνοδεύονται από κάποιον;
- Όσους έχω δει εγώ, οι οποίοι βέβαια είναι μικρός αριθμός που έχω συναντήσει θα μπορούσα να πω μέσα σε αυτούς τους δύο μήνες και κάτι που απασχολούμαι ότι είναι ούτε 20 άτομα αυτά που έχω συναντήσει από ανήλικους στους καταυλισμούς. Όχι δεν συνοδεύονται. Όσα έχω δει εγώ είναι όλα ασυνόδετα, παρέες μαζί. Οι οικογένειες είναι πίσω στο Αφγανιστάν ή στο Σουδάν.
- Που πραγματοποιούνται οι επαφές σας;

- Εκεί στους καταυλισμούς όπου τους εντοπίζω ή αν εντοπίσω κάποιιο στα κρατητήρια τους εντοπίζω εκεί.
- Κάτω από άσχημες συνθήκες δηλαδή.
- Άσχημες εντάξει. Και στους καταυλισμούς άσχημες είναι διότι σκέψου ότι δεν έχουν τα στοιχειώδη, δεν έχουν κάπου να στεγαστούν, κοιμούνται στους δρόμους, τις πλατείες ή στα βαγόνια. Γενικά ναι, είναι δύσκολες οι συνθήκες.
- Σε τι ψυχολογική κατάσταση τους συναντάτε;
- Κάποιοι δεν θέλουν καθόλου να ακούσουν για το άσυλο, δεν θέλουν καθόλου να ενημερωθούν. Ελάχιστοι, ένας μικρός αριθμός δείχνει ένα ενδιαφέρον για τα κέντρα φιλοξενίας. Τους παραπέμπω στη ΜΚΟ τώρα που δραστηριοποιείται στους γιατρούς του κόσμου, στη δικηγόρο που μπορεί να προχωρήσει τις περαιτέρω διαδικασίες. Ελάχιστοι έως καθόλου θα έλεγα ότι πηγαίνουν στην ενημέρωση με την δικηγόρο. Ένας, αν έχει πάει που έχω κάνει.
- Στηρίζονται από κάποιον ειδικό;
- Στους καταυλισμούς εκεί, όχι από κανέναν.
- Όχι από εσάς;
- Εμείς όχι, η ομάδα δεν έχει ψυχολόγο.
- Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι πρωταρχικές τους ανάγκες;
- Πρώτα απ'όλα, πρέπει να ικανοποιηθούν οι βιοτικές ανάγκες που ικανοποιεί ο κάθε άνθρωπος. Χρειάζονται στέγαση σίγουρα. Δεν μπορεί ένας ανήλικος να μένει στο δρόμο και να εκτίθεται σε κάθε είδους κίνδυνο. Σίγουρα κανονική τροφή, μετά ψυχοκοινωνική υποστήριξη για την ομαλή ανάπτυξή τους, που αυτά δεν τα έχουν στους καταυλισμούς ή ζώντας στους δρόμους. Σίγουρα σε ένα Κέντρο, θα έχουν όλες αυτές τις δυνατότητες.
- Τους παραπέμπετε σε κάποιο Κέντρο Φιλοξενίας;
- Εγώ τους ενημερώνω ότι υπάρχουν. Όχι δεν παραπέμπω. Εάν κάποιος θέλει και εκδηλώνει το ενδιαφέρον, τον ενημερώνω για τους Γιατρούς του Κόσμου και ότι μπορεί να έρθει σε επαφή με την ομάδα εκεί και με την δικηγόρο για την παραπέρα παραπομπή. Και αν παρουσιαστεί ανάγκη, με ενημερώνουν και εμένα για το τι γίνεται. Αλλά μέχρι στιγμής, δεν έχει εκδηλώσει κάποιος ενδιαφέρον για Κέντρα. Γενικά, παρακολουθείται το ζήτημα της παραπομπής σε συνεργασία με τις Μ.Κ.Ο και με τους Γιατρούς του Κόσμου.
- Άρα δεν κρατάτε επαφές μαζί τους;
- Εμείς όχι. Ούτε τηλέφωνο παίρνουμε, ούτε ονόματα. Όχι.
- Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας, έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του ποσοστού των αιτήσεων ασύλου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχουν αυξηθεί και τα ποσοστά αναγνώρισης. Ποια είναι η άποψη σας, πάνω σε αυτό το θέμα;

- Ναι, τα ποσοστά γνωρίζω ότι έχουν αυξηθεί. Τώρα το ότι δεν έχουν αναγνωριστεί, δεν έχουν προχωρήσει ίσως οφείλεται στο ότι είναι λίγο αργές οι διαδικασίες στο σύστημα αναγνώρισης. Γνωρίζω ότι γίνονται συνεντεύξεις σε καθημερινό επίπεδο. Υπάρχει εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας στις συνεντεύξεις, ο οποίος έχει γνωμοδοτικό ρόλο. Είναι χιλιάδες τα αιτήματα ακόμα που εκκρεμούν. Θεωρώ όμως ότι έχει γίνει μια αρχή, για να προχωρήσει η διαδικασία όσο το δυνατόν πιο γρήγορα.
- Τι έχετε αποκομίσει από την εμπειρία σας δουλεύοντας με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα;
- Κοίταξε. Το διάστημα που σου είπα και αρχικά, είναι λίγο το οποίο απασχολούμαι στο πρόγραμμα και είναι λίγοι και οι ανήλικοι που έχω δει. Έχω αποκομίσει όμως ότι, πολλές φορές είναι αρνητικοί, είναι παιδιά που τους έχουν ίσως υποσχεθεί ότι ερχόμενοι εδώ, θα μπορέσουν να φύγουν στην Ευρώπη και ότι μετά θα μπορέσουν να βρουν δουλειά, ώστε να αποκομίσουν χρήματα και να μπορέσουν να τα στείλουν στις οικογένειές τους. Ελάχιστοι είναι εκείνοι οι οποίοι θέλουν να πάνε στα Κέντρα, για να μείνουν στην Ελλάδα. Συχνά μου λένε, ότι δεν υπάρχει ελπίδα στην Ελλάδα και ότι είμαστε σαν τα ζώα εδώ και ότι οι συνθήκες που ζούμε είναι πολύ άσχημες. Ταυτόχρονα όμως, δεν εκδηλώνουν το ενδιαφέρον για να πάνε σε κάποιο Κέντρο, σε κάποιες επαφές που έχω με τους Γιατρούς του Κόσμου, όπως με ενημερώνουν. Γενικά, ναι υπάρχει ένα κλίμα αρνητικό, γιατί είναι σίγουρα συνυφασμένο με τις συνθήκες διαβίωσης.
- Κάνοντας μια γενική αποτίμηση, περιγράψτε μου κάποια αρνητικά στοιχεία που έχετε συναντήσει δουλεύοντας με τους ανήλικους;
- Αρνητικά...εντάξει, δεν μπορώ να πω. Μιλάμε για παιδιά μικρά, 14 ετών, 16 ετών. Άλλα τους έχουν υποσχεθεί και άλλα αντιμετωπίζουν στη πραγματικότητα. Οι συνθήκες που ζουν, είναι άθλιες. Αναγκάζονται να κοιμούνται στο δρόμο, να μην έχουν τα στοιχειώδη, να μην πλένονται, να πηγαίνουν στη θάλασσα για να πλυθούν, να μην υπάρχουν τουαλέτες(η στοιχειώδης υγιεινή καθαριότητα). Κάποιες φορές που τα εντοπίζω στα κρατητήρια, τα οποία βέβαια αμέσως αφήνονται ελεύθερα, εκεί είναι πιο φοβισμένα γιατί βρίσκονται σε ένα κελί, ε ένα κλειστό χώρο. Αλλά αμέσως σε συνεργασία με την Αστυνομική Διεύθυνση και τους Γιατρούς του Κόσμου, γίνεται μια επιχείρηση όπου συνοδεύονται από αυτοκίνητο της Ε.Λ.ΑΣ, και πηγαίνουν στο βανάκι, που έχουν το λεωφορείο οι Γιατροί του Κόσμου και αμέσως τους γίνεται η ενημέρωση σχετικά με τα Κέντρα, και αν κάποιος εκδηλώσει ενδιαφέρον, ξεκινούν αμέσως οι σχετικές διαδικασίες.

- Κατά την άποψή σας, ποια στιγμή κατά την διάρκεια της επαγγελματικής σας ζωής, θεωρείτε ευχάριστη ή δυσάρεστη αντίστοιχα;
- Μια αρνητική εμπειρία ήταν πριν 2-3 εβδομάδες. Ένα παιδί στα κρατητήρια το οποίο ήταν ζήτημα χρόνου να αφηθεί ελεύθερο. Είχε μείνει μέσα κάποιες ώρες, ήταν πάρα πολύ φοβισμένο, έκλαιγε συνεχώς. Δεν μπορούσα εύκολα να συνεννοηθώ. Σε ένα τυπικό έλεγχο, τον συνέλαβαν. Δεν είναι ότι υπήρχε κάποιο ποινικό αδίκημα, από όσα μπορούσα να γνωρίζω. Ενημερώθηκε για τα δικαιώματά του, ενημερώθηκε ότι θα συνοδευτεί και ότι θα πάει στους Γιατρούς του Κόσμου, αλλά ήταν σε άσχημη ψυχολογική κατάσταση. Ευχάριστη στιγμή μπορώ να πω, ήταν ένας ανήλικος ο οποίος είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον για Κέντρο Υποδοχής και είχε πάει την επόμενη ημέρα στο λεωφορείο που είναι οι Γιατροί του Κόσμου, για να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία.
- Παρατηρείται συχνά, ότι οι ανήλικοι πρόσφυγες δίνουν ψεύτικα στοιχεία. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι λόγοι, που τους οδηγούν σε αυτή τους την πράξη;
- Το έχω παρατηρήσει και εγώ αυτό, όταν τους συλλαμβάνουν. Θεωρώ ότι οι διακινητές τους έχουν συμβουλευσει, τα κυκλώματα. Πιθανότατα αυτό είναι δική μου εκτίμηση, να δίνουν ψεύτικο όνομα στις αρχές, για να μην μπορούν μετά να τους εντοπίζουν. Τώρα, όσον αφορά την ηλικία που κάποιες φορές δίνουν ηλικία ενηλικίωσης, ίσως τους έχουν συμβουλευσει οι διακινητές να πράξουν το ανάλογο, προφανώς για να τους ενημερώσουμε για τα Κέντρα και να μη χάσουν κόσμο οι διακινητές.
- Έχει υποπέσει στην αντίληψή σας κάποια μορφή εκμετάλλευσης προς τους ανήλικους πρόσφυγες;
- Όχι, δεν έχω δει. Έχω ακούσει όμως. Μπροστά μου, όχι. Στους καταυλισμούς που πηγαίνω, όχι, δεν έχω εντοπίσει κάτι τέτοιο. Ίσως επειδή είμαι εγώ εκείνη την στιγμή.
- Ποια θεωρείτε ότι είναι η στάση της κοινότητας;
- Η Πάτρα, την τελευταία δεκαετία, ίσως και παραπάνω, έχει δεχτεί μεγάλο αριθμό μεταναστών, και μέσα σε αυτούς και πρόσφυγες, και ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες. Θεωρώ ότι είναι, ευαισθητοποιημένη, βοηθούν όσο μπορούν. Υπάρχει βέβαια, και ομάδα ανθρώπων που τους αντιμετωπίζουν με θυμό και το καταλαβαίνω αυτό, διότι είναι χιλιάδες αυτή την στιγμή οι πρόσφυγες στην Πάτρα. Διογκώνεται το πρόβλημα, βλέπουν ότι ίσως και η πολιτεία διαφέρει στο να πάρει κάποια μέτρα δομών, για να στεγάσει αυτούς τους ανθρώπους, να έχουν τα στοιχειώδη. Βέβαια, πάντα υπάρχει το περιθώριο για περισσότερη ευαισθητοποίηση.

- Έχουν πραγματοποιηθεί κάποιες ενέργειες, που να διευκολύνουν το δικό σας έργο;
- Αυτό που γνωρίζω εγώ, είναι ότι ο Δήμος, στον τομέα αυτό των προσφύγων, κάνει μια αξιοσημείωτη προσπάθεια. Υπάρχει το συσσίτιο 3 φορές την εβδομάδα στους καταυλισμούς, νομίζω ότι είναι 2 φορές την εβδομάδα στους Άραβες και άλλη μια στο κολυμβητήριο, όπου μαζεύονται από τους φούρνους της Πάτρας και δίνουν ψωμί, τυρόπιτες, μπισκότα, ότι τέλος πάντων μπορούν να τους προσφέρουν.
- Μιας και το φαινόμενο βρίσκεται σε έξαρση τα τελευταία χρόνια, από την εμπειρία σας προκύπτουν κάποιες προτάσεις για βελτίωση των πραγμάτων;
- Εμπλέκονται πολλοί φορείς σε αυτή την ερώτηση. Μπορούν να γίνουν αρκετά πράγματα. Θα μπορούσαν ίσως να γίνουν και τα Κέντρα Υποδοχής, το πρώτο βήμα για να μην μένουν οι ανήλικοι στο δρόμο, έτσι ώστε οι ανήλικοι να ζουν πια ανθρώπινα. Από κει κ πέρα, για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, υπάρχουν τα Κέντρα. Ίσως να μπορούσαν να γίνουν επιπλέον Κέντρα, έτσι ώστε να μένουν με τις οικογένειές τους. Σε πρώτη φάση θεωρώ, πως αυτά θα ήταν ένα σημαντικό βήμα.
- Πως θα περιγράφατε τη γενικότερη κατάσταση, από την δική σας επαγγελματική όψη;
- Γενικότερα, η κατάσταση είναι δύσκολη. Υπάρχουν αρκετά, εκατοντάδες άτομα που βρίσκονται στους δρόμους και τους καταυλισμούς. Υπάρχουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, που χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα και προσοχή. Ευελπιστώ, ότι με το πρόγραμμα που θα ξεκινήσει τώρα εντός του Αυγούστου, από την Μ.Κ.Ο. Praksis, ότι θα υπάρξει μια βελτίωση.
- Πού θεωρείτε ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη βαρύτητα; Στην εφαρμογή των νόμων, στη θέσπιση νέου νομικού πλαισίου, στην αλλαγή των νόμων;
- Χρειάζεται συνδυασμός πολλών φορέων που θα πρέπει να συνεργαστούν και σε τοπικό και σε μη τοπικό επίπεδο. Θα μπορούσαμε να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι έχει γίνει μια πολύ σημαντική προσπάθεια, έχουν γίνει αρκετές βελτιώσεις όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου σε νομικό επίπεδο, όπου θα απαρτίζονταν από εξειδικευμένο προσωπικό και θα εξετάζονταν τα αιτήματα ασύλου.